

Serie nouă
SEPTEMBRIE 2020

9

(CCXXX)

48 pagini

ISSN

1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

D i n s u m a r :

- ✓ Educația muzicală ca nevoie fundamentală (II)
- ✓ Festivalul *Vara Magică* 2020 (II)
- ✓ Interviu cu George Vîrban
- ✓ Legende rock în pandemie
- ✓ "Steaua fără nume" (II)
- ✓ A fost cândva șlagărul (II)

În imagine:
Ileana ȘIPOTEANU
(foto: Ana-Maria Halalai)

Adio, Beethoven!

Că trăim sub domnia Absurdului puteam să ne convingem, până nu demult, sorbind cu nesaț din viața politică. Impostura, dubla măsură, oportunistul, minciunile, campaniile de denigrare, manipularea, răzgândirea, vânarea vinovaților peste tot numai acolo unde trebuie nu, eliminarea adversarilor prin instrumente para- și ne-legale, disprețul pentru valori, plasarea în funcții a unor persoane neavenite dar aflate pe lista prietenilor sau rudelor – toate acestea puteau să ne alimenteze convingerea că aproape totul este pus cu susul în jos... Dar rămânea, nu-i așa, arta, cultura, muzica, zona nealterată în care oamenii se puteau retrage în normal, în frumos, în puritate, pe tărâmul valorilor adevărate și perene, într-un refugiu alb, neafectat de torentul de noroi din jur.

Ei bine, încetul cu încetul se cam termină și cu asta. Bastionul valorilor clasice, unanim și dintotdeauna recunoscute și apreciate, se clatină sub loviturile perfide ale unor grupări care întâi și-au atras simpatia multora prin promovarea stăruitoare și disproporționată a unor cauze aparent corecte, după care, ca în politică, au trecut la atac pentru a-și atrage beneficii proprii, sub aparența apărării celor mulți.

Ultima ispravă a unor asemenea manipulatori este lansarea unui atac perfid la adresa lui... Beethoven. Cum omul nu mai e prin preajmă pentru a-și exprima punctul de vedere, s-au debitat în voie acuze halucinante, compozitorul care a desăvârșit expresia clasicismului muzical și a deschis porțile romantismului (acum mai bine de 200 de ani), fiind văzut ca un simbol al discriminării, al lezării drepturilor unora, al marginalizării, promotor al elitismului albilor în dauna tuturor celorlalți. Beethoven trebuie cenzurat și eliminat din programele de concert, interzis pentru că, avânta-lettre, a promovat o atitudine care nu se pleacă în fața conceptului de political correctness. La o altă scară dar chiar mai grav, împărtășește soarta lui Wagner, care murise în alt secol decât cel în care s-a născut nazismul dar care a fost preluat ca simbol arian, pentru ca apoi să fie fugărit de pe afișe de comuniști, fiind asociat cu național-socialismul și cu întreaga panoplie a crimelor contra umanității din epoca supremației lui Hitler.

Ce se vrea? Beethoven trebuie uitat, la fel ca mulți alți artiști nedemni de timpurile pe care le trăim, și înlocuit cu persoane care rezultă din statistici și din algoritmi: un anumit număr de afro-americani, un anumit număr de asiatici, de hispanici, de compozitoare, de persoane cu orientări sexuale diferite de ale majorității, de persoane cu dizabilități. Acestea sunt criteriile alcătuirii unei stagiuni, nu partiturile, nu valoarea acestora, nu diversitatea stilurilor muzicale, nu profunzimea muzicii compuse. Aceasta în contextul în care deja a fost invadat spațiul de dezbateri cu "directive" privind eliminarea unor opere de artă cu titluri "sensibile", înlocuirea criteriilor profesionale de angajare în teatre și în orchestre cu "criteriile" de mai sus, deci cu promovarea de pe liste sociale în locul perimatelor liste profesionale ori valorice.

Evident, Beethoven este un pretext, este un exemplu luat practic la întâmplare, pentru că, desigur, niciun compozitor din secolul XVIII sau XIX nu și-a făcut vreodată socoteala dacă va gădila suficient de mult ego-ul strănepoților din vremea "democrației". O democrație (mult) mai păguboasă decât cea clamată infamant în vremea totalitarismului comunist care, nu-i așa, era Răul suprem și bine că am scăpat de ea. Ca să punem în loc ce? Liste. Procente. Non-valori. Nu vă sună cunoscut? Societatea socialistă multilateral dezvoltată trebuia să demonstreze că inclusiv toate structurile din viața publică sunt "principal" alcătuite, cu un just număr de reprezentanți maghiari,

germani, tovarăși de alte naționalități, cu un just număr de femei, cu un just număr de tineri, de oameni cu origine socială "sănătoasă" etc. Fără să mai conteze, bineînțeles, dacă sunt și buni la ceea ce fac... Și era, desigur, rău. Și națiunile au luptat, în toată Europa de Est, să alunge răul. Care a dispărut pentru un timp, doar pentru a răsări în celălalt capăt, în Apus, sub alte nume, dar cu aceleași țeluri și cu sporită vigoare. Într-o formă foarte abil mascată sub pretexte și aparențe care la prima vedere par justificabile și oneste.

Nu cred că acesta este drumul de urmat de acum înainte. Beethoven și alți mari creatori au reprezentat tot ceea ce avea cultura europeană mai bun, mai valoros, mai universal, mai peren. Tocmai de aceea au supraviețuit în timp și în spațiu. Iar niște provocări meschine, prezentate în culori inflamante și cu potențial de a fi luate în serios în vederea transformării lor în "recomandări obligatorii" nu merită creditate în niciun caz, nici măcar prin inacțiune. Omenirea are valorile sale profunde, atemporale, apolitice, care nu trebuie să fie demolate de dragul unor așa-zise "drepturi" clamate de cei care contestă realizările artistice prin argumente politice. Unii au demolat operele de artă cu tunurile, pentru că puteau. Alții au topit statui, au ars cărți, au distrus palate, pentru că erau la putere. Până acum (aproape până acum, pentru că deja suntem sub asediu) muzica a fost scutită de asemenea răzbunări și răzvrătiri. Pe bună dreptate. Așa și trebuie să rămână: o zonă a frumosului neangajat ideologic, cu un trecut splendid, cu un prezent în permanentă și imaginativă evoluție și cu un viitor liber, trasat pe coordonate artistice și pe dreptul la libertatea de creație, la fel de important ca libertatea de exprimare și libertatea de opinie.

Mihai COSMA

DIN SUMAR

Vara Magică 2020 (II).....3-5

Interviu cu George Vîrban.....6-7

"Steaua fără nume" (II).....32-35

A fost cândva șlagărul (II).....41-44

Educația muzicală ca nevoie fundamentală (II)

Mă asociez de pe poziția mea - de profesor universitar, membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, doctor în Muzică și doctor în Pedagogie, autor de programe, manuale școlare și lucrări consacrate evoluției educației muzicale, beneficiar al Premiului Academiei Române - protestelor și propunerilor conducerii Academiei Române, din scrisoarea deschisă adresată Doamnei Ministru Monica Anisie, împotriva tentativelor de diminuare în continuare a spațiului de realizare a educației umaniste, în care se încadrează și educația estetică.

La timpul la care se plănuiește prin „mijloace democratice” aplicarea găselniței ca cele două discipline să aibă caracter opțional, pentru a face loc unora ale căror conținuturi pot intra în componența altora existente, ambele discipline au cel mai redus spațiu în planurile de învățământ din toată istoria școlii românești și a majorității țărilor Uniunii Europene. România a înregistrat în plus, în ultima vreme, performanța istorică a unei ore de *Educație muzicală* și a unei ore de *Educație vizuală* la două săptămâni. O cercetare atentă a evoluției educației muzicale în școala românească, conturată în lucrarea de doctorat în Pedagogie (*Pagini nescrise din istoria pedagogiei și a culturii românești*, 1995 și în *Metodica educației muzicale*, 2004), confirmă faptul că ea, educația muzicală, este una dintre cele mai vechi discipline școlare, în perioada interbelică, urmare a aplicării ideilor umaniste ale ministrului Spiru Haret ea se extindea pe tot spațiul întregii școlarități, toate tipurile de licee având-o în planul de învățământ, existând perioade când se desfășura în câte două ore săptămânal.

Găselnița, lansată de mai multă vreme, ignoră faptul că cele două discipline sunt total diferite, au limbaje proprii (universale ca spațiu geografic și istoric), netransferabile, urmăresc competențe distincte și eliminarea uneia sau a celeilalte alimentează analfabetismul funcțional în domeniul educației umaniste și estetice, amputând din start posibilitățile dezvoltării complexe a personalității elevilor.

În plus, „propunerea” ignoră funcția socială, umanistă, estetică, axiologică, psihologică, vechiul catharsis al filosofiei antice și posibilitățile disciplinelor de realizare a mult trâmbișatei legături ale școlii cu societatea, cu viața și cu devenirea celor educați. Nu cred în superioritatea elevului care poate rezolva o ecuație de gradul 17, dar nu e în stare să descifreze un lied de Schubert, un cântec pe versurile lui Eminescu, sau o suită de Bach și care - prin analfabetismul artistic încurajat de noua „reformare”, prin amputare - ar fi tentat să încadreze celebrul portret *Cele trei grații* ori statuile antice în „arta porno”.

Cred că termenul de opțional propus pentru cele două discipline școlare este folosit eronat: a opta traducându-se în realitate cu a alege în cunoștință de cauză. Or, elevii români vin în clasa a V-a fără cele mai elementare

deprinderi de interpretare și receptare a muzicii, fără să știe cheia *sol*, din cauza formării deficitare a „profesorilor de ciclul primar și preprimar”, care în cei trei ani de studii abordează doar metodica acestor discipline, uitându-se faptul că ei nu cunosc cele mai simple elemente de limbaj ale celor două discipline și nu pot asigura prevederile programei.

Nici-o țară din Uniunea Europeană care respectă valorile umaniste nu practică acest sistem de amputare a perspectivelor educației. „Specialiștii” Ministerului Educației ar fi trebuit să cunoască faptul că există țări - și sistemul s-a practicat și în România interbelică - în care educația muzicală și vizuală se extinde/a spre participarea elevilor la viața artistică și culturală a comunității. Propunerea „opționalului” încurajează analfabetismul estetic și artistic, înlesnind confundarea prestigiosului Festival *George Enescu* - unul dintre certele branduri românești - cu festivalul de la Gărâna sau cu agresivele manifestări manelistice.

Personal, aș condiționa intrarea în grupul de lucru care să decidă soarta acestor discipline numai a profesorilor care frecventează Ateneul Român sau Expozițiile Naționale, care au cunoștință de marile valori ale artei și de rolul lor în formarea personalității umane. Cum poate oare decide soarta educației muzicale sau vizuale un profesor care nu cunoaște viața artistică a țării și a locului unde-și desfășoară activitatea? Numai prin ridicare de mână?

Nu trebuie uitat faptul că majoritatea celor chemați la asemenea decizii au o foarte precară educație artistică, pe care dictatura comunistă a tot marginalizat-o, așezând în centrul ei cultul personalității. Trebuie evitate situațiile de tipul celei a actualei programe de *Educație muzicală*, semnată de șapte membri ai unei comisii în care doar unul singur își desfășoară activitatea cu elevii din învățământul general și nu el a formulat competențele și conținuturile programei, ci a fost doar ridicător de mână. Este un aspect pe care l-am semnalat Ministerului Educației, fără nici-un rezultat, în afara modificărilor în textul supus aprobării a unor erori grosolane, de tipul „povestea imnului național” - devenită la insistențele mele, „istoria imnului național”, corectării numelui lui Chiriac - Kiriac, a lui Ion Cartu în loc de Ion Cârțu, cum apărea în document (cred că personajul citat este un sportiv și nu un compozitor).

Școala trebuie să asigure șanse egale tuturor domeniilor cunoașterii de către elevi, pregătindu-i să înțeleagă și să integreze în propria lor conștiință și viață mesajele artei autentice, care nu trebuie discriminate față de celelalte discipline.

Nădăjduiesc, împreună cu mulți dintre colegii, studenții și elevii mei și de părinții acestora din urmă că veți interveni pentru sistarea acestor încercări de amputare a unor domenii iubite de copii și care pot contribui la dezvoltarea corespunzătoare a personalității lor, viitori cetățeni ai Europei.

Prof. univ. dr. **Vasile VASILE**

Trio Sternin este o formație de tineri muzicieni performeri afirmați individual dar, în anii din urmă, și în ansamblu; s-au reunit având conștiința fermă a faptului că muzicianul solist, indiscutabil, își împlinește personalitatea în teritoriul fără margini al domeniului

bucureștene de concert. Iar în acest sens toți trei merită aprecieri speciale.

Câteva au fost formațiile orchestrale, unele de mare forță, care au evoluat în cadrul festivalier, în fața Ateneului, în a doua parte a acestuia.

Încerc să observ o ierarhie deși încercarea poate fi considerată contraproductivă; căci interesul pentru muzică i-a animat pe toți, a animat interesul publicului meloman. Pentru prima dată la București, **Orchestra Română de Cameră** este actualmente condusă de personalitatea atât de dinamică, de persuasivă a dirijorului Cristian Măcelaru; este o formație de componență internațională, formație ce-și are obârșia la Timișoara, locul de origină al dirijorului. Iar atunci când acțiunea atât de importantă a primului violonist este asigurată de un muzician de talia lui Alexandru Tomescu, valoarea comunicării muzicale capătă parametri cu totul speciali. Prezentarea unor pagini datorate lui Franz Schubert și Antonín Dvořák a etalat valorile de bază ale ansamblului, anume

cameral. Atât violoncelistul Andrei Ioniță, cât și pianista Daria Tudor și violonista Georgeta Iordache sunt tineri muzicieni educați la Berlin, în școli înalte; sunt tineri care desfășoară o activitate susținută atât în plan individual, solistic, cât și împreună. Momentul are meritul de a fi trecut rampa, cum se spune; elanul interior al muzicienilor performeri a avut un puternic impact atât în ce privește *Trio-ul în la minor* de Ceaikovski, dar mai ales în ce privește unul dintre cele două trio-uri de Dmitri Șostakovici; ambele sunt lucrări foarte rar audiate în sălile

ROMANIAN CHAMBER ORCHESTRA

Dirijor: **CRISTIAN MĂCELARU**

Public la Vara Magică

foto: Virgil Oprina

coerența, flexibilitatea sonorității de ansamblu, culorile transparente ale timbrului; versiunea în formație camerală a cvartetului schubertian *Fata și moartea*, capătă o extensie dramatică de mare consistență, atent asigurată de dirijor. Am apreciat în mod cu totul special lucrarea etalată cu acest prilej în primă audiție absolută, anume *IOC* aparținând tânărului compozitor Alin Constantin Chelărescu; aspectele privind construcția de ansamblu, folosirea eficientă, cu totul aerisită a raporturilor timbrale, dar mai ales

consistența muzical-poetică a evoluției muzicale mă duce să constat că nivelul promisiunilor importante în plan componistic a fost depășit.

Celelalte formații orchestrale care au animat Vara Magică ne sunt cunoscute; menționând elementele de vârf, este de apreciat realizarea acestei haydnie lucrări neoclasece, de tinerețe, care este *Simfonia simplă* de Benjamin Britten; în compania **Orchestra Națională Simfonică a României**, Cristian Mandeal susține o școală excepțional de utilă viitorilor muzicieni ai ansamblurilor noastre. Tot o școală destinată clor mai tineri muzicieni instrumentiști se dovedește a fi **Orchestra Română Sinfonietta** condusă de această dată de celebrul violonist și șef de ansamblu care este cunoscutul muzician Alexander Sitkovetski; în

ORCHESTRA NAȚIONALĂ SIMFONICĂ A ROMÂNIEI

Dirijor: **CRISTIAN MANDEAL**

compozitorilor Astor Piazzolla, Kurt Atterberg, au putut fi audiate în compania solistică a violonistului Nicolas Dautricourt, a violistului Răzvan Popovici.

Întregul Festival ar fi fost de neimaginat înafara strădaniei companiei **Lanto**, organism animat de zelul neobosit al conducătorului acesteia, inimosul manager Dorin Ioniță. Căci solidaritatea animată în temeiul actului artistic devine contaminantă de ambele părți ale rampei scenei de concert.

Dumitru AVAKIAN

interpretarea sa, celebrele *Anotimpuri* de Antonio Vivaldi, au dobândit valori de exemplaritate, de strălucire virtuoză care i-a încântat atât pe tinerii muzicieni români cât și publicul; ... care și-a recunoscut cu bucurie prețiosul șlagăr.

La sfârșit de august, finalul concertelor festivalului Vara Magică a fost încredințat formației brașovene **Kamerata Kronstadt** condusă de șeful de orchestră Cristian Oroșanu. Muzică bună, muzică de largă accesibilitate, pagini datorate

KAMERATA KRONSTADT

Dirijor: **CRISTIAN OROȘANU**

Soliști:

**NICOLAS
DAUTRICOURT**
vioară

**RĂZVAN
POPOVICI**
violă

Mignon – o altă producție cu restricții Interviu cu George Vîrban

Norela Liviana Costea: *George Vîrban, cum a început cariera ta muzicală?*

George Vîrban: În primul rând doresc să îți mulțumesc pentru invitația la acest interviu și să spun că îmi face mare plăcere să ne (re)întâlnim chiar și pe cale virtuală. Consider că fac operă la nivel profesionist cam de șase ani; atunci am câștigat Concursul de Canto Vox Artis de la Sibiu și am primit primul contract pentru debut în rolul lui Lensky la Opera din Saransk (Rusia). Până în acel moment terminasem studiile la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin” din Galați alături de prof. Rodica Koler și eram student la

Universitatea Națională de Muzică București, la clasa sopranei Mariana Colpoș. Am început prin participarea la concursuri naționale și internaționale. Devenind bursier al Fundației Regale Margareta a României, am luat contact cu viața culturală autohtonă de primă mână: dirijori, regizori, actori, oameni de cultură dornici să ajute tinerele talente, să ne inspire și să ne ofere o perspectivă.

Începutul de carieră este strâns legat de București, mai întâi de Teatrul Național de Operetă și Musical „Ion Dacian”, pe scena căruia am debutat în 2017. Deși eram foarte tânăr, am făcut acele roluri spre care vocea mea se îndrepta. În același an am debutat și pe scena Operei Naționale București, în rolul lui Nemorino. În ambele instituții am activat ca solist până în 2019, când am decis să fac o schimbare pentru că simțeam că vreau mai mult. Dar despre asta vom vorbi un pic mai târziu!

NLC: *Ce te-a făcut să alegi cariera lirică, opera?*

GV: Am dat admitere la Liceul de Arte pentru secția Muzică ușoară, dar nefiind locuri, am fost repartizat la Canto clasic. Nu cunoșteam muzică la fel de bine ca un elev care studia acolo din gimnaziu, aveam doar o diplomă de absolvent al Școlii Populare de Arte Galați (da, era cât pe ce să devin lăutar)... „Microbul” operei avea să mă prindă foarte bine și am devenit un elev aproape obsedat de studiu și de operă în general; apăruse o dorință foarte mare de descoperire și asimilare a informațiilor din acest domeniu. Iar acum ca să răspund la întrebare... Cred că am ales să fac operă din dorința de a demonstra părinților că drumul pe care urma să merg este foarte palpitant, și din fericire ei au înțeles acest lucru! Am în minte cuvintele mamei când spunea: „Copilul meu face ceva diferit, o muzică specială pe care nu toată lumea o înțelege”.

NLC: *Acum ceva timp ai primit premii și din partea Revistei Actualitatea Muzicală. Când s-a întâmplat acest lucru și ce a prilejuit acordarea acestor distincții?*

GV: Așa este, în 2014 și 2016, după o serie de debuturi și concursuri, am primit cu mare bucurie aceste nominalizări ale Revistei Actualitatea Muzicală: *Premiul pentru debut* și *Premiul pentru cel mai bun tânăr solist* în cadrul galelor anuale. Deși foarte la început de drum, aceste momente au fost pentru mine o confirmare și un imbold să continui să progrez și să merg pe acest drum.

NLC: *De aproximativ un an drumul formării te-a dus în Germania. Cum ai descrie această perioadă?*

GV: Într-adevăr de un an sunt solist la Studioul Operei de Stat Bavareze. Aș descrie această perioadă ca fiind cea mai interesantă, benefică și bogată din viața de artist de până acum. Îmi pun la punct zilnic tehnica vocală, mă disciplinez, evoluez și am mari satisfacții lucrând alături de cei mai importanți artiști ai lumii, „furând” meserie sub supravegherea celor mai binevoitori antrenori vocali și pianiști corepetitori pe care i-am întâlnit până acum!

NLC: *Mignon este producția cu care această stagiune s-a deschis. În ce condiții s-au desfășurat repetițiile pentru premieră?*

GV: *Mignon* este o producție realizată exclusiv cu artiști ai Studioului de operă. Producția fusese programată pentru luna aprilie și anulată din cauza condițiilor actuale. Conducerea a decis să deschidă stagiunea 2020-2021 cu o lună mai devreme și să includă toate producțiile noi care nu au putut fi jucate între martie și iulie. Așadar, am redeschis sezonul de operă la München cu opera *Mignon* – în care interpretez rolul lui Laerte – în regia celebrei Christiane Lutz, sub conducerea muzicală a lui Pierre Dumoussaud. Am reluat repetițiile la mijlocul lunii august, cu restricții drastice, tăieturi de partitură, comprimând spectacolul pentru a evita pauzele dintre acte și multe altele... Sunt foarte impresionat de cum a decurs totul. Condițiile de securitate sanitară au fost foarte clare: masca este obligatorie în afara spațiului scenic, se face testare periodică; există ecusoane de identificare a grupelor de risc – soliști, cor, orchestră (grupa roșie), tehnic

Imagine din opera Mignon

și administrativ (grupa galbenă) – pentru a evita contactele, și foarte mare disciplină și responsabilitate individuală! A fost imensă bucuria să putem juca din nou chiar și în fața publicului restrâns (dar totuși un public); numărul reprezentațiilor a fost mărit pentru a putea beneficia cât mai multe persoane de bilete.

NLC: *Cum s-au desfășurat repetițiile pentru Mignon? Cu ce colegi ai împărțit scena și care a fost atmosfera predominantă?*

GV: Repetițiile au început în martie 2020, dar a trebuit să ne oprim după nici o lună. Terminaserăm de construit regia și urmau două săptămâni de repetiții la scenă în decor original. Schema de repetiții, reprezentările grafice de decor pentru fiecare scenă, macheta decorului, cât și conceptul regizoral ne-au fost prezentate în prima zi. Din acel moment planul de repetiții a devenit „religie”, fiecare membru implicat în producție știa foarte bine ce are de făcut. Personalul tehnic era foarte bine coordonat de scenograf, costumele foarte repede făcute de departament sub îndrumarea designer-ului, iar noi, soliștii, trebuia să fim foarte receptivi și cu temele făcute pentru a ajunge la un numitor comun alături de regizoare. Temele însemnau partitura, personajul, trecutul său, proiecția sa pe viitor, parcursul lui în această operă și cel mai important, o notă personală și originală asupra rolului. Christiane Lutz ne-a dat libertatea să venim cu idei, ne-a provocat să fim creativi și să

Imagine din opera Mignon

aducem aportul personal la această producție tocmai pentru a cultiva responsabilitatea față de proiect și eficiența punerii în scenă a unei noi producții în șase săptămâni.

În final, premiera s-a reprogramat pentru data de 3 septembrie, și cu o serie de șapte spectacole. Ne-am întors în 17 august, și din acel moment toate repetițiile s-au desfășurat pe scenă, cu decor și costume. A fost simplu să le reluăm, tot personalul fiind foarte pregătit și dornic de lucru. Am avut o singură distribuție; doar Wilhelm Meister a trebuit să fie jucat de doi tenori. Am bucuria să joc alături de alți membri ai Studioului de Operă, veniți din toată lumea: California (USA), Norvegia, Suedia, Marea Britanie, Turcia, Columbia, Polonia.

Am experimentat pentru prima dată ce înseamnă să joci o serie de spectacole la diferență de 1-2 zile, cum corpul se setează automat pe ceea ce știe să facă, iar vocea depinde în permanență de starea fizică.

NLC: Care a fost concepția regizorală pe care a urmărit-o Christiane Lutz? Există elemente inovative care diferențiază această producție de cele consacrate?

GV: Christiane Lutz și-a imaginat că spectacolul se desfășoară chiar în teatru, iar soliștii sunt parte din compania teatrului. Actul 1 se petrece la cantină, acolo unde artiștii vin să mănânce, să bea ceva sau să se relaxeze. Atmosfera este întreruptă brusc de apariția lui Jarno și trupa sa de cântăreți ambulanzii din care face parte și tânăra Mignon (salvată de Jarno dintr-un incendiu). Christiane a dat o notă naturală acestei producții, arătând prin câteva efecte speciale, pe durata uverturii, cum s-a petrecut incendiul și cum grinzile arzând au răpit-o pe mama copilei Mignon.

Wilhelm este văzut ca un călător, un poet „culegător de vise”, care inițial este atras de Philine, artista teatrului, o

exuberantă soprană de coloratură. Laerte, conducătorul trupei de teatru, este un băiat glumeț, simplu, dar care cunoaște dedesubturile poveștilor fiecăruia și încearcă să îi satisfacă pe toți. Și el o place pe Philine, dar preferă să rămână la stadiul de flirt, trăind viața lipsită de griji.

Actul 2 pune accent pe evoluția psihologică a lui Mignon; acțiunea se desfășoară într-o cameră goală cu pereții albi și uși înalte. Aici are loc transformarea copilei în femeie, aici povestește drama vieții ei. Tabloul al doilea mută acțiunea în cabina lui Philine și Laerte, soprana primind lăzi de flori și scrisori. Mișcarea de decor este spectaculoasă, deoarece se modifică astfel încât pe scenă apare un cub negru – cabina – în mijlocul acelei camere albe. Finalul actului doi prezintă incendiul din teatru, iar Mignon și Lothario (tatăl ei) retrăiesc momentul incendiului din casa lor. Și acum Mignon este rănită și o vom regăsi în actul al treilea pe patul de spital...

Cred că spectacolul imaginat de Christiane Lutz este coerent și pune accent pe momentele cheie ale operei, scoțând în evidență trăsăturile corecte ale personajelor, în ciuda tăieturilor făcute pentru a reduce durata operei.

NLC: Câte reprezentații au avut loc în această stagiune și care a fost numărul aproximativ de spectatori?

GV: Au avut loc șapte reprezentații, iar numărul spectatorilor a fost de 150 la fiecare dintre reprezentații. Spectacolele s-au desfășurat în Teatrul Cuvillies, un teatru foarte frumos de dimensiuni medii, în stil baroc, în care a avut loc și premiera mondială a operei *Idomeneo* de W.A. Mozart în 1781.

NLC: Ce pregătiți în continuare?

GV: Nici bine nu am terminat *Mignon* că am început deja o nouă producție cu opera *Die Vögel* (*Păsările*) compusă de Walter Braunfels și pusă în scenă la München de Frank Castorf. Această producție va marca 100 de ani de la premiera mondială (tot la München, dirijată de Bruno Walter). Se anunță o producție colosală, cu un buget important, inspirată de filmul lui Alfred Hitchcock, *Păsările*.

NLC: Care este reacția publicului în această perioadă în care se încearcă o oarecare revenire la „normal”?

GV: Publicul german este dornic de spectacole, toate biletele se vând în primele 20 de minute de la punerea în vânzare, iar aplauzele de final mă fac să cred că și ei se bucură de ce văd și aud! Acest sentiment nu se poate descrie, este ceva unic! Cu toții suntem fericiți să fim din nou în sala de spectacol.

NLC: Cum crezi că vor evolua lucrurile în sectorul cultural?

GV: Sunt optimist! Poate că din toate acestea vom înțelege cu toții că arta este foarte fragilă și totodată că omenirea fără cultură nu poate supraviețui. Acum, mai mult ca niciodată ar trebui să o protejăm, să o conservăm și să o aducem la nivel de necesitate, mai ales la noi în țară. Comparând, realizez că avem multe vicii de mentalitate. A fi artist în România încă nu e considerat un *job*. Este dureros când vezi că sectorul cultural (și cel educațional, care ar trebui să fie prioritatea numărul unu) sunt mereu la coada priorităților. Sper că vom reveni la „normal”, dar conștientizând mai mult importanța artei și valorile culturale pe care le avem!

NLC: Un sfat pentru muzicienii mai tineri care, în aceste condiții incerte, caută să își dezvolte o carieră demnă de scenele lirice internaționale?

GV: Să lupte cu totul pentru idealurile lor! Să continue să studieze, să trateze cu foarte mare seriozitate ceea ce fac și să nu înceteze niciodată să viseze și să își pună ținte cât mai înalte! Neatingerea unui scop prea înalt nu te va face nefericit, ci te va impulsiunea și mai mult să lupți pentru el. Este atât de frumoasă meseria aceasta încât merită orice sacrificiu!

Interviu de **Norela Liviana COSTEA**

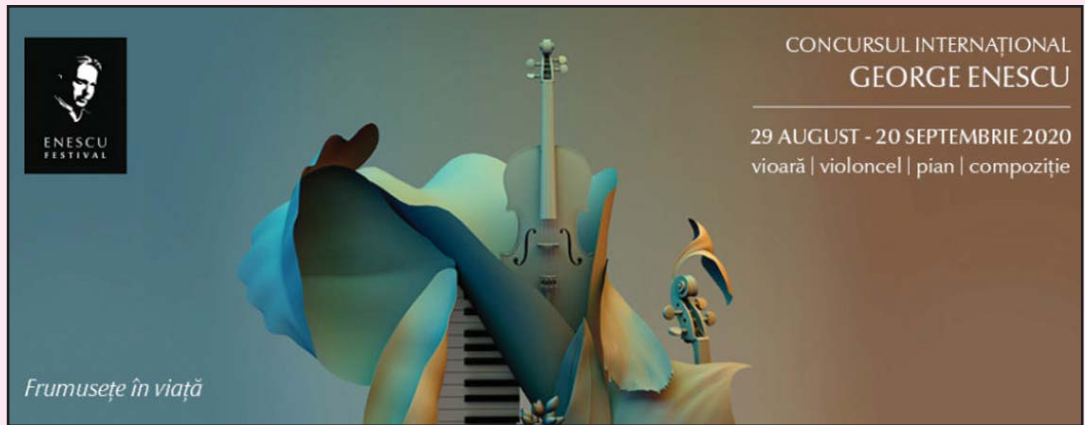
Deschiderea Concursului Internațional "George Enescu" – *Music must go on!*

Din perspectiva celor care ne-o dăruiesc, arta este o stare de grație care poate deschide porțile sufletelor. Preluând spusele lui Vladimir Jurowski, directorul artistic al Festivalului și Concursului "George Enescu", "suntem creatorii propriei noastre realități", ai metamorfozelor

universului interior care ne amprentează acțiunile vizibile. Și dacă 2020 ne-a provocat să reconsiderăm prioritățile activităților zilnice, să recalculăm beneficiile și riscurile unor banale gesturi cotidiene, să ne superindividualizăm

traseele, ne-a și amplificat exponențial încărcătura sensibilă; căutând răspunsuri la întrebări, reflectând asupra zig-zagului existențial, am simțit deseori nevoia de a recupera speranța, de a insera, în apăsătoarele așteptări incontroleabile, momente de respiro care să redimensioneze energia vitală.

Și da, într-un climat al incertitudinilor și neliniștii, al restricțiilor impuse de confruntarea cu această pandemie cvasiparalizantă, găsirea celor mai potrivite soluții pentru a nu "rupe" continuitatea unui eveniment de anvergură **Concursului Internațional "George Enescu"** a fost salutară, pentru că ne-a reconectat – chiar dacă, deocamdată, doar prin transmisiuni online – la nivelul aceluia sistem de valori ce reechilibrează spiritual. Demonstrând că aspirația umană de a atinge excelența le domină preocupările, 205 candidați provenind din 39 de țări, rămași în concurs după obișnuitele preselecții (54 de concurenți la violoncel, 66 la vioară, 64 la pian și 21 la secțiunea

Vladimir Jurowski

de compoziție, cu 26 de lucrări) au ales să-și susțină crezul artistic prin evoluții cu care și-au dorit să impresioneze publicul virtual. Din punctul lor de vedere, așa cum afirma același Vladimir Jurowski, "anul 2020 nu va fi anul virusului, anul fricii sau anul în care totul s-a anulat, ci anul în care și-au împlinit visul" de a participa la această importantă competiție situată în top cinci la nivel mondial.

În debutul acestei ediții particularizate a **Concursului**, în care atât juriul cât și publicul au putut vizualiza, direct pe site-ul **Festivalului "Enescu"**, înregistrările trimise de concurenți pentru primele două etape, organizatorii au decis ca tradiționalul concert al laureaților precedentelor ediții să se desfășoare și anul acesta la Ateneul Român, însă fără spectatori, putând fi însă urmărit *live* și comentat online de către ascultători. Transformat în realitate, acest proiect – în premieră pentru **Festivalul și Concursul Internațional "George Enescu"** – transmis

Josep Caballé Domenech

în direct de către TVR în 29 august și investit cu alura unui eveniment unicat a reflectat, în doar două ore de cuvinte și muzică (cele trei piese din program fiind prefațate, concis dar expresiv, de către experimentatul

Aurelian Băcan

jurnalist de televiziune Marius Constantinescu) un conținut discursiv încărcat de emoție. Și prezentatorul, și soliștii, și dirijorul, alături, evident, de orchestră, au reușit, suplinind absența obișnuitului feedback din partea unei săli pline, să-și concentreze energia pentru a transmite virtualului auditoriu întregul cortegiu de idei reprezentative pentru fiecare flux componistic în parte.

Potențial interpretabil ca un tribut substanțial adus dramaturgiei muzicale brahmsiene, repertoriul Orchestrei Filarmonicii "George Enescu" dirijată, în acea seară, de barcelonezul Josep Caballé Domenech a alăturat *Concertului pentru clarinet și orchestră* semnat de Alexandru Ștefan Murariu (opus recompensat cu premiul I la secțiunea Compoziție - Muzică simfonică a **Concursului „Enescu”**, ediția 2018) o altă formulă orchestral-solistică: *Triplul concert pentru vioară, violoncel, pian și orchestră* intitulat „Brahmsodia” aparținând lui Dan Dediu (el însuși laureat al aceluiași **Concurs**, în 1991), ambele

lucrări concertante fiind urmate, după o scurtă pauză, de *Simfonia nr. 1 în do minor, Op. 68*, de Johannes Brahms.

Interesanta figură a lui Josep Caballé Domenech, excelentă opțiune a organizatorilor pentru ediția de anul

acesta a **Concursului**, a impresionat prin perfectă funcționalitate a unei gestici ferme, confirmând atuurile unei cariere în plină ascensiune. Discursul simfonic brahmsian a "curs" cu naturalețe, tempoul rapid și fluiditatea articulării structurale favorizând unitatea fără cusur a concepției dirijorale. Am remarcat, de asemenea, maleabilitatea texturilor orchestrale și în cazul dinamicului scenariu postmodern al „*Brahmsodie*” lui Dan Dediu, un caleidoscop imagistic cu multiple nuanțe descriptive - construcție de sinteză ce reunește genuri și forme variate sub semnul unui comentariu metastilistic personalizat. Protagonistii lucrării, violonista Gyehee Kim, pianista Victoria Vassilenko și violoncelistul Valentin Răduțiu (laureați ai **Concursului Internațional "George Enescu"**, edițiile 2016 și, respectiv, 2011) și-au reliefat subtil rolurile instrumentale, inițial interacționând și apoi integrându-se treptat în rafinatul travaliu orchestral - parafrază ludică a tematicii brahmsiene.

Oferit auditoriului în primă audiție absolută, ca și *Triplul concert* al lui Dan Dediu, *Concertul pentru clarinet și orchestră* creat de Alexandru Ștefan Murariu a pus în valoare excepționalele calități interpretative ale colegului său, solistul și compozitorul Aurelian Băcan, firescul rostirii instrumentale proprii acestuia îngemănând delicatețea conturilor microstructurale de filiație impresionistă cu forța de susținere a replicilor timbrale date multitudinii de culori etalate generos de către ansamblul orchestral.

Timide, aplauzele instrumentiștilor din spațiul scenic au prefigurat, dincolo de convenția răsplătirii oricărui act artistic, însuși tributul inaudibil al recunoștinței noastre, a publicului de pretutindeni, față

Gyehee Kim (vioară), Valentin Răduțiu (violoncel), Victoria Vassilenko (pian)

de această performanță interpretativă împărtășită în direct căreia i ne-am realăturat, simbolic!

Music must go on!

Loredana BALTAZAR

Recital extraordinar de muzică românească

În 29 august 2020, la **Casa Artelor Dinu Lipatti** din București a fost programat un eveniment artistic *open air*, în care publicul a avut ocazia să asculte muzică românească de cea mai bună calitate; protagonistele recitalului, violonista **Natalia Pancec** și pianista **Adriana Toacsen**, au realizat un periplu fascinant în muzica secolului al XX-lea și în creația unor apreciați compozitori contemporani. Repertoriul divers, selectat după anumite criterii electivă – incluzând piese solo și piese dedicate duo-ului cameral -, a fost alcătuit din lucrări scrise de compozitorii: **Paul Constantinescu, Diana Rotaru, Dinu Lipatti, Mihail Jora, Grigoraș Dinicu, George Enescu, Dan Dediu și Tiberiu Olah**. Spectatorii prezenți la recital au fost impresionați de frumusețea și diversitatea stilistică a lucrărilor prezentate și de nivelul artistic superior al interpretării. Prospețimea, verva, sensibilitatea și fantezia celor două muziciene au conferit valoare și unicitate manifestării artistice; ele au realizat cu măiestrie fiecare lucrare în parte, dar și fiecare detaliu, pe care l-au integrat firesc în construcția sonoră unitară. Prestația plină de vitalitate, de dăruire și strălucire s-a remarcat pe tot parcursul evenimentului artistic;

publicul a admirat derularea caleidoscopică a imaginilor muzicale, lirismul plin de noblețe al secțiunilor cantabile, pregnanța ritmică, rafinamentul timbral și expresiv al temelor și motivelor originale, dozarea subtilă a dinamicii și agogicii, precum și reliefarea timbralității celor două instrumente. Lucrările s-au succedat după un scenariu bine pus la punct, care a evidențiat expresivitatea și particularitățile limbajului fiecărei creații în parte, precum și capacitatea interpretelor de a aborda cu dezinvoltură muzici diverse, extrem de dificile și bogate în semnificații. Dincolo de trăsăturile caracteristice ale fiecărei lucrări, am perceput frumusețea, dinamismul și energia fără egal a muzicii, precum și capacitatea interpretelor de a întruchipa valorile perene ale vieții și a reda ingenios idiomurile: liric, folcloric, narativ, dramatic și reflexiv.

În debutul recitalului a fost prezentată *Sonatina pentru vioară și pian* de **Paul Constantinescu**, creație remarcabilă prin bogăția inspirației, manifestată în particularități originale de exprimare melodică, armonică și modală, în evocarea coloritului local cuceritor și pitoresc. Am admirat varianta interpretativă plină de exuberanță, de naturalețe, de elan și dăruire, care a evocat convingător ineditul temelor ce amintesc muzica populară orășenească, cât și limbajul armonic inedit, extrem de sugestiv. În continuare, am avut bucuria să admirăm versiunea plină de sensibilitate, de insolit și culoare a lucrării *Debunessquise pentru pian solo* de **Diana Rotaru**,

compozitoare prolifică, extrem de talentată din tânăra generație. **Adriana Toacsen** a oferit o mostră de artă pianistică superioară, care îngemănează original sensibilitatea artistică cu rigoarea gândirii și forța concentrării. Interpretarea pianistei a îngemănat creator libertatea cu rigoarea, imaginația cu componenta ideatică și emoția artistică.

A urmat *Sonatina pentru vioară și pian* de **Dinu Lipatti**, creație de tinerețe (scrisă la vârsta de 16 ani), care evidențiază maturitatea componistică precoce a autorului. Cele două interprete au conturat cu mult rafinament tema primei părți, *Allegro moderato*, cu melodica ei cuceritoare, în care sunt percepute unele inflexiuni modale. Am admirat sensibilitatea cu care a fost realizată cantilena, dar și înlănțuirile armonice inedite. Publicul a fost fascinat de muzicalitatea cu care a fost reliefață partea a doua *Andantino* (în formă de variațiuni), a cărei temă amintește un colind arhaic. Muzica lui Lipatti, cântată în casa în care a trăit genialul muzician, a avut un impact aparte asupra auditorilor. Aceștia au întâmpinat cu bucurie și emoție versiunea deosebit de expresivă și bogată în semnificații oferită cu generozitate de apreciatul duo instrumental.

Programul a continuat cu *Hora staccato* de **Grigoraș Dinicu**, în care **Natalia Pancec** (secondată de pianista **Adriana Toacsen**) a făcut dovada virtuozității sale

Natalia Pancec, Adriana Toacsen

instrumentale, dezvăluind în egală măsură bucuria de a cânta cu patos și fantezie o bijuterie muzicală de insiprație folclorică. Într-un alt registru s-a desfășurat excelenta interpretare a duo-ului în următoarea lucrare din recital: *Impromptu Concertant pentru vioară și pian* de **George Enescu**, creație de nobilă melodicitate, care se numără printre preferințele muzicienilor și ale publicului de pretutindeni. Am admirat prestația artistică de înalt nivel, remarcabilă prin muzicalitate, naturalețe, creativitate, prin rafinament sonor și expresiv, prin diversitate dinamică și agogică.

În continuare, violonista **Natalia Pancec** (acompaniată la pian de **Adriana Toacsen**) a oferit publicului un dar muzical neprețuit: îndrăgita lucrare

Ciocârlia, într-o variantă strălucitoare, plină de vervă, de farmec și exuberanță. Lucrarea constituie o perlă a folclorului românesc, pe care violoniștii o abordează cu aplomb și cu dorința de a realiza noi versiuni interpretative. Am perceput acest lucru în recitalul de a Casa *Lipatti*, unde a fost prezentată o variantă cuceritoare, plină de elan și prospețime.

Programul a continuat cu *Suita mică pentru vioară și pian* de **Mihai Jora**, lucrare camerală remarcabilă prin varietatea conținutului, prin ineditul limbajului sonor, prin valorificarea resurselor expresive și timbrale ale instrumentelor. Publicul a fost impresionat de realizarea artistică de cel mai înalt nivel a acestei originale creații camerale. A admirat în aceeași măsură frumusețea muzicii și dialogul inspirat care caracterizează colaborarea fructuoasă și coeziunea duo-ului.

Așteptată cu mult interes, lucrarea *Levantique op. 64 - Le vent de Transylvanie pian solo* scrisă de compozitorul **Dan Dediu** a încântat publicul prin bogăția inspirației, prin spectaculosul instrumental, prin profunzimea semnificațiilor, prin complexitatea mijloacelor de exprimare pianistică și varietatea expresivă. Măiestria componistică, harul, viziunea estetică inedită, scriitura instrumentală originală conferă creațiilor maestrului **Dediu** valoare de unicat. Îngemănând sensibilitatea artistică cu rigoarea gândirii și forța concentrării, pianista **Adriana Toacsen** a oferit un exemplu de artă interpretativă de anvergură, care a valorificat creator calitățile de excepție ale muzicii și i-a evidențiat plener fantezia și versatilitatea instrumentală.

În încheierea recitalului am ascultat *Sonatina pentru vioară și pian* de **Tiberiu Olah**, creație camerală reprezentativă a secolului XX, care sintetizează particularitățile stilului compozitorului și valorifică

măiestria interpreților. În abordarea dificilei lucrări, **Natalia Pancec** și **Adriana Toacsen** au utilizat un întreg arsenal de mloace de exprimare instrumentală; prestația artistică excelentă a stat sub semnul profesionalismului, al omogenității și al densității semantice.

Ca impresie generală asupra evenimentului muzical, menționez calitatea de excepție a repertoriului prezentat, aflată în concordanță cu prestația artistică de nivel foarte înalt. Versiunea fiecărei lucrări incluse în program s-a remarcat prin acuratețe instrumentală, prin respect față de cerințele partiturii, prin creativitate și printr-o exprimare sinceră și elevată. Ca și în celelalte recitaluri ale minunatului duo - susținute pe importante scene de concert bucureștene -, am apreciat îngemănarea armonioasă a virtuozității instrumentale cu fantezia și gândirea muzicală profundă. Pentru protagonistele recitalului de la casa *Lipatti*, viziunea artistică asupra unei piese nu e repetabilă, ci înlocuită cu alta, îmbogățită cu noi valențe expresive și semantice; astfel, fiecare etapă are chipul ei unic, inconfundabil.

Întregul recital s-a desfășurat într-o atmosferă festivă, entuziasmantă, dătătoare de speranțe pentru un viitor mai bun. Chiar dacă nu au beneficiat de condițiile de sonorizare ale sălilor de concert (din cauza zgomotului cauzat de traficul de pe bulevard), interpretele și spectatorii s-au concentrat în mod exemplar și au reușit să se bucure împreună de muzica de calitate. A fost o seară magică, realizată sub semnul profesionalismului, al nobleței sentimentelor și al solidarității umane. Protagonistele recitalului și publicul s-au aflat într-o colaborare autentică, marcată de generozitate, de armonie, de încredere și susținere reciprocă.

Carmen MANEA

Orga Wegenstein la ceas aniversar - 90 de ani

Povestea orgii actuale a catedralei Sfântul Iosif din București a început în anul 1923, când preotul paroh al catedralei, pr. Carol Auner, a corespondat cu firmele constructoare de orgi *Wegenstein și fiii*, *Rieger* și *Aristide-Cavaillé-Coll*, în vederea construirii unui nou instrument pentru lăcașul de cult, deoarece orga veche, *Merklin*, se deteriorase în timp. La finalul negocierilor a fost luată decizia achiziției noului instrument de la firma timișoreană *Wegenstein și fiii*.

La momentul construcției, anul 1930, acest instrument era cel mai mare din capitală și din bisericile romano-catolice din țară, având trei claviaturi și un pedalier, 54 de registre, totalizând un număr de 3375 de tuburi sonore. Astăzi, după 90 de ani în care orga, înafară de zile bune a cunoscut și anii grei ai celui de-al Doilea Război Mondial, sau cutremurele ce au zguduit Bucureștiul, instrumentul continuă să cânte și să încante pe toți cei care trec pragul catedralei din strada General Henri Mathias Berthelot numărul 19.

Inaugurarea instrumentului a fost marcată prin două concerte susținute de organistul Franz Xaver Dressler alături de Orchestra Filarmonicii. Era primul concert de acest gen din București, lipsa unei orgi adecvate făcând până atunci imposibilă execuția de compoziții pentru orgă și orchestră. Cel de-al doilea concert a fost onorat cu prezența Reginei Maria și a compozitorului George Enescu.

Această trăinicie a instrumentului a fost posibilă în primul rând datorită grijii deosebite a organistilor titulari (Iosif Paschill, Pr. Iosif Gerstenengst, Marcel Octav Costea, etc.), iar în al doilea rând, datorită lucrărilor de întreținere și recondiționare realizate în decursul anilor (1948 firma constructoare, între anii 1962-1965 lucrările au fost sub conducerea inginerului de aviație **Sandu Maria Ionescu**, iar între anii 2008-2010 maestrul **Ferdinand Stemmer** a coordonat restaurarea completă a instrumentului).

Eduard ANTAL

Icon Arts la... majorat

Între 25 iulie și 10 august, în ciuda dificultăților economice și medicale create de neobișnuita situație pandemică, s-a desfășurat ediția a XVIII a a **Festivalului și Academiei Icon Arts**, un eveniment de tradiție, un eveniment atipic în peisajul muzical românesc. Originalitatea manifestării este dată de aducerea artei în spații de patrimoniu din sudul Transilvaniei, în spații în care se îmbină turismul cultural, gastronomia și tradițiile locale, frumusețea locului și patina istoriei.

La 18 ani de ICon Arts, 18 evenimente culturale s-au desfășurat în mijlocul satelor cu biserici fortificate și conace superbe (Biertan, Alma VII, Richiș, Mediaș,

Măjăncrav, Viscri), dar și pe acoperișul Filarmonicii din Sibiu. Programul a cuprins spectacole în aer liber de jazz, muzică clasică, teatru – performance, concerte în primă audiție, într-un context care a îmbinat vechiul și noul.

La evenimente, contextul distanțării sociale a creat, paradoxal, o legătură special între actul artistic și public, o legătură care demonstrează încă o dată că arta sonoră aduce emoție prin contactul direct, iar “soluțiile” on-line sunt doar niște adjuvante menite să ne întrețină speranța și dorul pentru actul artistic viu. Fie că s-au desfășurat pe acoperiș, în livadă sau în curți, toate locurile la spectacole au fost epuizate foarte repede, ceea ce demonstra nevoia și dorul iubitorului de muzică pentru relaționarea directă.

Ceea ce face din Festivalul ICon Arts un eveniment special în peisajul cultural este componenta Academiei care găzduiește masterclassuri și rezidențe artistice în spații ferite de agitația urbană, unde accentul este pus pe îmbunătățirea laboratorului de creație. Astfel, spațiile Festivalului sunt și spațiile de lucru ale artiștilor rezidenți care vin înaintea publicului cu inspirația acestor locuri, dată atât de frumusețea rustică, dar și de bogăția experiențelor culturale. Anul acesta au avut loc rezidențe

FESTIVALUL Icon Arts® TRANSILVANIA 2020

artistice și masterclassuri în Richiș, Biertan și Râșnov pentru diferite ramuri ale artei interpretative: Chitară – Costin Soare, Vioară – Ladislau Csenedes, Violoncel – Valentin Răduțiu, Percuție – Alexandru Anastasiu, Flaut – Ana Oltean, Jazz – Ana Cristina Ieone, Albert Tajti, Ciprian Pop și în premieră au avut loc clasele de Contrabas – Petru Iuga și MiniCellos – Ella Bokor.

O altă noutate a evenimentului a fost prezentarea unei dimensiuni mai puțin cunoscute a artei românești, însă care aduce prestigiu României în plan internațional: luteria. O expoziție cu instrumente cu coarde realizate de lutieri români valoroși a putut fi vizitată la Biertan, în incinta Complexului Medieval Unglerus și a fost organizată în parteneriat cu AALR – Asociația Artiștilor Lutieri din România. Astfel am putut afla că România este cel mai important exportator de instrumente din Uniunea Europeană, iar lutierii români, în ultimii ani au reușit să se afirme la concursurile foarte importante, precum cel de la Cremona și “să ajungă din urmă”, din punct de calitativ, țări cu sute de ani de tradiție în luterie.

Foarte interesante au fost concertele din finalul festivalului. Pe 6 august pe terasa de pe acoperișul Filarmonicii din Sibiu, într-o atmosferă boemă în care vântul și soarele au contribuit la un spectacol inedit, au evoluat doi mari artiști, care s-au afirmat pe plan mondial și care sunt stabiliți în Germania: violoncelistul Valentin Răduțiu și contrabasistul Petru Iuga. A fost o demonstrație de tehnicitate, de inteligență muzicală, de știință a construcțiilor logice sonore, de frumusețe, dar și de generozitate, pentru că cei doi maești au evoluat și împreună cu tinerii cursași pe care i-au pregătit în cadrul Academiei ICon Arts.

Valentin Răduțiu (violoncel), Petru Iuga (contrabas) și cursanți ai Academiei ICon Arts

foto: Mihai Bengea - UCIMR

Iar dacă v-am introdus puțin în atmosfera unei serate muzicale pe acoperiș, la fel de interesant a fost să ascult jazz așezat pe un șezlong într-o livadă. S-a

întâmpat pe 8 august, la Biertan, iar bucuria regalului sonor ne-au făcut-o: vocalistele Ana Cristina Leonte și Marta Popovici, chitaristul Ciprian Pop, pianistul Albert

Tajti, saxofonistul Alexandru Arcuș. Standarde de jazz, dar și compoziții proprii au încântat publicul și au demonstrat că arta adevărată are din ce în ce mai puține bariere.

La ICon Arts, departe de caniculă și aglomerare urbană, spațiile neconvenționale se transformă în citadele ideale unde artele sunt puse din nou pe primul plan, se desprind de comercial și se apropie de ideala lor menire.

Sebastian CRĂCIUN

Masterclassului de Jazz de la Biertan

Opera în vreme de distanțare socială

Unul dintre exemplele pozitive de ridicare a cortinei – fără a ridica incidența răspândirii noului coronavirus printre artiști și amatori de operă – este Teatro Real din Madrid. Experiența este povestită pe larg de soprana Lisette Oropesa care, în rolul Violettei, a devenit și prima soprană a teatrului Real care a oferit un bis la scenă deschisă.

În timp ce, în SUA, organizațiile sindicale se luptau din ce în ce mai aprig (și nu întotdeauna pentru a apăra interesele celor pe care îi reprezintă), iar relațiile dintre direcțiile teatrelor și angajați se deteriorau pe zi ce trece, Spania căuta soluții pentru a-și reprimi în siguranță publicul și soliștii.

Deși a amânat producția din luna mai a operei *La traviata*, Teatro Real a folosit cele câteva luni de restricții ale activității artistice pentru a regândi producțiile. Astfel, la finalul lunii iulie, Lisette Oropesa a acceptat invitația de a se afla pe scena teatrului care acum arată mai mult ca o tablă de șah: fiecare solist are desemnat un perimetru strict delimitat în cadrul căruia se poate mișca. Atât corul cât și orchestra au purtat măști, suflătorii au fost izolați prin panouri de plexiglas, iar distanța a fost foarte evident marcată pe podeaua neagră, cu roșu aprins.

La traviata a căpătat o altă valoare în contextul pandemiei de coronavirus. Această producție a evidențiat conceptul bolii mult mai mult decât producțiile anterioare acestei perioade. Pentru publicul secolului al XIX-lea, tuberculoza era o realitate foarte asemănătoare cu cea cu care publicul de astăzi se confruntă: pentru această boală încă nu se cunoaște un tratament eficient, nu există încă un vaccin, iar viețile curmate de boala nemiloasă sunt din ce în ce mai multe. Violetta era contagioasă, își aștepta sfârșitul, iar Alfredo părea că nu acceptă fatalitatea sorții. În producția spaniolă, Violetta (Lisette Oropesa) are un motiv în plus să îl țină la distanță pe Alfredo; iar el nu răspunde chemării Violettei din ultimul act, rămânând ca împietrit în „perimetrul desemnat”. Astfel, totul devine mult mai real pentru cei 22.000 de spectatori care au fost prezenți în timpul celor 27 de reprezentații puse în scenă la Teatro Real, cu patru (!) distribuții.

Deși sperăm ca aceste producții (căroră le sunt impuse restricții fizice) să nu devină „noua normalitate”, Teatro Real a dovedit, alături de alte scene lirice, că este posibil ca acestea să aibă loc fără a pune în pericol sănătatea artiștilor – mai ales a soliștilor, pentru care complicațiile respiratorii sunt cele mai de temut. Niciunul dintre cei implicați în producțiile *La traviata* de la Teatro Real – soliști sau personal tehnic – nu a fost pus în pericol; nu au fost raportate cazuri de infectare.

...ceea ce nu putem spune, din păcate, despre Opera Națională București...

Norela Liviana COSTEA

Lisette Oropesa

Foto: Javier del Real

Premiile Gramophone pentru muzică clasică

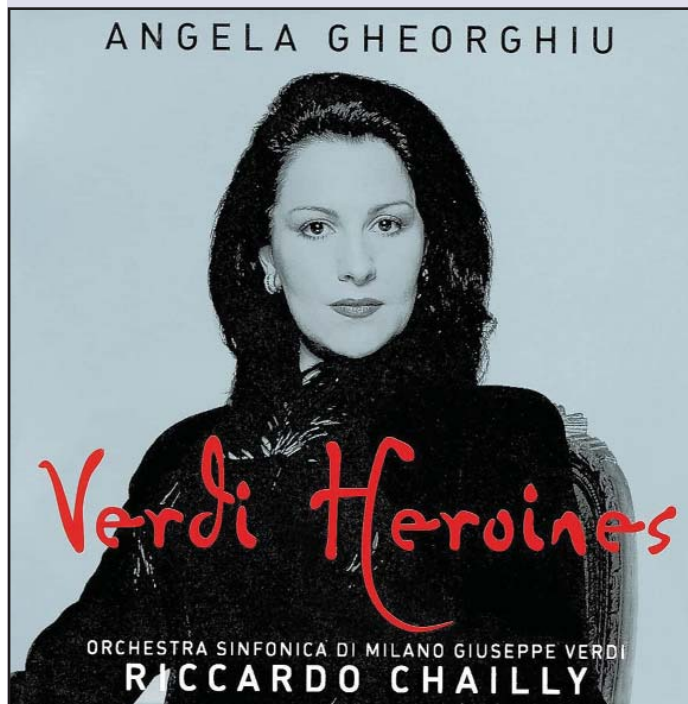
Devenite un reper de calitate în peisajul internațional, premiile acordate de revista britanică Gramophone pentru cele mai bune discuri ale anului se apropie de ediția din 2020, după 43 de ani de tradiție care le-a asigurat un binemeritat prestigiu.

Dacă la început erau în jos 10 premii la tot atâtea categorii, cu timpul numărul acestora a crescut, ajungând la 20, apoi scăzând puțin, anul trecut fiind 16 categorii, printre care Premiul pentru întreaga activitate, Orchestra anului, Artistul anului, Albumul anului, Premiul pentru operă, pentru

muzică de cameră, pentru muzică corală, pentru muzică contemporană, pentru muzică veche, pentru tânăr interpret, pentru recital etc.

Încă de la început premiile Gramophone au țintit excelența, printre laureați aflându-se cu adevărat cei mai buni muzicieni ai lumii. Regăsim pe listele premianților nume ca Herbert von

Karajan, Sir Neville Mariner și Academy of Saint Martin in the Fields, Carlo Maria Giulini, Zubin Mehta, Seiji Ozawa, Lorin

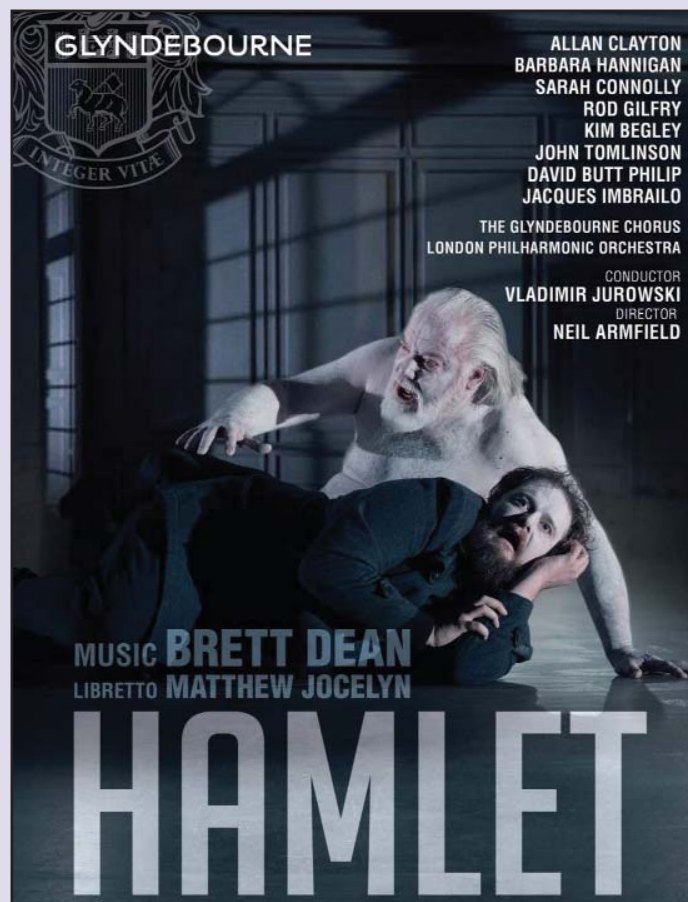
Maazel, Ytzhak Perlman, Sarah Chang, Maxim Vengerov, Maurizio Pollini, Alfred Brendel, Yuja Wang, Luciano Pavarotti,

Dietrich Fischer-Dieskau, Joan Sutherland, Renée Fleming, Bryn Terfel, Jonas Kaufmann etc.

De la explorarea inițială strict a spațiului muzicii clasice, în timp s-au făcut extrapolări către jazz și către musical, printre laureați apărând Benny Goodman sau *My Fair Lady* ori *Chicago*.

Deși o raritate, există și artiști români pe această lungă listă a calității în interpretare, cum ar fi de exemplu premiul acordat Angelei Gheorghiu în anul 2000 pentru albumul "Verdi heroines", în care cântă acompaniată de o orchestră milaneză dirijată de Riccardo Chailly. Albumul a mai primit

și premiul publicului, acordat în colaborare cu Radio Classic FM. Tot Angela Gheorghiu apare pe lista premianților din 2001, ca membră a echipei solistice care a realizat înregistrarea

operei *Manon de Massenet* sub bagheta lui sir Antonio Pappano. Este anul în care Cvartetul "Belcea" primește premiul pentru debut. Angela Gheorghiu și Antonio Pappano revin pe lista laureaților în 2009, pentru integrala operei *Madama Butterfly* de Puccini. Anul trecut și directorul artistic al Festivalului Internațional "George Enescu" a fost recompensat cu un Premiu Gramophone, pentru integrala operei *Hamlet* de Bret Dean, realizată la pupitrul orchestrei London Philharmonic. De asemenea, laureatul Concursului Internațional "Le Grand Prix de l'Opéra" de la București, contratenorul polonez Jakub Józef Orliński, a câștigat un premiu anul trecut, la categoria "Artistul tânăr al anului".

În numărul următor, după Gala virtuală a decernării premiilor, vom prezenta lista laureaților din 2020.

C. MIHAI

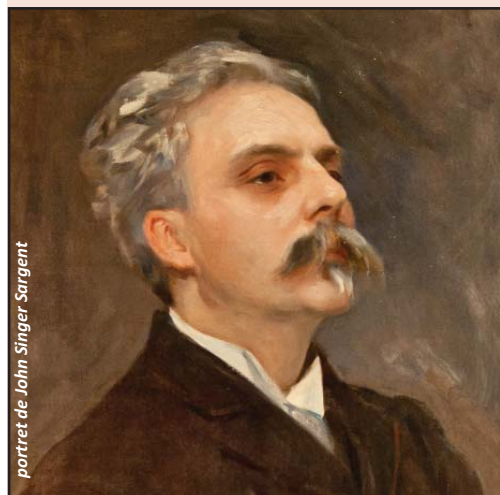

Gabriel Fauré la întâlnirea cu Psalmii biblici

Considerat unul dintre muzicienii francezi exponențiali ai ultimului pătrar de veac XIX, a cărui personalitate a iradiat din plin în secolul XX mai ales prin discipolii pe care i-a format, compozitorul, organistul, pianistul și profesorul Gabriel Fauré (1845-1924) rămâne și astăzi un reper de referință; cu atât mai mult pentru cultura muzicală românească, fiind binecunoscută influența pe care a avut-o asupra lui George Enescu, pe care l-a avut student la clasa de compoziție a *Conservatoire National de Paris*. S-a distins prin serena sa melodicitate – de extracție specific franceză, la marcată distanță de *liedul* german – și apelul la un stil accentuat melodico-armonic, din ce în ce mai complex către zona ultimelor lucrări, pe modelul oferit de profesorul și prietenul său, Camille Saint-Saëns.

Deși unii dintre discipoli (între care indirect și Lili Boulanger) s-au remarcat prin abordarea unui repertoriu cu repere biblico-iudaice – George Enescu, Maurice Ravel – și, în particular, psalmice – Florent Schmidt sau Lili Boulanger –, putem afirma că Fauré s-a apropiat de teritoriul psalmic cu oarecare precauție, ocazional, aproape accidental.

Un prim contact, care ar putea fi calificat ca „decis”, îl constituie o lucrare de tinerețe: *Super flumina Babylon*, celebrul *Psalm 137*, conceput pentru cor mixt la cinci voci și orchestră (1863); este posibil ca modelul acestuia să fi fost lucrarea *Près du fleuve étranger* a lui Charles Gounod, având la bază o parafrază de *Ps. 137*, compusă doi ani mai devreme și, fără nicio îndoială, celebrul cor din *Nabucco*, opera verdiană de colosal succes, cu premiera la 1842.

portret de John Singer Sargent

Revenind la partitura vocal-orchestrală a lui Fauré, aceasta este rodul încercărilor sale de a atrage atenția asupra dorinței de a se face remarcat în plan componistic. Sub îndrumarea lui Saint-Saëns se înscrie la un concurs de compoziție având ca rezultat lucrarea psalmică mai sus-menționată, concurs pe care nu îl câștigă din cauză că nu au fost respectate toate condițiile; în schimb, un an mai târziu, cu o altă piesă corală la patru voci și orgă, pe text din *Breviarul* roman în versiune franceză, *Cantique de Jean Racine*, op. 11, va câștiga mult râvnitul premiu.

La circa 25 ani distanță, în perioada 1887-1890, aparent fără vreo ocazie anume, Gabriel Fauré compune *Requiem* în re minor, op. 48 (revizuit și cu bară dublă la 1900), una dintre cele mai cunoscute lucrări ale sale; o primă versiune (ca *Petit Requiem*, 5 mișcări, cu cor și grup orchestral) a avut primă audiție în 1888 la biserica *La Madeleine* din Paris, sub conducerea muzicală a compozitorului. În versiune finală, este conceput în 7 părți pentru doi soliști – Soprana, Bariton –, cor mixt la șase voci SATTBB, orchestră și orgă, desfășurându-se pe o durată de circa 45 minute; prima sa audiție a avut loc cu ocazia *Expoziției Universale* de la Paris, sub bagheta lui Paul Taffanel, cu 250 interpreți (12 iulie 1900, *Place de Trocadéro*).

Care este legătura cu Psalmii biblici?

O aflăm – filtrată prin prisma prelucrărilor gregoriene și apoi tridentine – în prima parte, intitulată *Introit et Kyrie*, în partitura Sopranei – un *Te decet hymnus in Sion* (*Andante moderato*, mixolidian pe Fa), cu text extras din *Psalmul 65* și, imediat, în aceeași parte – coralul *Exaudi*, SATTBB (*Andante moderato*), cu reflexe din *Psalmii 16, 60, 63*. Spre final, coralul *Jerusalem* (*Andante moderato*, Sol major), precedând *Chorus Angelorum* (Soprana), propune punți spre *Psalmul* davidic 122.

Structura acestui *Requiem* este foarte apropiată celei a faimosului op. 45 brahmsian, *Ein deutsches Requiem, nach Worten der heiligen Schrift* (șapte părți, soliști: Soprana, Bariton, cor și orchestră), lucrare datată 1865-1868 pe care, fără îndoială, Fauré o cunoștea; să nu uităm că de decenii bune, Saint-Saëns milita activ asemenea unei „plăci turnante” la nivelul culturilor muzicale franceză, germană și austriacă! Și ca text există similități, în sensul că ambele lucrări utilizează texte psalmice specifice tipului de *Missa* pentru defuncți și legături spre *Noul Testament*; doar coloratura psalmică este diferită: în timp ce Fauré agreează *Ps. 16, 60, 63, 65, 122*, Johannes Brahms optează pentru *Ps. 39, 84 și 126*. Cu alte cuvinte, doar parte din *Cântările Treptelor* (*Ps. 120-134*) le rămâne ca zonă comună.

Carmen STOIANOV

S-a stins muzicianul, omul Cristian Misievici Un călător în Văile Plângerii

Astăzi (27 august 2020), cuvintele se leagă cu dificultate! De aceea mă-ntorc în timp, acum aproape șaptesprezece ani, la aniversarea 50 a muzicianului Cristian Misievici.

E greu să scrii despre contemporani – sunt prea aproape. Dar cel mai greu e să scrii atunci când semenul contemporan îți este cel mai aproape în timp, în suflet. Atât de aproape, încât, oricine, oricât v-ar despărți, chiar și atunci când el devine călător în *Văile plângerii* (Lucrarea „*Văile plângerii*” pentru șase grupe de percuție și orgă a fost compusă de Cristian Misievici în anul 1997, la Cluj, fiind inspirată de basmul – singular și straniu – *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte.*), căile de comunicare mute și nevăzute rămân veșnic aceleași...

Cristian Misievici s-a născut la 11 noiembrie 1953, la Iași, într-o familie „rotundă”, cu preocupări și talente multiple: părinții ingineri în construcții – mama cu calități de pictor și desenator, tatăl povestitor neîntrecut, cu un irezistibil simț al umorului, talentat scriitor și poet (v. Theofil Misievici, *Viața era singura mea avere. Amintiri de pe Frontul de Est*, Editura Vasiliana '98, Iași 2009). Bunicul, Ioan Cristescu, fost avocat în baroul ieșean, personaj impozant, cu personalitate puternică, violonist amator în orchestrele de cinematograf dintre cele două războaie. Bunica, Ortansa Cristescu,

aparent o „casnică” aflată în umbra bărbatului, având totodată ținuta elegantă de adevărată doamnă a anilor '30, de fapt și ea o mucalită, cu o nedezmănițită poftă de viață. În fine, până la 12 ani, o străbunică, Magdalena Ionescu-Bazgan, coborâtă parcă din paginile lui Ionel Teodoreanu, cu război de țesut, furcă, fus și lână toarsă în casă, magiunul, dulceleșurile, colivele, plăcintele și câte și mai câte... O familie cu rădăcini românești (o îndepărtată înrudire cu Constantin Tănase, prin bunica dinspre tată), dar și un „strop” de sânge grecesc (pe linia maternă) și mai mult polonez (pe cea paternă). Mai mult decât orice înrudiri și „erudiri” (iertat fie-mi abuzul lingvistic!), o familie „coagulată”, în care copiii și nepoții reprezentau rațiunea de a fi, punctul de plecare și de întoarcere pentru orice acțiune sau hotărâre importantă.

Au venit anii de școală, cu ore de studiu la vioară, teorie, teme; dar și spectacole la Operă, concerte la Filarmonică, filme, abonament la cinematecă, toate comentate copios în familie, cu păreri și controverse.

Toate acestea au modelat și au dat contur unei personalități dintre cele mai speciale: încercări în poezie și proză scurtă; tentative în caricatură și acuarelă; o irezistibilă și imposibil de stăpânit atracție pentru mecanica auto...

Cristian a manifestat foarte curând o carismă imposibil de ignorat. Spirit de lider. Bătrân și copil, filozof și naiv, dur și blând, neglijent și pedant și multe asemenea contraste, toate în aceeași întrupare! Și peste toate, un spirit rar, ales, un suflet de o mare bunătațe, un talent muzical de netăgăduit, poate prea puțin etalat.

Și abia după ce am parcurs toate acestea, putem adăuga sec:

Compozitorul și profesorul Cristian Misievici este absolvent din 1976, al clasei de compoziție condusă de Vasile Spătăreanu, de la Conservatorul *George Enescu* din Iași. Totodată a urmat cursurile de analiză muzicală și compoziție organizate în cadrul *Vacanțelor muzicale la Piatra Neamț*, sub îndrumarea maestrilor Ștefan

Niculescu, Anatol Vieru și Aurel Stroe. Creația sa acoperă mai toate genurile, de la muzica de cameră la cea simfonică și vocal-sinfonică, de la muzica corală la cea de scenă.

Cristian Misievici este membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România, laureat la Concursul Internațional de Compoziție *Henryk Wieniawski* de la Poznań (Polonia, 1980), fiind de asemenea distins cu Premiul Uniunii Compozitorilor pe anul 1988, pentru lucrarea *Șapte intersecții ale unui sentiment cu un anotimp*, dedicată Trioului *Syrinx* al Filarmonicii *Mihail Jora* din Bacău.

După absolvirea studiilor universitare, în 1977 a fost

angajat ca asistent universitar la Conservatorul ieșean, colaborator apropiat al mentorului și prietenului său, compozitorul Vasile Spătăreanu.

În perioada 1990–1991, a activat în cadrul redacției muzicale a Studioului de Radio Iași, iar din septembrie 1991 a trecut munții, la Academia Națională de Muzică *Gheorghe Dima* din Cluj-Napoca.

În anul 1998 a fost principalul inițiator și primul director al *Extensiei* din Piatra Neamț a Academiei de Muzică clujene, unde a format studenți și o echipă de tineri (și mai puțini tineri) muzicieni și profesori.

În octombrie 2007, Cristian Misievici și-a susținut teza pentru titlul de *doctor în muzică*, la Academia Națională de Muzică *Gh. Dima* din Cluj, cu tema *Structuri proporționale, structuri simetrice în componistica personală* (Teză publicată în volum la Editura *Timpul*, Iași 2007), sub coordonarea Acad. Prof. univ. dr. Cornel Țăranu.

Carmen CHELARU

Traian Bălănescu

În 1997, plecăm de la subsolul magazinului Muzica (locul consacrat al lansărilor discografice) contrariat, așteptând să ajung acasă și să ascult caseta noului grup Vama Veche... o trupă pop-rock fără chitară electrică! Albumul de debut

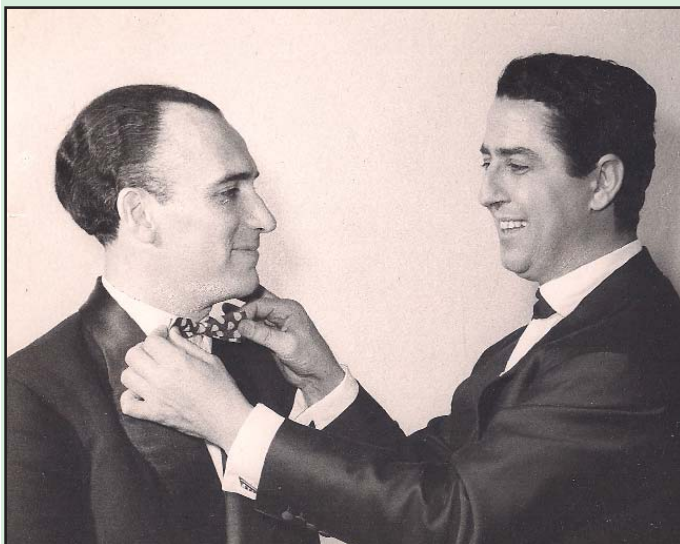
era produs și recomandat de nimeni altul decât Ioan Gyuri Pascu (cel care fondase casa de discuri Tempo Music), într-un timp în care show business-ul românesc se reinventa. „Nu am chef azi” s-a dovedit un disc foarte bun, cu un sound original și un solist vocal charismatic – Tudor Chirilă, unde locul clasic al chitarei era substituit de minune de claviaturile mânuite de Traian Bălănescu, practic eminența muzicală a formației. A urmat un deceniu de urcare în topuri și preferințele melomanilor, de la liceeni în sus! „Vama Veche” (1999), „Am să mă întorc bărbat” (2002, un disc conceptual, pus în scenă la lansare ca o adevărată operă rock), „Live la Sala Palatului” (2005), „Fericire în rate” (2006). În acest din urmă an, când Vama Veche ar fi trebuit să sărbătorească un deceniu de la înființare, a intervenit ruptura – Chirilă s-a separat de restul formației (Bălănescu, Liviu Mănescu – bass, Răzvan Lupu – tobe). Nu a fost ușor după acel adevărat șoc pentru toată lumea, a existat și un proces, cert e că ambele nuclee au mers înainte: Tudor cu Vama, Traian & co cu

Trupa Veche. Dar niciodată, nici una dintre formații nu a mai scos piese cu popularitatea celor lansate în primii ani de existență Vama Veche. Cuplul Bălănescu / Mănescu a schimbat instrumentiștii și soliștii, a lansat un prim disc în scurt timp - „1907 km” (2007). A continuat să apară live, să cânte compoziții mai vechi și mai noi, care au bucurat încă o generație de ascultători. În 2011, invitată în emisiunea „Timpul Chitarelor” (cu un nou videoclip, realizat de colegul prezentator Dan Cojocaru), formația Trupa Veche avea în pragul lansării un nou disc, pare-se nemaiapărut. Oficial, în ultimii ani, Traian Bălănescu (un muzician, dacă nu introvertit, cu siguranță recunoscut de branșă, dar anti-star și discret în aparițiile publice) figurează colaborator pe o piesă de pe un disc Zob din 2015. Și atât, se pare că muzica lui, darul cu care a fost trimis pe pământ, s-a încheiat. Prea repede, Dumnezeu să îl odihnească în pace!

Doru IONESCU

Albumul cu amintiri

• Cântărețul Vico Torriani nu figurează la loc de cinste în marea istorie a muzicii ușoare italiene, dar în anii '50 - '60 era o vedetă uriașă în țara noastră, unde a susținut

numeroase concerte, asemeni altor artiști care descoperiseră în acea perioadă „mina de aur” din țările Estului european, cum ar fi Yma Sumac sau Liana Antonova (despre bulgăroaică, mi l-a fredonat Titus Andrei la telefon, circula și un cântecel amuzant, deci vă dați seama ce populară era!). În spectacolele din țara noastră, desfășurate de multe ori sub cupola Circului de Stat (Sala Palatului încă nu exista), cântărețul italian era acompaniat de orchestra dirijată de compozitorul Henry Mălineanu, care-i încredinșase de altfel șlagărul compus de el în 1958, „Mica serenadă”, pe care italianul o interpreta cu un delicios accent peninsular. Iată-i pe cei doi într-o imagine „istorică”,

surprinsă înainte de intrarea în scenă. Au trecut de atunci șase decenii...

• Decenii la rând au alcătuit cel mai sudat cuplu de colaboratori din muzica noastră ușoară și de music-hall, cu sute de melodii elaborate împreună și zeci de spectacole de revistă montate în toată țara. Fotografia a fost făcută în biroul de lucru al poetului Mihai Maximilian, din str. Alexandru Donici, păstrat neatins după dispariția lui de către soție, marea actriță Stela Popescu. Chiar dacă era alintat Puiu, e bine de făcut clar deosebirea dintre el, care trebuie să figureze întotdeauna Mihai, și tatăl său Puiu Maximilian, la rândul-i un mare textier. În prim-plan, lângă „Puișor”, compozitorul Vasile Veselovschi, așezat în fața claviaturilor pianului, parcă indică tempo-ul potrivit pentru

„Strada Speranței”, „Tu m-ai fermecat”, „Îți mulțumesc!”, „Drumul spre tine”, „Inimă nebună”, „Și m-am îndrăgostit de tine...” sau alt cântec de neuitat născut sub semnul comuniunii totale dintre acești maeștri autentici... (M. G.)

“Opera picnic”

Datorită succesului deosebit al unui proiect similar anterior, la Cluj-Napoca a fost programat un nou concert

închinat șlagărului românesc de muzică ușoară – Gala de operă “Opriți timpul”, găzduită de superbul amfiteatru în aer liber al “Cluj Innovation Park”. Concertul a avut loc în cadrul programului artistic “Opera Summer Hub”, inclus în SAMER (Stagiunea Artistică Muzicală Estivală a României). Alături de orchestra Operei Naționale Române din Cluj-Napoca și de câțiva artiști importanți ai instituției gazdă (Hector Lopez, Cristian Mogoșan, Florin Estefan), pe scenă au urcat o serie de invitați: dirijorul Andrei Tudor, Irina Băianț, Eusebiu Huțan, pianistii Ionel Tudor și Mihai Diaconescu. Chiar dacă a fost ales ca titlu un cântec străin (devenit însă viral grație versiunii Corinei Chiriac, care a avut și o emisiune TV omonimă), în ideea că am vrea să putem opri timpul în loc, la data când se lansau piese mult mai frumoase ca azi, concertul a fost unul al nostalgiei, cu muzica atât de frumoasă și de neuitată a anilor ‘80. Au fost și trei piese orchestrale, uvertura “A tempo” de Andrei Tudor (care era mult prea tânăr în anii ‘80!), “Evening waltz” de Ionel Tudor (care a făcut înconjurul lumii în pandemie) și faimoasa piesă

concertantă a lui Nicolae Kirulescu ce însoțea draga noastră “Tele-enciclopedie” la TVR. În rest, 19 melodii de neuitat din patrimoniul muzicii ușoare românești, omagiu cât se poate de oportun acum, când aniversăm un secol de la înființarea UCMR. Tocmai de aceea, inspirat, orchestratorii Ionel Tudor și Andrei Tudor (doar câte o piesă poartă semnătura orchestratorilor Ion Cristinoiu și Cristian Faur) au ales și câteva cântece vechi, cum ar fi “Morărița” (Vasile Vasilache) sau “Țărăncuță, țărăncuță” (Ion Vasilescu). Sunt melodii cu adevărat antologice, adevărate bijuterii ale genului și înțelegem cât de greu le-a fost realizatorilor să se oprească doar la 19 titluri. Ion Cristinoiu (cu “Iartă” și “Casa mea”), Marius Țicu (“Oameni”, “Unde erai?”) și Temistocle Popa (“Lalele”, “Oare cine ești tu?”) sunt singurii compozitori incluși cu câte două piese; am avut de-a face cu o selecție inspirată, dovadă ovațiile din public și chiar reluarea în cor a refrenurilor (mai ales că, bănuim, în coșul de picnic oferit de organizatori s-o fi aflat și vreo sticlă mică de vin!). Și cum să nu fie așa, când au fost propuse șlagăre nemuritoare, cum ar fi “Of, inimioară” (Edmond Deda), “Copacul” (Jolt Kerestely), “Strada Speranței” (Vasile Veselovski), “Salcia”

(Horia Moculescu), “Muzica” (George Grigoriu), “Deschideți poarta soarelui” (Anton Șuteu), “Tu ești primăvara mea” (Florin Bogardo), “Dorul” (Vasile V. Vasilache), “Domnișoară, nu pleca!” (Ionel Tudor). Clujenii nu puteau lipsi, cu o piesă de mare succes a formației Semnal M, “La fereastra ta”. La unele melodii au cântat laolaltă toți artiștii, la altele am avut duete, trio-uri, cvartete vocale, nemaivorbind de interpretările solistice remarcabile propuse de Irina Băianț, Eusebiu Huțan, Hector Lopez sau Cristian Mogoșan.

Încă o dată acest demers, de a apropia șlagărul de muzică ușoară de vocile mari ale operei, și-a dovedit viabilitatea și poate și alte instituții muzicale din țară vor prelua această idee, mai ales că patrimoniul genului este extrem de vast. Importante sunt prețuirea și respectul față de compozitorii și textierii (nu era rău să fie și ei anunțați...) care ne-au înșeninat existența de-a lungul deceniilor.

Ioan SĂTMĂREANU

Olé, olé, nici "Cerbul" nu mai e...

Multă lume consideră exagerate, pe drept cuvânt, unele măsuri luate de autorități în această perioadă, mai ales în domeniul spectacolelor cu public și al manifestărilor sportive. Când oamenii se înghesuie fără opreliști și se freacă unii de alții în piețe sau în parcuri, de ce nu s-ar putea reglementa accesul civilizat la manifestări culturale (nu ne referim, firește, la cele de pe stadioane)? Și, vorba cuiva, cine-ți garantează că între cei 500 (de ce nu 499 sau 501?) de

Ray Charles alături de Mike Godoroja, Gil Dobrică

spectatori permiși (cine-i va număra?) sunt mai puțini eventuali purtători de virus decât între 50, 100 sau 1000? În fine, întrebări retorice, la care nu vom primi niciodată răspuns (în străinătate lumea a protestat ieșind în stradă, românul e mult mai concesiv și răbdător...), așa încât să vedem ce s-a mai anulat sau amânat, noi sperând în toate cazurile în cea de-a doua variantă. La sfârșitul lunii mai trebuia să aibă loc la Brăila ediția 2020 a Festivalului internațional de muzică ușoară "George Grigoriu". Cum sala teatrului "Maria Filotti" este mică, să sperăm că manifestarea va avea loc la toamnă sau în aer liber, cu... 500 de spectatori. În schimb, un alt eveniment internațional, de mai mare anvergură, Festivalul "Cerbul de aur" de la Brașov, a fost anulat, anunțat

Anton Șuteu înmânează Trofeul Monicăi Anghel

TVR. El trebuia să aibă loc în intervalul 20-23 august. Cum comunicatul organizatorilor a fost trimis pe data de 3 iunie, logic este ca programul festivalului să fi fost deja făcut - recitaluri, concurenți, juriu - de aceea ne așteptam să ni se spună și ce vedete semnaseră contractul pentru recital, ca să oftăm și mai cu obidă, blestemând coronavirusul, dar nu se

suflă un cuvânt, înșirându-ni-se în schimb o listă a vedetelor din... trecut. Cum artiștii importanți au agenda plină cu ani de zile înainte, probabil că am fi asistat și acum la improvizații cum au fost cele de la ultimele ediții, cu vedete răsuflăte sau care nici nu merită acest calificativ, sau cu

Dedicație de la Kyle Minogue

Actualitatea Muzicală
Kyle Minogue

apelarea la artiști care mai cântaseră la "Cerb", cum a fost Ronan Keating. Din acest motiv, mai regretabilă este amânarea festivalului "George Grigoriu" de la Brăila, cinstind memoria unui mare compozitor român de muzică ușoară și unde se cântă zeci de melodii autohtone, cu atât mai mult cu cât manifestarea s-a ținut an de an, în 2020 urmând a avea loc ediția a 16-a. În schimb, la "Cerbul de aur" ne-ar fi rușine să mai amintim că ar fi fost o ediție festivă, a 20-a, în condițiile în care evenimentul a fost lansat în... 1968, deci

Dinu Săraru, Edmond Deda, Thérèse Steinmetz

au avut loc 19 ediții în 51 de ani...

Dintre cele 19, 4 au avut loc în intervalul 1968-1971, dar după 1990 se putea aborda aceeași frecvență anuală, care face ca festivalurile "Trofeul tinereții" de la Amara (muzică ușoară) și "Crizantema de aur" de la Târgoviște (românțe), lansate tot în 1968, să atingă cifra de 53 de ediții consecutive! Nu e doar o chestiune de matematică, ci de implicare, organizare, seriozitate, stabilitate. Deie Domnul și... medicina ca anul viitor să aibă loc totuși ediția a 20-a a "Cerbului" (pentru care contractele trebuie semnate neîntârziat!).

Iar în final atragem atenția încă o dată celor de la Serviciul Comunicare, relații publice și protocol al TVR că manifestarea de la Brașov NU ESTE „CEL MAI MARE FESTIVAL INTERNAȚIONAL DE MUZICĂ ORGANIZAT ÎN ROMÂNIA”, acesta fiind de departe Festivalul "George Enescu", care, în plus, n-a lipsit niciodată de la întâlnirea cu publicul.

P.S.: Emisiunea „Cerbul de aur - Generații” de la TVR 1 a fost de-a dreptul jenantă, neavând nici o legătură cu istoria reală a festivalului, confirmând astfel degradingolada din rândul realizatorilor postului public de televiziune.

Dr. BĂRNĂ

GIURASSIC JAZZ - GĂRÂNA 2020 (II)

În seara a treia, tânărul ghitarist orădean **Marius Pop** dobânditor prin ani a numeroase premii naționale și internaționale, a cucerit asistența festivalieră cu al său combo sui generis ce i-a cuprins pe reșitenii **Andrei Giulvezan** - contrabas, **Cristi Iakab** - ghitară, vocal, **Cristian Iakab Jr.** - baterie (fiul ghitaristului), **Lorand Balogh** - keyboards. Cu a sa inegalabilă agilitate, **Marius Pop** (pe care notoriul top „Guitar Idol” l-a desemnat ca unul dintre cei mai buni mânuitori ai instrumentului din lume) și ai săi acoliți întru jazz au interpretat, cu excepția a trei piese împrumutate din repertoriul internațional,

piese cuprinse în program fiind creațiile sale, inspirate, bine arhitecturate și ingenios intitulate: „**BOSSA ROSA**”, „**MAY BEE**”, „**RAIN STILL FALLING**”, „**WAR SEEDS**”, „**BASSIC DANCE**”, „**AMAZING TRACE**”, „**SINCREATEST**”.

Cât privește participarea invitaților străini, aceasta a acoperit din punct de vedere stilistic, zone extinse ale jazzului contemporan, precum *free, funk, fusion, ethno jazz, instant composing*.

Organizat în parteneriat cu *Institutul Polonez*, recitalul **Trioului** condus de tânăra pianistă **Kasia Pietrzko** considerată drept o nouă revelație a jazzului polonez, a sensibilizat auzul prin originalitatea discursului sonor, prin complexitatea armoniilor așternute misterios pe claviatură, protagonistă fiind în chip fidel secundată și subtil completată de coechipierii săi, **Andrzej Świąc** - contrabas și

Patryk Dobosz - baterie, în tălmăcirea pieselor în majoritate compuse de pianistă, între care o nostalgică baladă dedicată aceluia care a fost remarcabilul trompetist **Tomasz Stańko**, „**FOR T. S.**” și „**EPHEMERAL PLEASURES**” - tema titlu a celui mai recent CD al trioului.

Având la activ o existență artistică de douăzecișișapte de ani, trupa sârbă „**Fish In Oil**” din Belgrad a dinamizat atmosfera finalului primei seri a Festivalului, tălmăcind cele douăsprezece tonice creații ale ghitaristului lider **Bratislav Radovanović**, însoțit de vivifianții colegi **Branislav Radojković** - ghitară bas, contrabas, **Dušan Petrović** - saxofon alto, saxofon tenor și **Tom Fedja Franklin** - baterie. Iată genericele câtorva dintre secvențele ce au stârnit meritate ropote de aplauze: „**NOĆNI ČUVAR**”, „**OPŠTA MOBILIZACIJA**”, „**LISABOH**”, „**ZNAM ZA JADAC**”.

Seara a doua a adus la rampă un excelent trio austriac în frunte cu pianistul **David Helbock**, poate cel mai surprinzător creator de lumi sonore inedite prezent la Gărâna în 7 august a. c., autor al fantezistelor piese „**MASKS**”, „**EROS**”, „**THE SOUL**”, „**YELLOW MEETS**”

Horea Crișovan

exclusiv creații ale protagonistului precum cele numite „**GROOVE DEL SOL**”, „**THE WAY IT IS**”, „**FIRST STEP**” (piesa-titlu a albumului realizat de **Marius Pop** în fruntea comboului propriu „**M Theory**”), „**GROOVE HUNTER**”, „**HEY DUDE**”, „**ISOLATION**” etc.

Cum Festivalul de la Gărâna, deși plasat în județul Caraș Severin, se constituie în fapt drept o emanație timișoreană (organizatori, echipă tehnică, mare parte din public), nu se putea imagina o ediție pe Semenici fără apariția pe podium a unor artiști din marcantul municipiu bănățean. A fost ales să îl reprezinte un emblematic, matur muzician, ghitaristul **Horea Crișovan**, compozitor, șeful formației **VanDerCris** din Timișoara, care îi are în formula de componență pe poli-instrumentistul **Lucian Nagy** - la Gărâna el a cântat la saxofon sopran, flaut, duduk, caval bulgăresc, **Dănuț Blaga** - ghitară bas, **Marcello Poaty Souami** - keyboards și **Florin Cvașa** - baterie. Cu acest prilej, **Horea Crișovan** s-a evidențiat ca personaj principal al unui recital *de autor*, toate cele șapte

Lucian Nagy

RED” și a altor șapte epatante momente muzicale, concretizate creativ cu companionii **Raphael Preuschl** - bas ukulele și **Manuel Marxer** - baterie.

O veritabilă explozie de energie s-a făcut resimțită odată cu urcarea pe podium a altui grup din Serbia, cel numit „**Naked**” - avându-l în *line up* pe basistul **Branislav Radojković**, care se afirmase cu o seară înainte în formația „**Fish In Oil**”. Quartetul „**Naked**” i-a alăturat de asemenea

basistul norvegian **Per „Viking” Mathisen**, pentru a treia oară prezent la Gărâna, un virtuoz al contrabasului și al ghitarei bas, secondat de nelipsitul partener israelian **Utsi Zimring** cu care a plâsmuit o formidabilă secție ritmică (frecvent solicitată de iluștri jazzmani - **Mike Stern**, **Ulf Wakenius**, **Dave Kikoski**) și de pianistul **Daniel Bulatkin** din Cehia. Au hărăzit ei melomanilor români, cu cert profesionalism, șase compoziții semnate **Per Mathisen**, între care „**RUMBA MANIA**”, „**GOOD NEWS**”, „**N.Y.C. NIGHTS**” și o piesă ca bis, „**GLADIATOR**” de **Hans Zimmer**.

Dušan Petrović, Asaf Sirkin

pe vajnicii instrumentiști **Djordje Mijušković** - vioară, **Goran Milošević** - baterie, **Ivan Teofilović** - saxofon tenor și clarinet. Din consistentul program înglobând nu mai puțin de patrusprezece piese, cu toate creații de grup, menționăm „**RADUJ SE**”, „**ČARŠIJA**”, „**BELMONDO**”, „**TZIGANSKA**”, „**NAKEDONIA**”.

Cel mai special moment al Festivalului l-a constituit recitalul solo al muzicianului nepereche **Markus Stockhausen** din Germania care a cântat alternativ la trompetă, flugelhorn, trompetă mică în si bemol plus un arsenal electronic cu care a multiplicat și procesat în fel și chip sunetele acestor instrumente... Totul slujind tentativei de a da sens, culoare, materialitate unei singure, ample lucrări create ad hoc, improvizate, un „instant composing” purtând titlul „**PHOENIX**” și având ca motto sintagma „*One man, one tune, one destiny → to be free*”.

Alți doi admirabili muzicieni germani, pianistul compozitor **Edgar Knecht** în tandem cu trompetistul **Frederik Köster** interpretând exclusiv compoziții ale pianistului precum cele intitulate

„**SCHALMEI**”, „**SCHNITTER TOD**”, „**WINTERSCHALL**”, „**FENJAS LULLABY**”, au lăsat o foarte bună impresie grație rafinamentului coloristic, inventivității improvizatorice ca și unui viu *interplay* - altfel spus, interacțiunea liberă a ideilor muzicale.

În ultima seară a *Festivalului Internațional de Jazz GĂRÂNA 2020* ediția a XXIV-a, l-am revăzut / reauzit pe

Recitalul - epilog al Festivalului l-a avut drept star pe charismaticul basist și flautist indian **Shri Sriram** care s-a produs cu accentuată feroare împreună cu pianistul **Matthew Bourne** și cu bateristul percuționist **Asaf Sirkin**, ambii din Marea Britanie. Invitatul lor a fost **Dušan Petrović** din Serbia, la saxofon tenor și saxofon bariton. Laolaltă au interpretat nouă dintre cele zece piese înscrise în discul „*The Letter*” - să cităm câteva titluri: „**DRUM THE BASS**”, tema titlu „**THE LETTER**”, „**BASS MONK**”, „**NASIKABHUSHANI**” - secvențe purtând autograful componistic al lui **Shri Sriram**.

GĂRÂNA 2020 - un succes deplin, un act artistic cu majusculă, beneficiind de o sonorizare impecabilă asigurată de echipa de sunet a lui **Dejan Fenițaș**, cu **Octavian Brebeanu**, **Laur Morun**, **Adi Lupulescu**, **Adrian Foale**, **Valentin Potra**, cu **Remus Turcu** (acordaj pian), o realizare fără cusur a organizatorilor - *Fundația Culturală Jazz Banat* din Timișoara cu **Marius Giura** (director Festival), **Simona Giura**, **Cristina Giura**. Se cuvin aduse mulțumiri, pentru sprijinul acordat, **Ministerului Culturii și Identității Naționale**, **Primăriei Municipiului Timișoara**, **Consiliului Județean Timiș**, **Institutului Cultural Român**, **Institutului Polonez**, **Centrului Cultural German** din

Viitorul jazz-ului asigurat: Marius Giura, bunic fericit

Timișoara, sponsorilor, partenerilor media, ca și gazdelor din Poiana Lupului, **Rudi Körtvelyessy** și **Lore Körtvelyessy**. (Foto Dragoslav Nedici)

Florian LUNGU

Patru decenii fără JOE DASSIN

Acum doi ani, pe 5 noiembrie ar fi împlinit 80 de ani... Dacă nu s-ar fi stins din viață într-o zi de august, acum 40 de ani, lăsându-ne mai săraci prin dispariția sa, dar atât de bogați datorită moștenirii muzicale de o valoare inestimabilă.

Cine nu a fredonat sau nu a dansat pe acordurile șlagărelor perene care au intrat în istorie, „L'Été Indien”, „Et si tu n'existais pas”, „Aux Champs-Élysées”, „Si tu penses à moi”, „Si tu t'appelles mélancolie” sau „La vie se chante, la vie se pleure”?! Cu vocea-i inconfundabilă și look-ul său atât de special, Joe Dassin, pe numele său adevărat Joseph Ira Dassin, a intrat demult galeria marilor artiști de valoare mondială.

S-a născut la New York, pe 5 noiembrie 1938, într-o familie de artiști: tatăl său Jules Dassin era regizor de film, de origine poloneză, iar mama, violonista Béatrice Launer, avea rădăcini maghiare. Deși a bătut la porțile filmului, venind special în Los Angeles, acestea nu s-au deschis către succesul mult-așteptat, așa încât în anul 1950, familia Dassin părăsește SUA și se mută la Paris. Asistent al lui Alfred Hitchcock, Jules Dassin era considerat la un moment dat unul dintre cei mai talentați realizatori de la Hollywood, cu 25 de filme la activ, dar legăturile sale cu actrița greacă Melina Mercouri (aveau să se căsătorească în 1966, formând unul dintre cuplurile legendare ale cinematografului) și convingerile politice l-au pus pe lista neagră a persoanelor care pledau pentru comunism. În perioada „McCarthy”-ismului, plină de suspiciuni, personalități din toate sferile și domeniile au fost acuzate că sunt membri ai partidului comunist sau simpatizanți ai comuniștilor și au devenit subiectele unor investigații agresive și ale unor audieri publice. Mulți și-au pierdut locurile de muncă, și-au văzut ruinate carierele sau au ajuns să ispășească pedepse cu închisoarea. Cine a apucat, a părăsit țara, așa cum s-a întâmplat și cu familia Dassin.

Joe, care mai avea două surori (Richelle și Julie), a avut parte de o educație aleasă, făcând studiile în Elveția, la Școala Internațională de la Geneva și la Institutul „Le Rosey”. La 16 ani vorbea fluent trei limbi străine, absolvind cursurile cu calificative de excepție. Cinci ani mai târziu, părinții divorțează, iar Joe, profund afectat, decide să se întoarcă în SUA; s-a înscris la Universitatea „Ann Arbor” din Michigan, unde a studiat Medicina și Antropologia. Și totuși, talentul artistic moștenit de la părinții săi nu se estompase. Student fiind, Joe Dassin (cânta și la chitară) și colegul său, Alain Guiraud, formează un duet care susținea cu succes recitaluri în cafenele și campusurile universitare. Din repertoriu nu lipseau cântecele lui Georges Brassens....

Tânărul Joe Dassin a fost nevoit să muncească pentru a se întreține. A fost sociolog, expeditor de mărfuri

și camionagiu, dar a început să și compună. Nu a putut să își satisfacă stagiul militar, deși și-ar fi dorit, fiindu-i descoperite încă de atunci serioase probleme cardiace. Acestea aveau să îi dea lovitura de grație, pe 20 august 1980, când, aflat în restaurantul „Chez Michel et Eliane”, din Papeete, Insula Tahiti, Polinezia Franceză, Joe s-a prăbușit inert, al treilea atac de cord fiindu-i fatal, la numai 41 de ani. A fost înmormântat în Mausoleul Beth Olen din cimitirul Hollywood Forever, în Los Angeles, California.

De la Antropologie, la muzică de film. Din SUA, în Italia...

La sfârșitul anilor '50, tatăl său, rămas în Europa, devenise un nume în lumea filmului. A apelat la Joe pentru a-l ruga să înregistreze câteva teme muzicale pentru noul său film, „La Loi”, având-o pe celebra Gina Lollobrigida în rolul principal. În 1959, Dassin Jr. a lansat primul său EP la Casa de Discuri „Versailles”, iar un an mai târziu interpreta „Jamais le dimanche”, care avea să se regăsească pe coloana sonoră a filmului „Never on Sunday”. După ce a absolvit facultatea și a obținut

Doctoratul în Antropologie, Joe revine în Europa, stabilindu-se în Italia. Devine asistent la doilea film important al lui Jules Dassin, colaborează la Radio Luxembourg (viitorul RTL) și începe să scrie pentru revista „Playboy”.

Pe 13 decembrie 1963, Joe o cunoaște pe Maryse Grimaldi, viitoarea sa soție, cei doi stabilindu-și reședința în Franța, lângă Paris, la Saint-Cloud, unde locuia mama lui Joe. Artistul dovedea un adevărat talent plurivalent, era redactor la „The New Yorker”, dubla filme americane, a jucat în producția „Nick Carter et le trèfle rouge” („Nick Carter and Red Club”) a lui Jean Paul Savignac și „Lady L”, în regia celebrului Peter Ustinov. A regizat chiar o piesă de teatru, „What's New Pussycat?”. Culmea, încă nu își dorea neapărat să devină cântăreț....

Și totuși, destinul îi netezea calea către cariera de star al muzicii internaționale. O bună prietenă, Catherine Regnier, care lucra la Casa de producție „The Columbia Broadcasting System”, i-a apreciat vocea și simțul

extraordinar al ritmului și l-a convins să semneze un contract profesionist. A fost primul contract cu un artist francez din istoria casei americane de discuri CBS!

În decembrie 1963, Joe înregistra patru piese sub forma unui EP intitulat "Je change un peu de vent", cu un tiraj de 1.000 de exemplare, dar care nu s-au vândut. Abia după ce Radio Luxembourg și Europe 1 i-au inclus piesele în playlist-urile lor, muzica lui Joe Dassin a început să fie apreciată. Au urmat alte câteva cover-uri, dar abia al treilea EP a avut succesul scontat: posturile de radio au difuzat piesele, iar discul s-a vândut în peste 25.000 de exemplare.

Cine și-ar fi imaginat că Joe Dassin avea să lanseze în fiecare an câte un album, multe dintre ele fiind distinse cu Discul de Aur pentru record de vânzări?! Iată-le: „Je change un peu de vent” (1964), „À New York” (1966), „Les

deux mondes de Joe Dassin” (1967), „Les Champs-Élysées” (1969), „La fleur aux dents” (1970), „Elle était oh!...” (1971), „Joe” (1972), „13 chansons nouvelles” (1973), „Si tu t’appelles Mélancolie” și „À l’Olympia” (1974), „Le costume blanc” (1975), „Le Jardin du Luxembourg” (1976), „Les femmes de ma vie” (1978), „15 ans déjà” și „Blue country”, cu o versiune britanică - „Home made ice cream” (1979) și „Little Italy” (1982).

Joe Dassin, prezentator de festivaluri

Pe 18 ianuarie 1966, Joe s-a căsătorit cu Maryse, iar succesul în cariera sa muzicală începuse să apară. Șlagărul „Comme la lune”, a fost urmat de „Le tricheur”, apoi la Londra înregistrează „You Were on My Mind”, care a devenit, ulterior, „Ça m’avance à quoi?”, principala piesă de pe următorul său disc.

După un an, André Salvat și Bernard Chevry crează MIDEM (Marché International du Disque et de l’Édition Musicale) și celebrul Festivalul găzduit prin tradiție la Cannes, care îl va consacra pe Joe Dassin ca prezentator; pe lângă șarmul și talentul său de actor, muzician și jurnalist, avea atú-ul cunoașterii la perfecție a limbilor engleză, franceză și italiană. De menționat faptul că, de exemplu, pentru dreptul de publicare a unei fotografii din anii ‘60 care îl surprinde pe Joe Dassin intervievându-l la MIDEM pe Tom Jones, Getty Images cere 500 de euro!

Succesul cu piesa „Excuse Me, Lady” și recitalurile susținute în deschiderea concertelor lui Salvatore Adamo i-au adus lui Joe Dassin admirația publicului și aprecierea managerului de turneu, Georges Olivier.

Cu ocazia unei vizite în Italia, în 1968, alături de producătorul Jacques Plait, artistul își promovează cinci dintre cântecele sale, descoperite și preluate de participanții la marile mișcări de stradă din acele vremuri. Rezultatul? Toate stocurile de discuri cu melodiile interpretate de Joe Dassin s-au epuizat rapid. Italia fusese cucerită, mai ales că CBS a marcat prelungirea contractului cu un turneu de promovare! Alte melodii înregistrate în studiourile londoneze au devenit rapid hituri. „Ma bonne étoile” interpretată la televiziune a stârnit entuziasmul francezilor, iar piesa „Le petit pain au chocolat”, a făcut ca în brutăriile din întreaga țară rulourile cu ciocolată să înregistreze...vânzări record!

CBS nu mai făcea față cererilor din partea magazinelor de muzică, iar grupul englez „The Tremeloes” a realizat cover-uri în limba engleză pentru melodiile lui Joe interpretate în limba italiană. În februarie 1969, CBS lansează cu succes un single cu două hituri mai vechi, „Bip-Bip” și „Les Dalton”, iar la Londra, Joe Dassin imprimă șase noi piese, între care „Les Champs-Élysées”, „Waterloo Road” și „Le Chemin de papa”.

Faptul că era poliglot l-a ajutat pe Joe Dassin să înregistreze cântecele în limbile germană, rusă, spaniolă, italiană și greacă, pe lângă cele în franceză și engleză.

La 1 aprilie 1969 suferă primul atac de cord, dar după o lună de repaos neobositul Joe Dassin revine în studio pentru albumul „Les Champs-Élysées”. De atunci, a început să se îmbrace în alb, după ideea dată, la un show de televiziune, de Henri Salvador, altfel un remarcabil chitarist și interpret de șansonete, muzică de jazz, cabaret și bossa-nova. Celebritatea lui Joe Dassin depășise cu mult granițele Italiei, Franței și Marii Britanii, iar piesele sale se aflau deja în top-urile muzicale olandeze și germane. În 1975 avea să lanseze un album intitulat „Le Costume blanc”.

Anii '70, apogeul și depresia, divorțul și renașterea

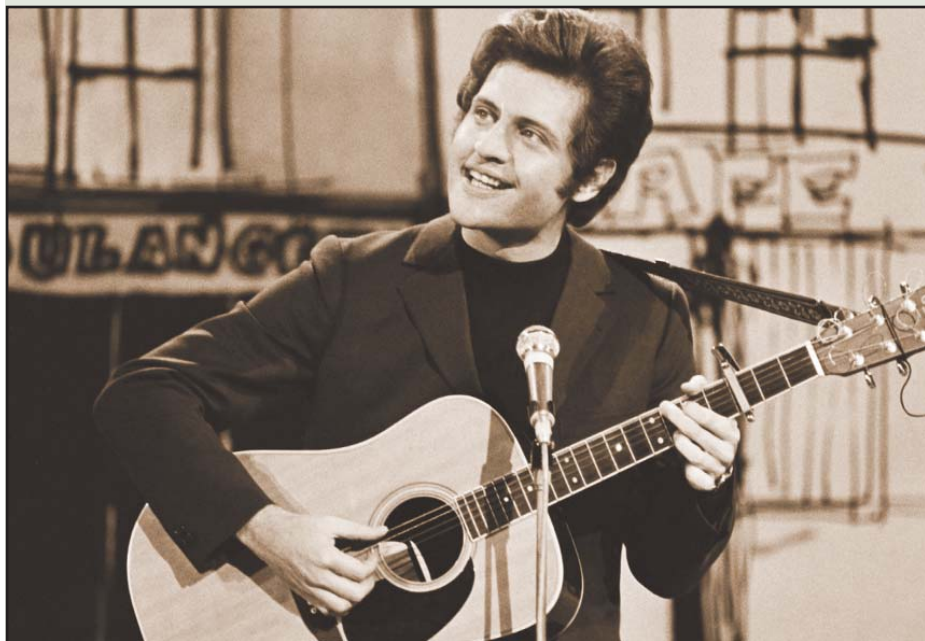
În 1970 întreprinde un turneu de succes în 10 țări din Africa, iar un an mai târziu primește șase Discuri de Aur, odată cu lansarea melodiei sale „La fleur aux dents”. În anul 1972, artistul înregistrează primele piese prelucrate cu ajutorul sintetizatorului, iar cover-urile „La complainte de l’heure de pointe” („À vélo dans Paris”), „Salut les amoureux” și „Le moustique”, devin hituri.

Din nefericire, șansa l-a ocolit în viața personală. În 1973, atunci când soția sa, Maryse a rămas însărcinată, Joe a hotărât să se mute la țară, la vest de Paris, unde a

cumpărat un teren pentru a-și construi o casă. Soția sa a născut prematur, iar copilul, Joshua, a murit câteva zile mai târziu. A fost momentul în care artistul a intrat într-o puternică depresie, care avea să-l însoțească până la

Jonathan. Piesa sa „Le dernier slow” reușește să îl detroneze pe Julio Iglesias în topurile anului 1979 (atunci a avut ultimul său concert, la celebra „Olympia”), iar „Blue Country”, lansat oficial pe 11 ianuarie 1980, devine „albumul renașterii și al maturității sale artistice”.

Tot atunci, surprinde pe toată lumea când decide să se despartă de soția sa, însărcinată pentru a doua oară (Julien s-a născut pe 22 martie 1980), dar extrem de geloasă. Din păcate, din cauza mai-vechilor afecțiuni cardiace, dar și a operației de ulcer de care suferea, starea de sănătate începe să i se deterioreze. Face un nou atac de cord care îl obligă să întrerupă turneul și se decide să o pauză și să plece în Tahiti, unde să își regăsească liniștea. În iulie, Joe Dassin suferă un alt atac de cord, în timpul escalei la Los Angeles. Este salvat, ajunge în cele din urmă la destinație, dar, pe fondul stării de depresie, deși orice exces i-a fost cu desăvârșire interzis, continuase „să se autodistrugă”, după cum titra presa

sfârșitul vieții și să se transpună și în muzica sa. Un album sumbru, bizar, lansat atunci, cu titlul „Treize Chansons Nouvelles”, a cunoscut un eșec categoric. Dar, cu „Si tu t'appelles mélancolie” și „Vade retro”, lansate la finalul anului 1974, Joe ajungea din nou în topuri.

franceză. Sfârșitul îl găsește în Tahiti, un nou atac de cord, al treilea, fiindu-i fatal. Alături de el se aflau, la masă, mama sa, iubita lui, Nathalie și textierul său, Claude Lemesle. Era într-o zi de miercuri, 20 august 1980, ora

Pentru hit-ul „L'été indien”, Dassin a înregistrat variante în limbile germană, italiană, spaniolă și engleză, devenind cel mai mare succes al său în Franța, Germania, Spania și America de Sud. Single-urile din 1976, „Et si tu n'existais pas” și „Salut” cuceresc și ele topurile muzicale de pretutindeni, iar „Il était une fois nous deux” devine hit-ul verii. În toamnă, artistul înregistrează „Le Jardin du Luxembourg”, o melodie-maraton de 12 minute, cu o orchestră de 60 de muzicieni și 80 de backing vocals.

Nu sunt mulți aceia care știu că atât de îndrăgitul Toto Cutugno a contribuit la cele mai mari succese ale muzicianului, încredințându-i compozițiile sale „Et si tu n'existais pas” și „L'été indien” („Africa”), dar și „Le Jardin du Luxembourg”, scrisă împreună cu Vito Pallavicini. Povestea șlagărului „L'été indien” a pornit de la directorul său artistic, Jacques Plait, care a auzit o piesă italiană, jumătate vorbită, jumătate cântată, în engleză, cu titlul „Africa”. A știut imediat că piesa lui Toto Cutugno este ideală pentru Joe Dassin, deși acesta o compusese pentru Claude François, care, nu se știe din ce motiv, a refuzat-o. Sedus de linia melodică, Joe a apelat pentru versuri la autorii săi preferați, Pierre Delanoë și Claude Lemesle. Lansat în iunie 1975, single-ul s-a vândut în 800.000 de exemplare și în alte peste 25 de milioane în 25 de țări din întreaga lume.

12.30. În 1973, Joe Dassin își cumpărase un teren pe insula Tahaa, unde plănuia să își construiască o casă tipic polineziană...

Anul 1977 îi aduce lui Joe Dassin divorțul de soția sa, dar și succesul absolut cu variantele în limba spaniolă ale melodiilor „À toi” și „Le Jardin du Luxembourg”, care îi cuceresc pe spanioli și sud-americani.

Se recăsătorește pe 14 ianuarie 1978 cu Christine Delvaux, în localitatea Cotignac, în Provence, unde avea o reședință, iar pe 14 septembrie se naștea primul fiu,

Oana GEORGESCU

F.F.I.R. Râșnov: Muzica, personaj principal de (festival de) film!

După o primă ediție de weekend, dedicată în exclusivitate proiecțiilor, din 2010 Festivalul de Film și Istorie de la Râșnov a căpătat greutate: pe parcursul a 10 zile, în fiecare an, într-un cadru natural superb, manifestarea combină proiecțiile de film cu expoziții, concerte, conferințe și dezbateri etc. Nu oricum. Muzica, bunăoară, a fost îmbinată cu literatura, așadar cu recitarea. În cinematograful sau biserica, uneori în aer liber (și curat!),

Călin Grigoriu, Teodora Enache și Andrei Kivu

spectatorii de peste ani nu pot uita participarea Irinei Petrescu... Ori a Ilincăi Tomoroveanu citind poveștile pentru copii ale reginei, în contextul muzical al unor piese special compuse de Felicia Donceanu. Hans Bergel a împărtășit din propriile scrieri (bilingve) acompaniat de muzică de orgă din Transilvania... și tot așa!

Ediția a XII-a, din anul pandemiei 2020, a plusat. Cu generoasa temă „Război și pace”, festivalul s-a desfășurat în două sesiuni: 17 - 26 iulie, respectiv 21 - 30 august. În prima am fost onorat să particip cu o ediție specială „Remix” dedicată „Reinventării chitarei electrice la români”, dar marele clou al secțiunii de documentar muzical, în opinia mea, a fost filmul Ioanei Grigore dedicat grupului Creativ, una dintre cele mai originale formații jazz românești, cu o prestație aparte în anii '80 (cei mai crunți ai dictaturii), inclusiv prin cele două discuri editate aproape clandestin de Leo Fegin / Leo Records la Londra! Cu o zi înainte, am prins încă o raritate: „Independența României”, primul lung metraj românesc! Dincolo de prezența primului monarh într-un film (Carol I), sunetul live a fost asigurat de ansamblul Foley'Ala și de Irina Margareta Nistor, care a narat o selecție de texte din memoriile regelui!

Din iulie, am reținut concertele Luiza Zan & Jazzpar Trio, aceeași solistă participând la un atelier teatru / muzică, o producție creată la Râșnov de patru muzicieni și

doi actori, cu mentori actrița Ioana Flora, regizorul Adrian Sitaru și Luiza. Apoi un spectacol lectură susținut de Vlad Ivanov în memoria marelui bariton estonian Georg Ots (în interpretarea bas-baritonul Cristian Hodrea și a pianistei Lelia Serafinceanu de la Opera Națională din Cluj). Dar și „Babilon”, un concert dialog între muzici din orient și occident, combinând teme clasice și orientale, cu invitată actrița Elena Ivanca de la Teatrul Național din Cluj, recitând pasaje din Khalil Gibran - „Profetul”.

Deasemenea, omagierea reginei Maria (pe lângă proiecțiile documentarului și a filmului artistic) a fost completată de Alexandra Petrișor și Dragos Horghidan (Duo Kitharsis) cu un program de muzică din epocă, completat cu câteva pasaje din însemnările zilnice ale reginei, în lectura aceleiași Elena Ivanca. Pe lângă muzica barocă, clasică, organizatorii (coordonatorul festivalului Mihai Dragomir, în particular cel muzical - Radu Rădescu) au revenit și la muzica contemporană. La această ediție, o formulă inedită cu lucrări scrise pentru instrument (violoncel) și narator, de la istorii medievale japoneze până la povești suprarealiste. Andrei Kivu a fost cel care a acceptat provocarea zisă „Violoncelul Parlando”, de la instrumentul acustic la midi cello!

Personal, am mai prins concertul din biserică al Teodorei Enache Brody, într-o formulă inedită cu chitaristul Călin Grigoriu și din nou violoncelistul Andrei Kivu. Cât despre sesiunea din august, o înșiruire a principalelor concerte (din Grădina cetății Râșnov) spune totul despre ambițiile satisfăcute ale echipei de organizatori, care nu au anulat, nici amânat programul propus din iarnă, ci au încercat cu orice preț să-l edifice, chiar și în condițiile impuse de starea de alertă: Mircea Baniciu, Ada Milea, Mircea Rusu, Adrian Despot, Țapinari,

Luiza Zan & Jazzpar Trio

Cvintetul Academic, Ana Coman, Umbra, Om La Lună... Impecabilele transmisiile live-on-line, asigurate de la fața locului de Daniel Secărescu, de unde și audiența crescută față de precedentele ediții - marele câștig al acestui an, altfel trist pentru artiști.

Doru IONESCU

Romanța... un omagiu adus muzicii românești

Anul 2020 ne-a adus în fața unei situații de criză pe care nimeni nu a anticipat-o, o situație cu care generația noastră nu s-a mai confruntat. Au fost luni de zile în care concertele, festivalurile au fost anulate, luni de zile în care timpul părea că s-a oprit în loc.

Cu toate acestea, au existat oameni inimoși și cu respect pentru tradițiile culturale românești, oameni care au depus eforturi considerabile pentru ca anumite evenimente muzicale importante să nu fie trecute cu vederea, chiar în condițiile vitrege dictate de criza pe care o traversăm.

Anul acesta, Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România împlinește 100 de ani de existență, 100 de ani de istorie vie, istoria unei elite a muzicii românești, începând cu marele George Enescu.

Unul dintre numeroasele evenimente care își propun să aducă un omagiu celor 100 de ani de existență a U.C.M.R. este festivalul de romanțe "Crizantema de Aur", aflat anul acesta la cea de-a 53-a ediție, acesta fiind de altfel unul dintre cele mai longevive festivaluri muzicale românești, cu o desfășurare neîntreruptă începând din anul 1968. În tot acest timp, U.C.M.R. a fost o prezență permanentă în cadrul festivalului, prin compozitorii ale căror lucrări au fost interpretate pe scenă.

Anul acesta, la un veac de existență a U.C.M.R., în cadrul festivalului va fi omagiat printr-un medalion de piese, compozitorul Henry Mălineanu, cu ocazia împlinirii a 100 de ani de la nașterea sa. Dar să nu-i uităm pe ceilalți compozitori români, membri marcanți ai U.C.M.R., dintre care amintesc pe: *Gherase Dendrino, Ion Vasilescu, Ionel Fernic, Nicolae Kirculescu, George Grigoriu, Dan Mizrahy, Aurel Giroveanu, Jolt Kerestely, Temistocle Popa, Vasile V. Vasilache, Florentin Delmar, Vasile Veselovschi* și mulți alții, care prin creația lor au îmbogățit în mod considerabil patrimoniul romanței românești.

Anul acesta, ca și în anii trecuți, U.C.M.R. este partener al festivalului "Crizantema de Aur", prin desemnarea juriului de specialitate al secțiunii de Creație.

U.C.M.R. salută desfășurarea ediției cu numărul 53 a festivalului "Crizantema de Aur" și urează succes tuturor participanților.

George NATSIS

Comori ale romanței

Pentru prima oară "Zilele Cetății Târgoviștei" au inclus (așa cum, considerăm, ar fi trebuit să se întâmple dintotdeauna, orașul fiind din 1968 o veritabilă Capitală a genului!) și un concert special, intitulat "Comori ale romanței". Organizat de Primăria Municipiului Târgoviște și Teatrul municipal "Tony Bulandra", în colaborare cu Complexul Național Muzeal "Curtea Domnească" și Centrul cultural pentru UNESCO "Cetatea romanței", concertul nu putea fi inițiat, conceput și prezentat decât de reputata interpretă Alina Mavrodin Vasiliu, directoare artistică a Festivalului "Crizantema de aur". În intervențiile sale, culminând cu splendidul recital propriu, artista a făcut incursiuni nu numai în biografia interpreților prezentați, mai toți laureați ai "Crizantemei de aur", dar și în istoria genului ca atare, insistând asupra contribuției compozitorilor noștri, în acest an în care UCMR aniversează un veac de la înființare. Între compozitorii ale căror lucrări au fost aduse la microfon s-au numărat Ion Vasilescu, Henry Mălineanu (100 de ani de la naștere), Vasile Vasilache, Florentin Delmar, Guilelm Șorban,

Temistocle Popa, Vasile Veselovschi, Aurel Maxiny, Ioan Tomescu, Paraschiv Oprea, fiecare titlu din creația acestora fiind primit cu aplauze de public: "Mi-am pus busuioc în păr", "Nu se poate", "Inimă", "Dragă toamnă", "De tine nu-mi mai este dor", "Mai am un singur dor", "Dragoste, buruiiană rea", "Te-aștept pe-același drum", "De-ar ști omul ce-l așteaptă", "Am greșit"... La fel de firesc a fost ales spațiul unde a fost găzduit spectacolul - curtea vilei istorice

Protagonistii, în interiorul Muzeului "Casa Romanței"

în care ființează Muzeul "Casa Romanței" (cu tezaurul inestimabil legat de istoria acestui gen), spectatorilor așezați pe scaune, cu respectarea tuturor regulilor de distanțare impuse de autorități (ușor exagerate, dacă privim înghesuiala din piețe...), adăugându-li-se numeroșii spectatori de dincolo de gard, de pe trotuare. Interpretii au

Vasile a propus un colaj din trei refrene celebre lansate de solistă), Mia Braia, o atenție similară fiind rezervată poezilor preferați ai creatorilor de gen, cum ar fi Mihai Eminescu (la 170 de ani de la naștere), George Coșbuc, Octavian Goga, Vasile Militaru. De asemenea prezentatoarea a ținut să sublinieze rolul important jucat de acei textieri care au scris

special pentru romanță, cum ar fi N. Stroe, Ștefan Cristodulo, Mihai Maximilan, Harry Negrin, Aurel Felea, Stelian Filip, Eugen Rotaru.

Transmis live pe facebook pe pagina Muzeului "Casa romanței", cu o audiență de peste 15.000 de iubitori ai genului, concertul "Comori ale romanței" nu numai că a fost un succes indiscutabil, convingând autoritățile locale că nu mai trebuie să lipsească de la edițiile viitoare ale "Zilelor municipiului Târgoviște", dar s-a constituit într-o minunată "încălzire" în avanpremiera Festivalului național "Crizantema de aur", realizat în colaborare cu UCMR.

Dorin MANEA

fost acompaniați de pianistul Stelian Apostol, multi-laureat al concursului de Creație de la "Crizantema de aur". Pe treptele muzeului au evoluat, înafara Alinei Mavrodin Vasiliu, nume emblematice ale generației mai recente a romanței: grupul "Dorulețul" al catedralei Mitropolitane din Tîrgoviște, Daiana Berbec (Premiu special la "Crizantema de aur" 2018), Cristina Dan (premiul I în 2005), Nicoleta Vasile (Trofeu în 2018), Bogdan Hrestic (premiul I în 2003) și Iurii Țiple Iura, originar din Ucraina, dar stabilit de multă vreme în Tîrgoviște. Înafara cinstirii compozitorilor emblematici de romanțe au fost omagiate vocile legendare ale genului - Maria Tănase, Ioana Radu, Ileana Sărăroiu (Nicoleta

Șipoteanu - 35

Ar putea fi la o adică și vârsta, într-atât de bine arată! Dar este vorba de o frumoasă aniversare a carierei, la împlinirea a 35 de ani de la debutul pe scena Teatrului "Alexandru Davila" din Pitești, unde de altfel l-a cunoscut pe viitorul său soț, compozitorul și dirijorul Dumitru Lupu. Asociată, firesc am spune, cu litoralul, fiindcă locuiește la Constanța, unde a fost ani buni vedeta Teatrului "Fantasio", Ileana Șipoteanu este de fapt originară din frumoasa comună Rucăr din jud. Argeș. Îndrăgita interpretă a fost sărbătorită de colegi și public în aer liber, la Constanța, ocazie cu care cunoscuta textieră Carmen Aldea-Vlad a dedicat o emoționantă poezie sufletului pereche al artistei, regretatul compozitor Mitică Lupu: "Am fost ca voi, iar voi veți fi ca mine/ Iluștri trecători, necunoscuți/ Luăm cu noi doar ce ni se cuvine/ Pe lungul drum al pașilor pierduți.../ Iubit-am marea mai presus de fire/ Cu ea în suflet mă trezeam în zori/ Lumina lunii îmi dădea de știre:/ Vin muzele cu stoluri de cocori!/ E greu prin șapte note muzicale/ Să-nchin iubitei, mării mele-albastre/ Din veșnicia lumii siderale/ Omagiul meu, plecat acum spre astre./ De-acolo sus, deasupra mării/ Veghez de pe un iluzoriu nor/ Prin spectrul larg al depărtării/ Eu, spiritul unui compozitor...". De altfel cele mai cunoscute melodii din repertoriul Ilenei Șipoteanu aparțin lui Dumitru Lupu, fiind la un moment dat reunite pe un album editat la casa de discuri Eurostar. (D. C.)

Deep Purple – „Nothing At All”

Într-o epocă a vedetelor pop, actualitatea muzicală a fost monopolizată în ultimele luni de giganții rock-ului clasic. Văzând titluri precum „Queen pregătește un nou turneu”, „The Rolling Stones lucrează la un nou album” sau „David Gilmour lansează un nou single” a trebuit să ne aruncăm în permanență privirea peste calendar, pentru a ne convinge că încă suntem în anul 2020. Cu toate că turismul a fost închis în perioada pandemiei, nici o autoritate nu s-a gândit să interzică și călătoria în timp, astfel, din cauza frustrării provocate de restricții, am fi

putut presupune că, printr-o minune, am întreprins o excursie în anii '70. Verificând calendarul, însă, constatăm că, momentan, ne este restricționată atât călătoria în timp, cât și în spațiu, dar privim cu bucurie la faptul că legendele muzicii anilor '60, '70 și '80 nu și-au epuizat nici pe departe energia creativă. Începând cu Bono și Michael Stipe și continuând cu Bon Jovi, Roger Waters sau David Gilmour, marii artiști rock s-au întrecut în a propune publicului noi cântece.

În ziua în care The Rolling Stones lansa noua piesă „Criss Cross” (pe 9 iulie), Deep Purple dezvăluia lumii cel de-al treilea single lansat în anul 2020, „Nothing At All”. Protagonisti ai unor cântece legendare precum „Child in Time”, „Highway Star” sau „Smoke On The Water”, membrii grupului Deep Purple au anunțat apariția unui nou album. „Whoosh!” este un album conceptual, o poveste filosofică (ceva mai puțin ironică decât istorisirea lui Voltaire despre călătoria întreprinsă de Micromégas prin univers), în care personajul principal este un cosmonaut. Drumul degradării planetei începe cu piesa „Throw My Bones” și continuă cu „Man Alive”. Ultimul capitol dezvăluit de trupă până acum este „Nothing At All”, cântec în care omul venit din spațiu observă faptul că pe Pământ „nu a mai rămas nimic”.

Formația ne propune o nouă aventură muzicală, în care regăsim elementele marca Deep Purple (dialogul permanent între chitara electrică și orga Hammond și vocea

puternică a lui Ian Gillan) și al cărei deznodământ ne va fi probabil revelat până la sfârșitul anului, o dată cu lansarea albumului „Whoosh!”.

Brian May – „Cel mai bun chitarist rock al tuturor timpurilor”

În prima jumătate a anului 2020, formația Queen a fost una dintre cele mai vizibile trupe în mediul online. Fie că a participat la evenimente cu scop caritabil, fie că a dedicat cântece fanilor sau a împărțit pagini întregi din bogata ei istorie, trupa britanică a câștigat simpatia

publicului într-o perioadă în care concertele live erau doar un vis. Încă din 1991 trupa este condusă de Brian May, care a știut de-a lungul deceniilor să împlinească frumosul destin al cântecelor Queen într-o nouă eră a muzicii rock și, în același timp, să păstreze viu spiritul lui Freddie Mercury, una din marile voci ale muzicii secolului XX.

Autor al unor solo-uri memorabile precum cele din „Bohemian Rhapsody” sau „I Want To Break Free”, Brian May a fost desemnat în luna iunie a acestui an de către cititorii revistei „Total Guitar Magazine” - „Cel mai bun chitarist rock al tuturor timpurilor”. May i-a devansat în preferințele publicului pe Jimmy Page, Jimi Hendrix, Eric Clapton, David Gilmour, Ritchie Blackmore, Jeff Beck, Slash și Carlos Santana.

Brian May a primit acest titlu cu modestie, având cuvinte de laudă despre colegi și mai ales despre idolul său, Jimi Hendrix, care s-a plasat pe locul al doilea în topul „Guitar Magazine”. Cu ocazia interviului acordat revistei, May a dezvăluit și câteva dintre secretele tehnicii sale, precum înlocuirea penei cu o monedă de șase pence, pentru a obține un atac mai rigid asupra coardelor chitarei electrice.

Este binecunoscută prietenia dintre Brian May și Tony Iommi (chitaristul Black Sabbath), iar iubitorii rock-ului se așteaptă de ceva vreme la o colaborare inedită între Queen și „părintele heavy metal-ului”, așa cum îl numește chiar May pe Iommi. Momentan, un asemenea eveniment a fost imposibil de realizat ținând cont de programul

încărcat al celor doi artiști, dar acum, turneele fiind amânate, se pare că ne putem aștepta ca în viitorul apropiat să auzim un cântec, poate chiar un album marca May-Iommi.

The Rolling Stones - „Criss Cross”

Pe 9 iulie a avut loc premiera noului single marca The Rolling Stones - „Criss Cross”. De această dată, cântecul nu a mai fost lansat pe discuri de vinil, ca în

timpurile de glorie ale rock-ului, ci a fost publicat în mediul online pe canalul oficial de YouTube al trupei. Cu toate acestea, muzica lui Mick Jagger și Keith Richards își păstrează prospețimea și energia după un parcurs artistic de peste jumătate de secol. Cântecul „Criss Cross” face parte dintr-un proiect mai amplu al formației, care anul acesta va relansa discul „Goats Head Soup” (1973). Pe lângă variante demo și înregistrări inedite cu trupa, pe albumul ce conține una dintre cele mai frumoase balade rock („Angie”) vor apărea și trei piese noi: „Criss Cross”, „Scarlet & All” și „The Rage”.

„Criss Cross”, piesa ce păstrează stilul albumului lansat în anii '70, este însoțită de un videoclip modern regizat de Diana Kunst. Imaginea și filtrul *vintage* se împletesc cu rock-ul clasic al celor de la Rolling Stones și astfel legendara trupă care s-a aflat alături de The Beatles, The Animals sau Pink Floyd în prima linie a „invaziei” muzicii britanice în Statele Unite ale Americii în anii '60 (și care a făcut furori pe scenele lumii timp de 58 de ani) rămâne în prim-planul muzicii internaționale indiferent de vremuri, fie că vorbim de epoca Hippie sau de era „Instagram”.

Idiot Prayer: Nick Cave Alone at Alexandra Palace

Difuzat la nivel global în data de 23 iulie, filmul-concert „Idiot Prayer: Nick Cave Alone at Alexandra Palace” reprezintă un apogeu artistic atât din punct de vedere muzical, cât și cinematografic. Având în spate o

echipă de filmare de excepție, din care a făcut parte și cunoscutul director de imagine Robbie Ryan, Nick Cave a cântat la Londra timp de o oră și jumătate (21 de cântece originale), reușind să pună stăpânire prin forța sa artistică pe vastul West Hall din Alexandra Palace.

Filmarea începe din culise, acolo unde artistul își notează calm câteva cuvinte într-un caiet, în timp ce pe fundal se aude recitată poezia din „Spinning Song”, un cântec de pe ultimul album Nick Cave & The Bad Seeds, „Ghosteen”. Nick Cave pornește spre scenă, coborând pe scările largi ale palatului, trecând prin încăperi frumos ornate și coridoare. Mișcările camerei de filmat sunt însoțite de cuvintele poeziei, care par a fi gândurile poetului, o incantație sau o rugăciune. Nick Cave ajunge pe scenă, în uriașul amfiteatru, ce seamănă mai degrabă cu o sală de bal desprinsă parcă din romanele rusești din secolul XIX. Lipsesc însă oamenii, orchestra - încăperea este pustie. Artistul se așează la pian și, în ciuda pustietății asurzitoare care îl înconjoară, începe să umple tăcerea cu melodiile sale. În mod paradoxal, atmosfera este intimă. Nick Cave nu se adresează celor care îl urmăresc, iar luminile și decorul sugerează un cadru ireal. Publicul (ce urmărește de acasă difuzarea) nu participă la un concert obișnuit, ci pătrunde în lumea lui Cave. O lume plină de umbre, îndoieli, tentații și amăgiri, un univers care va fi mântuit totuși de frumusețea muzicii.

Singur, fără trupa The Bad Seeds, Nick Cave transpune la pian cele 21 de piese din bogatul său repertoriu. Rezultatul acestei sublimări a orchestrațiilor complexe este unul inedit, cântecele își pierd din ascuțimea și energia imprimate pe albumele de studio, dar câștigă în

profundzime, atingând abisuri neexplorate încă în melodii precum „Papa Won't Leave You, Henry” sau în răscolitorul „The Mercy Seat”.

Personalitatea mistică a lui Nick Cave umple sala pustie și cutremură audiența aflată atât de departe în timp și în spațiu de momentul recitalului. Evenimentul „Idiot Prayer: Nick Cave Alone at Alexandra Palace” este considerat de mulți jurnaliști drept cel mai complex demers artistic întreprins în pandemie.

David LAPADAT

“Porto Franco”

La Sulina am ajuns de câteva ori când mă aflu în Delta Dunării, fie la pescuit (am locuit, nu mai țin minte, pe faleză, la o pensiune ce se cheamă fie “Jean Bart”, fie poartă numele festivalului și care face trimitere la statutul din vremurile de glorie a orașului, de care ne mai amintesc doar cimitirul, vechiul far și casele lăsate în dureroasă paragină), fie în plimbări cu prietenii de aventuri în căutarea “monstrului” din adâncuri, Mitru Crișan și Dorin Irimia. Știam că aici are loc un festival păstorit de Adrian Ordean, într-o vară am prins nava rapidă în port în ultima clipă, aburcat la bord cu undițe și bagaje, spre amuzamentul general, de membrii formației Talisman. Mi s-a părut întotdeauna extraordinar ca într-un oraș mic, aflat la capătul țării (la propriu), să se desfășoare o manifestare muzicală tradițională, în timp ce municipii cu sute de mii de locuitori și posibilități financiare uriașe, cum ar fi Cluj-Napoca, Timișoara, Iași, Bacău, Constanța, Craiova, chiar București nu par a-și aduce aminte că mai există și muzică ușoară și tineri care doresc să cânte... Cu ajutorul cunoscutei interprete Alexandra Canareica, membră în juriu și recital la recenta ediție, suntem în măsură să vă oferim amănunte și imagini de la ceea ce ar trebui să fie o lecție usturătoare pentru marile festivaluri, care profită de pretextul pandemiei pentru a nu programa edițiile 2020.

Prima ediție a festivalului de la Sulina (județul Tulcea, pentru cei care au lipsit la ora de geografie) s-a desfășurat în 1998, având doar secțiune de Creație, pentru ca din anul următor să fie introdusă cea de Interpretare. O confirmare a viabilității acestui proiect s-a produs în 2017, la ediția festivă cu numărul XX, la care a cântat o parte dintre laureații edițiilor anterioare, în aplauzele unui public tot mai numeros, alcătuit din turiști români și străini (iată deci că mai sunt primari care înțeleg rostul și eficacitatea unei asemenea manifestări muzicale în promovarea imaginii localității). Din 2018 profilul s-a schimbat puțin, organizatorii optând pentru un festival național pop-rock – un proiect mai special, ambițios, deschis tinerilor interpreți cu veleități moderne. Titulatura adoptată, “Porto Franco”, este cât se poate de firească, așa cum am scris, aducând, declară organizatorii, “un omagiu perioadei de mare dezvoltare a localității de pe malul Dunării, din timpurile Comisiunii Europene a Dunării”. Inimioșii organizatori, sufletul festivalului, au fost reprezentanții Casei de cultură din Sulina, Paul Nour (directorul festivalului a fost și chitarist în formația Euxinus) și Florentina Dunaev. Alături de Casa de cultură, co-organizatori au fost Primăria și Consiliul local Sulina, colaboratori fiind Centrul cultural “Jean Bart” din Tulcea și Asociația “Euxinus” din Sulina, plus câțiva parteneri media, cărora, iată, ne alăturăm și noi cu drag acum. Jos

pălăria în fața primarului Nicolae Răduș, care a oferit celor 16 finaliști o minunată mini-vacanță, asigurându-le gratuit 3 nopți de cazare, plus transport Tulcea-Sulina-Tulcea. Vă dați seama ce bucurie pentru adolescenții veniți din București, Brașov, Amara, Onești, Comănești, Vaslui, Bârlad, Călărași, Tecuci, Galați, Moinești, dintre care mulți nu mai călătoriseră în viața lor cu un vapor pe Dunăre! Cea mai consistentă participare a venit, culmea, nu din județele Tulcea, Constanța, Ialomița, învecinate, ci din județul Bacău, unde se vede treaba există dascăli pasionați (am cunoscut câțiva pe vremuri la “Zilele municipiului Moinești”, pe când primar era tânărul parlamentar Viorel Ilie, mare iubitor de muzică): din cei 16 finaliști, nu mai puțin de 5, unii foarte buni (așa cum indică palmaresul), au reprezentat acest județ moldav. Marele premiu (sau Trofeul, care nu poate fi în nici un caz “mic”, așadar formularea “marele trofeu”, pe care am întâlnit-o și la “Cerbul de aur”, este pleonastică...) a fost cucerit de Maria Andrieș din Onești (categoria de vârstă 16-20 de ani). Mai mult chiar, unul din cele două premii I “ex aequo” a fost cucerit tot de o băcăuancă, Antonia Lorenti, 17 ani, din Comănești. Ea a împărțit această distincție cu Denis Costea, 14 ani, din Brașov. A reprezentat cu cinste culorile județului ei și Bianca Petcu, 17 ani, din Comănești, situată pe treapta a

Maria Andrieș

doua alături de Theodor Andrei, 15, București. Și premiul III a fost acordat “ex aequo”, cu câte un laureat de la fiecare grupă de vârstă: Andreea Otilia Teletin, 18 (Crasna, jud. Vaslui), respectiv Alexia Alexandru, 13 (Bârlad). Două premii speciale au fost acordate de instituții media partenere, Radio România Regional (distincția “Tinere talente”) - Cosminei Penghiș, 16, din Buciumeni, jud. Galați, respectiv de TV Accent din Tulcea - Catincăi Leu, 12, din Călărași. Una peste alta, evident această a treia ediție a festivalului “Porto Franco” a fost dominată de soliștii din Moldova. Referitor la concurs, în cele două seri s-au înfruntat 8 finaliști la categoria 12-15 ani și alți 8 la 16-20 ani. Interesant este faptul că regulamentul precizează că

“obligatoriu una din cele 2 piese trebuie să fie din repertoriul românesc”, de parcă ar trebui să le precizezi unor tineri soliști români să cânte în limba maternă! Am mai observat acest fenomen păgubos și la alte competiții unde se permite abordarea unor piese străine: asta dorim să promovăm, niște imitatori cu pronunții aproximative și cu aere de vedete galactice, în timp ce nu sunt în stare să cânte ca lumea melodii românești, cu topica și intonațiile împrumutate tot din limba engleză? Am remarcat acest aspect regretabil la cea mai recentă ediție a festivalului

“Aurelian Andreescu” (întâmplător mare cântăreț... român!) când s-a interpretat o singură melodie lansată de acesta!! În schimb, la cele mai importante competiții din țară – Amara, “George Grigoriu”, “Floren Delmar” - ambele piese din concurs sunt din repertoriul autohton, în felul acesta promovându-se creația românească, ne ajunge că la toate posturile de radio ascultăm doar muzică străină... În sprijinul acestui demers, vă propun un exercițiu: numiți ce mari, autentice vedete ale cântecului au triumfat la concursurile TV “Vocea României” sau “X Factor”, unde se cântă mai mult muzică străină? Sigur, e doar o sugestie pe care ne permitem s-o adresăm admirabililor organizatori de la Sulina (știm din proprie experiență cât de dificil este să pui pe picioare și apoi să menții un asemenea eveniment, mai ales într-un oraș cu resurse limitate), o alta fiind legată de titulatura festivalului și de concepția repertorială. Nu e bine, credem, să îngărdim opțiunile soliștilor, ci trebuie deschise porțile festivalului tuturor tinerilor talentați. E foarte greu, la această vârstă, să faci o competiție solistică eminentamente pop-rock, dovadă că înafară de Holograf, Cargo sau Laura Stoica (piesele preluate de la Delia sau Feli nu sunt nicidecum rock) s-au cântat piese de muzică ușoară compuse de Horia Moculescu, Andrei Tudor, Bogdan Cristinoiu, Mădălina Manole. Că se cântă și rock, și dance, și muzică ușoară, foarte bine, așa este normal, fiecare abordează stilul care i se potrivește și care-i place, “Porto Franco” să fie fără taxe vamale... repertoriale! Premiile au fost decise de un juriu din care au făcut parte compozitorii și chitariștii Eugen Mihăescu (Krypton) și Dan Iliescu (Timpuri Noi), Bogdan Dragomir (Radio România) – președinte al juriului (pe vremuri a cântat muzică ușoară în “Cvintetul vocal Luchian”, condus de Ioan Luchian Mihalea...), Alexandra Canareica (a reprezentat Centrul cultural “Jean Bart” din Tulcea), Valentina Rodinceanu.

Două din recitaluri au fost orientate clar către titulatura festivalului. Evident, trupa cea mai cunoscută, de departe, a fost Krypton. De această dată Eugen Mihăescu (chitară), Dragoș Docan (chitară bas), Aurel Dincă (vocal) l-au aruncat în focul luptei pe talentatul baterist de numai 13 ani Claudiu Macarie. Legat de observațiile anterioare, să nu uităm că atât Mihăescu, cât și Docan au scris foarte reușite piese de muzică ușoară pentru soliști cunoscuți. Trupa This Obey (punk – ska – reggae) a venit de la Sibiu, având însă o componență... națională. Doar Marius Dan Amariei, chitară și vocal, este din Sibiu, ceilalți doi membri fiind din Sulina – Andrei Dunaev (baterie) și Caracal – Laza Ardeljan (chitară bas). În fine, Alexandra Canareica, absolventă de Conservator și profesoară de canto la Tulcea, dovedește de fiecare dată, suntem siguri, că nu întâmplător a cucerit Trofeul “Steaua fără nume” (aceea era o adevărată “Voce a României”!) și două premii la Mamaia. După numeroase turnee peste hotare, a oferit un recital axat pe “cover”-uri, reunind hit-uri internaționale în acompaniamentul profesionist asigurat de cei doi componenți ai formației Euxinus, Paul Nour (chitară) și Gabriel Cărlan (claviaturi).

În expunerea de motive a organizatorilor de la Casa de cultură din Sulina se spune că festivalul este “menit să catalizeze apariția de noi tinere valori în sfera interpretării muzicale și să valorifice acest potențial interpretativ în sensul promovării muzicii pop-rock, oferind o șansă tinerilor de a-și țese singuri un viitor, rolul organizatorilor fiind doar acela de a le facilita întâlnirea pe aceeași scenă cu fascinanta lume a muzicii pop-rock și de a promova tinere talente în domeniul artei muzicale la nivel național

prin crearea unui eveniment-cadru concurențial, cu mare potențial stimulativ”. După câte am înțeles, la această a treia ediție (desfășurată pe faleza Dunării, cu respectarea legii actuale de desfășurare a spectacolelor, cu maximum 500 de spectatori distanțați corespunzător) reușita a fost deplină, așa încât felicitări și la mai mare!

Octavian URSULESCU

La steaua care (nu) a răsărit...

În articolul anterior am trecut în revistă doar o parte dintre câștigătorii Trofeului "Steaua fără nume" la celebrul concurs difuzat de Televiziunea Romana între 1969 și 1989, cu o întrerupere de 3 ani. Doar o parte fiindcă nu m-am gândit să-i cer regretatei Simonei Patraulea o situație exhaustivă a competiției, la ultima noastră întâlnire, deoarece sunt sigur că avea așa ceva. Oricum, numele cele

Tudor Turcu

mai importante n-au fost ocolite și chiar mă gândeam ce rezultat ar da acum o anchetă ad-hoc pe stradă, în rândul trecătorilor, supunându-le acestora o listă cu câte, să zicem, 10 nume care au trecut pe la "Steaua fără nume" și o alta cu același număr de soliști de la "Vocea României", "X Factor" sau "Românii au talent". Cu siguranță cei tineri vor puncta la a doua listă, dar cum, respectând principiile sociologice, ar fi abordate toate segmentele de vârstă, va rezulta fără putință de tăgadă că tot cei vechi sunt mai notorii. Și cum să nu fie așa, când pe lista acestora ar figura Corina Chiriac, Cornel Constantiniu, Doina Spătaru, Loredana Groza, Oana Sârbu, Ramona Bădescu, Mihaela Runceanu, Carmen Rădulescu, Eva Kiss sau Angela Ciochină? Explicația popularității neștirbite a acestora, în ciuda trecerii timpului, rezidă dintr-un adevăr simplu și de necontestat: toți au cântat doar în limba română, pe înțelesul marelui public, legând de numele lor titluri ce le-au conferit identitate și pe care melomanii nu le-au uitat, fiind vorba de creații memorabile ale compozitorilor români de gen. Inclusiv preferații publicului tânăr de azi își datorează succesul pieselor cântate în limba română, de la Delia la Smiley sau Randi, ca să nu mai vorbim de Andra, Ștefan Bănică sau Horia Brenciu. Din păcate, cum spuneam, mulți tineri sunt aruncați fără o pregătire muzicală serioasă în vârtejul vieții muzicale ("industrie muzicală" e o formulare pretențioasă, la noi neexistând așa ceva...) de către casele de producție, mulți dintre ei sub tot felul de pseudonime cu rezonanțe străine, adesea hispanice, pentru a induce probabil, pe piața externă, impresia că avem de-a face cu artiști de peste hotare. Din această cauză ei pornesc cu un handicap evident, pentru că scena este neiertătoare, iar primele întâlniri cu publicul pot fi dezamăgitoare și

frustrante. Cei de la "Steaua fără nume", pentru a păstra paralela, veneau, cei mai mulți, cu o pregătire muzicală serioasă, cu cursuri de canto la Școli populare de artă, licee de muzică sau chiar Conservatoare, nemaivorbind că pe parcursul anilor, cât dura competiția (nu doar câteva luni, ca la concursurile TV de acum) pregătirea în "laboratoarele" TVR era intensă și complexă, cu compozitori, dirijori, textieri, actori, pianști, coregrafi. În plus, în acest interval ei participau la diverse festivaluri puternice (azi finaliștii sunt obligați să semneze un contract ce le interzice orice fel de apariție publică!), spectacole, emisiuni TV și Radio, se rodau deci de la o etapă la alta, venind de fiecare dată tot mai pregătiți, surprizele fiind excluse. Nu același lucru se întâmplă însă la ora actuală, când după un singur titlu de succes (aceasta însemnând nu spectacole cu sala plină sau zeci de mii de discuri vândute, ci vizualizări pe youtube, criteriu evident relativ) soliștii sunt cooptați în concerte de anvergură, uneori cu rezultate triste pentru ei. În paginile noastre am fost întotdeauna echilibrați, am acordat mereu spații ample și interpreților din tânăra generație, în ideea că ei reprezintă viitorul genului, indiferent de preferințele noastre sau ale colaboratorilor, așa încât ne vom referi doar la materiale apărute în presă, străduindu-ne să fim cât mai obiectivi. Astfel, în urmă cu câțiva ani în ziarul "Ring" apărea un articol cu titlu devastator: "Hemoragie în urechea românului. Muzicienii atacă show-ul Fortza Zu". Era vorba despre un mare concert organizat la Sibiu de postul de radio Zu, unde câțiva tineri soliști au avut evoluții criticabile, ținta fiind îndeosebi cântăreața Adda,

Tiberiu Albu

descoperită de Marius Moga după succesul piesei "Minți murdare". Semnalul a fost dat de compozitorul Andrei Tudor, care se întreba pe un cont de socializare dacă suntem afoni, după care muzicianul Walter Dionisie a criticat inclusiv rolul jucat de realizatorii postului respectiv de radio (dar, între noi fie vorba, situația este aceeași la toate posturile de radio, din păcate...), iar compozitorul Cristian Faur a fost și mai tranșant: "Piese difuzate la radio sunt așa cum le pot cânta realizatorii. Am ascultat și eu prestația Addei și pot să spun doar că ce s-a auzit la Fortza Zu este o

hemoragie în urechea românului. Show-biz-ul e plin de cântărețe îmbrăcate în cercei, după cum a spus Elena Cîrstea. Poate că în cazul acestei artiste a fost doar o întâmplare nefericită, dar trebuia să știe că orice înregistrare de acest fel rămâne o rușine veșnică. Înainte să urci pe scenă ai nevoie de repetiții, iar dacă știi că te confrunți cu o problemă trebuie să ai măcar bunăvoința și respectul față de public să faci playback". Nici instrumentistul și compozitorul Walter Dionisie n-a fost mai blând: "Nu vă e rușine să scoateți o asemenea calamitate în fața a mii de oameni? Iar voi, cei care ascultați așa ceva și vă extaziați, ar trebui să vă faceți un control la medic, dragilor! Asemenea

străine), ceea ce de fapt a făcut și în concurs. Pentru că toate aceste concursuri sunt formate TV străine, cumpărate pe bani grei (spre deosebire de "Steaua fără nume", proiect 100% românesc, pentru că mai avem și noi ceva minte și imaginație!), așa încât nu trebuie să ne mire că nu se cântă mai deloc melodii autohtone. Și e păcat, fiindcă unii câștigători chiar au fost talentați și ar fi meritat o soartă mai bună, nu doar să interpreteze rolul de foarte buni imitatori... Ce nu ne este deloc clar ține de titulatura competițiilor, "Vocea României" (deci nu a Americii sau a Angliei!) sau "Românii au talent", în condițiile în care sunt acceptați și concurenți din alte țări... Andrei Leonte a mai

tradus în engleză versurile piesei "De la capăt" a formației Voltaj, aleasă să reprezinte țara noastră la respectiva ediție Eurovision. Același "X Factor" era câștigat în 2012 de simpaticul Tudor Turcu. După un an de eforturi în muzică, se scrie în articol, acesta s-a întors la pictură, care îi asigură câștiguri mai mari decât concertele, tablourile lui vânzându-se cu sume între 250 și 2500 de euro! Florin Ristei a făcut parte, ca adolescent, din trupa Amici, alături de unul din fiii lui Leo Iorga, apoi și-a alcătuit formația Freestay. El a triumfat la "X Factor" în 2013, menținându-și de fapt cota de notorietate deja existentă. În paralel s-a dovedit și un înzestrat om de televiziune, ca moderator

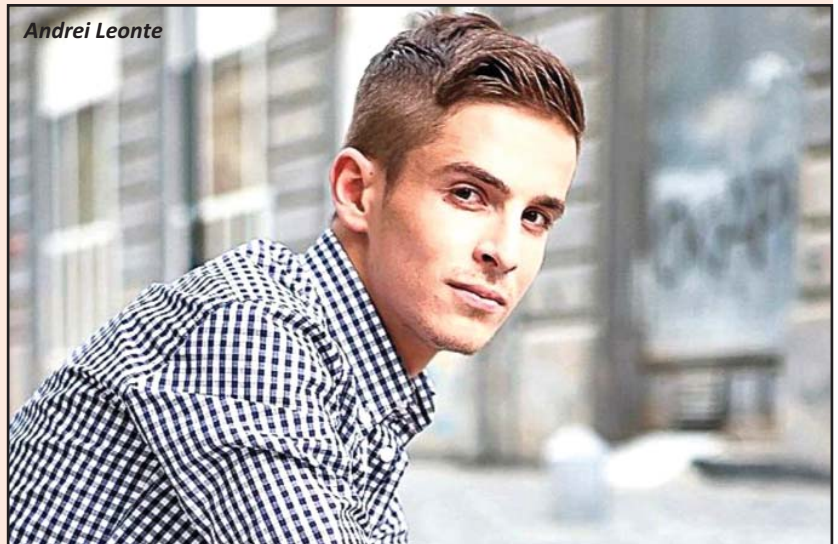
Cristina Bălan

gunoaie ale "producătorilor" autohtoni, din păcate, au intoxicat mințile copiilor voștri. Radio-uri de 2 lei, realizatori de 2 lei, public pe măsură... Am o greață infinită". În replică, solista Adda se apără acuzând probleme tehnice, legate de controlul sunetului, cum că "nu s-a auzit", totuși ceilalți participanți au utilizat aceeași aparatură, pe aceeași scenă. Sigur, nu trebuie să generalizăm acest caz, însă opiniile unor persoane atât de avizate te duc cu gândul la superficialitate și la graba de a "arde etapele", cum se spune, atât din punctul de vedere al organizatorilor, cât și al interpreților, căci până a folosi termenul "artiști" mai e cale foarte lungă...

Revenind la paralela dintre "Steaua fără nume" și concursurile TV din ziua de azi, descoperim în același ziar, cam în aceeași perioadă, un amplu și documentat articol intitulat "Câștigătorii talent-show-urilor, eșecuri de milioane de euro". „Chapeau"-ul este sugestiv: "Doar în primii cinci ani s-au dat premii de peste un milion de euro la cele mai în vogă concursuri TV de talente, însă rezultatele întârzie să apară. Învingătorii de la "Vocea României", "X Factor" și "Românii au talent" fie s-au reprofilat, fie au abandonat lupta pentru afirmare în showbiz", pentru ca în josul paginii caricaturistul Ovi să alături imaginii a trei dintre câștigători textul "Voce X talent = faliment?". Așa am aflat și noi ce s-a întâmplat cu cei care au trăit o seară de vis când au fost încununați, plecând acasă și cu o sumă uriașă de bani ("ochiul dracului"...), dar au recăzut în anonim datorită unui sumum de... X factori. Astfel, primul câștigător al "X Factor", Andrei Leonte, a lansat fără succes trei piese (deci a încercat, dar...) și cântă la evenimente "cover"-uri (piese

sau participant la show-uri cum ar fi "Te cunosc de undeva", "Prietenii de la 11", "Splash! Vedete la apă". Nici câștigătorii de la "Vocea României" nu se pot lauda că au reușit să urce în top alături de vedetele genului, singurul succes cert fiind banii câștigați, deloc puțini. Primul triumfător a fost Ștefan Stan, susținut ulterior de Alex

Andrei Leonte

Velea, dar piesa "You Give Me Love" nu i-a convins pe realizatorii radio. Probabil titlul cântecului a fost inspirat de idila cu Andreea Mantea, după care a suspinat un timp în emisiuni TV nocturne, apoi s-a întors la evenimente muzicale și a participat la "reality show"-uri discutabile, cum ar fi "Ferma vedetelor". Prezență exotică, Julie Mayaya a câștigat "Vocea României" în 2012, a lansat apoi câteva piese, nereușind însă nici ea să dea lovitura cu vreuna din ele, drept care pare a se fi orientat către actorie, jucând la Teatrul "Elisabeta" în musical-ul "Știi ce am făcut în

America?" (măcar la teatru)... Un alt câștigător al "Vocii României", Mihai Chițu, pare mai lucid: "Un concurs de talente e un sprijin, dar apoi trebuie să muncești foarte

Florin Ristei

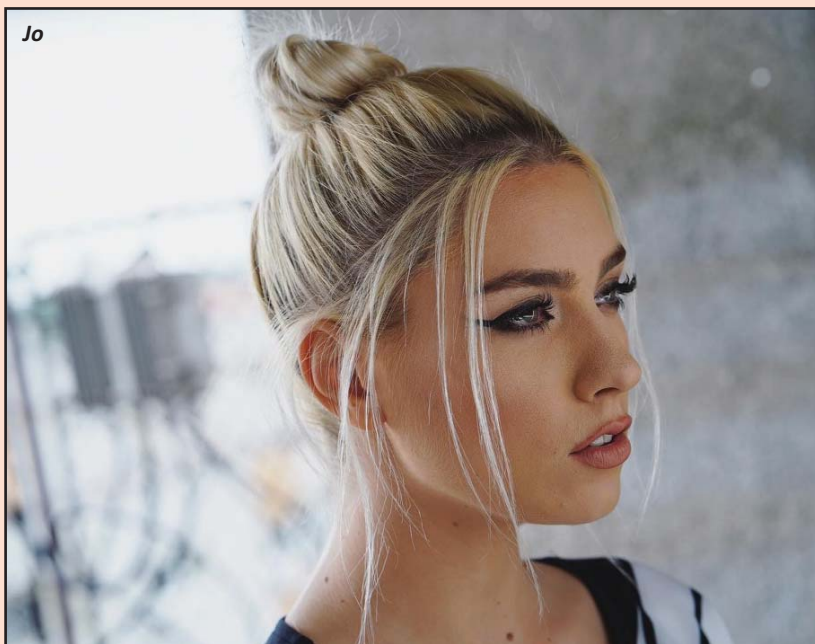

mult. Te bucuri de spațiu de emisie, de publicitate enormă, dar contează munca depusă ulterior. Nu poți aștepta ca ofertele, piesele să vină la tine. Eu n-am prins încă peștele cel mare. Urc treaptă cu treaptă până voi ajunge să fiu mulțumit de realizările mele".

În august 2019, ziarul "Click!" publica o anchetă foarte documentată referitoare la concursul ProTV "Vocea României", care a premiat, în decursul a opt sezoane, tot atâția soliști talentați, fiecare câștigând peste 100.000 de euro! Destinația acestor bani? Apartamente, mașini de lux, donații și uneori melodii și studii muzicale. Comparația cu cei de altădată este copleșitor în favoarea acestora, care stăteau cu părinții, nu visau nici măcar la o Dacia, dar puneau serios accentul pe pregătirea muzicală, investind puținii bani pe care-i aveau în această direcție. Acum însă lucrurile s-au schimbat radical... Cei mai mulți dintre câștigători declaraseră că vor investi premiul în cariera muzicală, însă au preferat să își cumpere locuințe și mașini de lux. Ștefan Stan, 42 de ani, despre care am scris, a făcut parte la ora victoriei din echipa lui Smiley (35 de ani) și a spus că a donat jumătate din bani Kassandrei Rotariu, fiica fostului fotbalist Iosif Rotariu, ale cărei numeroase operații sunt binecunoscute. De asemenea și-a cumpărat un microfon, aparatură muzicală și a pus restul de bani la bancă, întreținându-se, ca înainte, din cântat. Julie Mayaya (33), victorioasă în sezonul 2, a fost antrenată atunci de Horia Brenciu (46) și a mărturisit franc că toți banii i-a dat pe cumpărarea unui apartament! Mihai Chițu (39), al treilea câștigător, a fost antrenat tot de Brenciu și părea cel mai hotărât să se ocupe de pregătirea muzicală. Tiberiu Albu (27), al patrulea fericit, a fost antrenat de

Tudor Chirilă (45). În ianuarie 2017 el a lansat, alături de formația sa, Fameless, un prim album, mutându-se de la Orăștie la București și anunțând că va investi în carieră, că își va cumpăra o mașină și o chitară mai bună, își va amenaja acasă un mic studio, concentrându-se pe compoziție, cu dorința de a face muzică "din pură plăcere". Totuși, de aici până la o carieră profesionistă e un drum cam lung... Înainte de a câștiga sezonul 5, Cristina Bălan (36) avusese o carieră muzicală în cadrul unui duo. Antrenată de același Tudor Chirilă, era decisă să investească suma de 100.000 de euro într-un centru destinat copiilor cu sindrom Down, dar până la urmă, împreună cu soțul său, muzicianul Gabriel Bălan (39), și-a construit o casă la 15 km de Capitală, în care locuiește cu întreaga familie și cu socrii: "A fost o schimbare radicală, mai ales pentru copiii noștri, gemenii de 6 ani Toma și Matei." A șasea câștigătoare, Teodora Buciu (20), a fost tot în echipa lui Tudor Chirilă, era la vremea respectivă elevă la Liceul "Nicolae Tonitza" din București și și-a folosit premiul pentru a studia, la Londra, teatru și muzică. Foarte tânăra triumfătoare în sezonul 7, Ana Munteanu (18), a fost antrenată de Smiley: "Îmi voi cumpăra un apartament în București și voi investi într-un studio, în cariera mea muzicală. Vreau să devin o profesionistă în acest domeniu". În fine, tot din echipa lui Smiley a făcut parte și Bogdan Ioan (29), constănțeanul anunțând că vrea și el să se mute în Capitală, pentru că "aici se întâmplă toate": "Restul banilor îi voi investi în carieră. Nu am studii în muzică și vreau să iau lecții de canto și de dans, să fiu un artist complet". În sezonul 9 din juriu au făcut parte, înafara de Tudor Chirilă și Smiley, Irina Rimes (27) și Horia Brenciu, acesta înlocuind-o pe Andra (cel puțin ciudat să renunți la Andra pentru Rimes, dar în fine, e treaba producătorilor, la urma urmei e doar un show TV comercial, fără nici o legătură cu valorile muzicale...). Brenciu a mai făcut parte în primele 3 sezoane din juriu, după care în 2014 a plecat la Antena 1, la "X Factor", fiind

Jo

atunci înlocuit cu Tudor Chirilă. Vă reamintim că în primele 3 sezoane din juriul de la "Vocea României" făceau parte, înafara de Brenciu și Smiley, Loredana Groza (49) și Marius Moga (37). Aici poate trebuie căutată una din explicațiile traseului neconcludent al unora dintre câștigătorii concursurilor TV actuale: la "Steaua fără nume" câștigătorii

erau stabiliți de un juriu de profesioniști, toți cu studii muzicale, pe când la cele 3 de azi jurații au doar rolul de selecționeri și antrenori, câștigătorii fiind stabiliți prin televoting de către telespectatori, publicul având nu o dată gusturi, să zicem, cel puțin bizare (să ne amintim de solistul și „autorul” hip-hop Adrian Țuțu, învingător la “Români au talent”!).

Cum spuneam, mulți dintre finaliștii (nu neapărat câștigătorii, atenție) de la concursurile TV difuzate de

posturile comerciale ProTV și Antena 1 posedă un real talent, charismă, depinzând doar de ei, dar și de casele de producție și de respectivii producători ai show-urilor muzicale, ca în continuare să aibă cariere artistice solide, să fie îndrăgiți de publicul de toate vârstele, să lanseze melodii frumoase, care să meargă la inimă și să se bazeze pe o

audiență reală, nu numai din punct de vedere al vizualizărilor pe youtube. Formatele originale, cumpărate din străinătate, au impus acolo artiști cu un statut respectat. Un exemplu: în SUA, la “American Idol”, Adam Lambert NU a câștigat, dar a dobândit o popularitate uriașă și a fost invitat, după ce discurile sale au atins tiraje de milioane de exemplare, să preia rolul lui Freddie Mercury în concertele formației Queen! Alte nume, azi celebre, impuse de competițiile TV americane: Kelly Clarkson (care animă un popular show TV), Carrie Underwood (multi-laureată la „Country Music Awards”), Jennifer Hudson. Și la noi adesea NU câștigătorii s-au impus și au în continuare activitate muzicală susținută: Jo (Ioana Anuța), Feli (Felicia Donose) sau Liviu Teodorescu sunt exemple concludente, ce dovedesc că a miza totalmente pe votul publicului poate să uneori rezultate neconforme cu valoarea intrinsecă. Dintre toți învingătorii de care am amintit în aceste rânduri, ale căror câștiguri au totalizat câteva milioane de euro (nu-i vorba, publicitatea aduce bani și mai mulți în vistieria televiziunilor cu pricina!), câți au ajuns să cânte pe cea mai prestigioasă scenă din țară, cea de la Sala Palatului din București? Câți dintre ei au la activ discuri și câți melodii proprii, nu reluări? Cum nici măcar posturile TV care i-au lansat nu dau semne că s-ar mai ocupa de ei, zadarnic au voci și reclamă, pentru că lor, în raport cu marile vedete ale muzicii ușoare românești, le lipsește IDENTITATEA: încercați, citind numele unuia dintre ei, să vă amintiți cum arată, ce și cum cântă... Se va mai vorbi despre ei, se va mai scrie, vor mai figura în dicționarele de specialitate, hai, nu peste 50 de ani, câți au trecut de la lansarea “Stelei fără nume”, dar măcar peste 30, câți s-au scurs de la ultima ediție a competiției TVR? Noi le-o dorim din toată inima și depinde doar de ei...

Marius GHERMAN

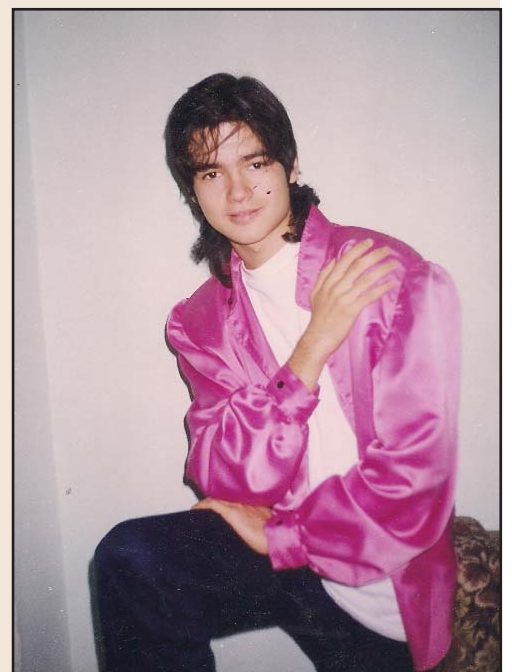
Recunoașteți personajele?

representantă a României la Eurovision și cu o carieră cu numeroase piese de succes la activ, inclusiv în dialectul aromân...

● Nu că nu l-ați recunoaște, dar e bine să ne amintim cum arăta puștiul din Năvodari lansat de Marina Voica prin intermediul compoziției de uriaș succes a acesteia, “Cifre”. La vârsta de 14 ani, Laurențiu Duță, liderul formației 3 Sud Est, înnebunea puștoaicele cu aparițiile sale în manieră Michael Jackson... (I. S.)

● Prima dintre imagini a fost surprinsă în urmă cu un deceniu și mai bine în culisele Teatrului de vară “Mihai Eminescu” (fost “23 August”), după un spectacol în care colegul nostru Octavian Ursulescu a propus publicului un duet feminin aflat la început de drum Nu ne întrebați cum se chema, ceva cu “A” (de la Adela, normal), parcă “A team”, fiindcă n-a avut viață lungă. Pe cea din stânga probabil o veți recunoaște mai lesne, fiind vorba de actrița, cântăreața și prezentatoarea TV (emisiunea “Vorbește lumea”, ProTV) Adela Popescu, care în acea perioadă se pregătea cu regretatul Mihai Constantinescu. Iar colega ei nu era alta decât Elena Gheorghe, care pesemne a închis ochii visând ce vedetă va ajunge, ca solistă la Mandinga, apoi ca

Estivale

În lipsa festivalului de la Mamaia și cu răirea semnificativă a concertelor de calitate, adăugând și blestemata de pandemie, litoralul a propus anul acesta un

număr redus de manifestări importante. Dacă tot nu reușește de vreo șapte ani de zile să renoveze Teatrul de vară din Mamaia, tot e bine că Primăria municipiului Constanța finanțează unele proiecte culturale. Între acestea se numără "Serile de teatru la Pontul Euxin", întinse pe o lună de zile, până pe 6 septembrie. La această a doua ediție, publicul a fost invitat (intrarea liberă), în penultima seară a manifestărilor, în Parcul Tăbăcăriei - Zona Amfiteatru (unde se află și grădina de vară Soveja, și aceasta marginalizată de autoritățile actuale), la o "Seară la Constanța între prieteni", cu muzică, dans și poezie.

Titlul a fost cu siguranță inspirat de numele unui restaurant faimos cândva, "O seară la Constanța", închis din păcate în prezent, unde patroana, basarabeanca Maria Paladi, oferea nu numai delicii culinare, ci și programe muzicale atractive. În cadrul spectacolului, alături de actorul Mihai Gălățan și de balerina Louise Chapovaloff și Cosmin Adrian, a susținut un recital Ileana Șipoteanu, sărbătorită cu această ocazie la împlinirea a 35 de ani de activitate artistică fructuoasă, pentru care ar merita să primească mai multe recunoașteri oficiale.

În această perioadă, în care mari festivaluri, cum ar fi cele de la Brăila ("George Grigoriu") și Amara ("Trofeul tinereții"), n-au mai avut loc, organizatorii negăsind încă soluții în contextul pandemiei (noi tot sperăm s-o facă până la sfârșitul anului, fiind vorba de manifestări emblematiche ale muzicii ușoare românești...), unele dintre competițiile pentru copii și-au continuat neabătut însă drumul. Rămânând pe litoral, nu ne vom referi în nici un caz la atât de contestatul, pe drept cuvânt, "Festival al tinereții", criticat de toți cei care au avut neinspiratia să treacă pe acolo (anul acesta a avut loc în stațiunea Jupiter) și prea mult nici la "Mamaia copiilor", care din păcate nu a mai avut loc, din motivele cunoscute, deși în ultima vreme se desfășurase în aer liber. Supervizată

de Liviu Manolache, Viorel Gavrilă și Bogdan Dragomir, preselecția pentru secțiunea de Creație a fost programată pe 1 septembrie, firește on line. Probabil echipa tehnică nu era prea familiarizată cu specificul unui asemenea demers, din acest motiv în cazul unora din melodii autorii n-au fost menționați, dar toate melodiile selecționate (pentru care s-au trimis autorilor "Diplome de excelență"), s-a anunțat, vor fi jurizate la ediția viitoare într-o seară specială. De altfel ele vor fi gravate pe un CD apărut sub egida Editurii muzicale a UCMR, pe care firește îl vom recenza la timpul potrivit.

La Piatra-Neamț a avut loc a 11-a ediție a festivalului pentru copii "Volare", organizat de familia Stoian (Asociația "Star") cu sprijinul Primăriei locale și al Centrului pentru cultură și arte "Carmen Secularae". Desfășurare în aer liber, în "Curtea Domnească" din Piatra-Neamț, prezentare - solista Viorela Stoian și Victor Mihalache; imnul festivalului - compus de Viorela Filip. Nefiind de față, am recurs la informații telegrafice furnizate de interpreta și textiera Camelia Florescu. Un juriu internațional ciudat, fără nici un nume respectat din perimetrul muzicii ușoare, președinte - Olimpia Rus (fără supărare, nu ne este cunoscută, în această postură se cuvenea să fie un compozitor sau un artist cu reputație în domeniu, nu, să zicem, pe tărâmul... opere, care este totuși altceva). În finală s-au înfruntat aproape 80 (!) de copii și adolescenți cu vârste de la 4 la 19 ani și 5 grupuri. La secțiunea 13-15 ani premiul I a fost câștigat de Teona Răchieru (finalistă, în colaborare cu aceiași autori, și la "Mamaia copiilor", unde sperăm totuși că se va mai cânta și în limba română!), cu melodia "Yodelling from Romania" - muzica Bela Andrasi, versuri Camelia Florescu. A existat și o seară de Creație, cu 12 cântece finaliste, între autori întâlnind nume specializate în elaborarea de piese pentru această vârstă: Cristian Alivej, Claudiu Bulete, Oana Pușcașu. Spre bucuria trio-ului deja aureolat cu premiul I la Interpretare, juriul a acordat și aici premiul I melodiei "Teoneria" (muzică Bela Andrasi, versuri Camelia

Camelia Florescu, Teona Răchieru, Bela Andrasi

Florescu), interpretată de solista de 14 ani Teona Răchieru din Piatra-Neamț. Festivalul a fost transmis în direct de Radio România Iași, precum și pe facebook. Scena, sonorizare, sunet, lumini - Global Stage (Bogdan Focșăneanu).

Iată, așadar, că și în pandemie se pot organiza evenimente muzicale ample, dacă există voință, pasiune, determinare, sprijin al autorităților locale. Se aude oare și în alte localități?

Marius GHERMAN

Anca Graterol, de ieri până azi, pentru mâine

Chitaristă și solistă, principală compozitoare și lider al grupului rock feminin Catena din București, Anca (Vijan) Graterol este stabilită de decenii la Hannover, în Germania. Dacă Nicolas Simion este cel mai activ muzician jazz din diaspora, i-am putea aplica aceeași etichetă și Ancăi, pe partea rock a problemei. Iar dacă acest articol apare acum,

el are o motivație clară: în perioada crizei pandemice, româncea a creat parcă mai mult ca niciodată.

Scurt memento... Alături de Lidia Creangă la tobe, Ortansa Păun la saxofon și flaut și basista Emilia Cristoiu, dar și de alte instrumentiste și soliste (între care se detașează marea noastră voce Păunița Ionescu, deși a cântat în trupă doar un an), Anca a construit un grup (pop) rock egal celor bărbătești, cântând în sute de concerte, de la cluburi underground până pe scena Sălii Polivalente și a Sălii Palatului.

Din 1977, când a emigrat în Germania, le-a chemat alături și pe colege. N-a fost să fie o Catena 100% feminină, dar o trupă mixtă cu acest nume nu s-a lăsat până nu a făcut. Apoi Rosy Vista, grup exclusiv feminin de mare succes, oprit brusc, din motive medicale grave care au afectat-o pe solistă, înaintea unui turneu în SUA, când urmau să cânte în deschiderea

concertelor Scorpions. Cel mai important lucru pentru Anca s-a consumat atunci când a preluat studioul „Frida Park“, în jurul căruia gravitează de zeci de ani numeroase proiecte muzicale ale româncei, dar și multe alte formații care i-au trecut pragul pentru înregistrări. Acolo am și filmat-o întâia dată, în 2010, pentru TVR Internațional.

Un alt moment deosebit: revederea cu Păunița Ionescu, imediat după Revoluție, atunci când au pus la cale o nouă trupă feminină: cu Ortansa (reinventată la bass) și Lidia Creangă la tobe, prietena dintotdeauna. Big Mama & The Kids a început în forță, dar nu toate fetele s-au adaptat. Cert e că Păunița a inventat un cor gospel cu mare succes în Germania. Și o relație specială: Anca a fost alături de Phoenix la emigrarea grupului nostru rock etalon, atât cât s-a putut. Incluzând momentul revenirii de la festivalul „Rock 91“, plus două concerte recente (unul omagiindu-l pe Nicolae Covaci - „Legendarii“ la Berăria H, în 2015, respectiv „Phoenix 55 / Nicu Covaci 70“ la Arenele Romane, în 2017), de fiecare dată pe scenă!

În Germania a făcut muzică din toate pozițiile – înregistrări, concerte, piese originale, covers, școală de rock... Nu mai enumăr formațiile în care a cântat ani de zile, doar precizez actualitatea: Ignore The Sign (cu partenerul Ossy Pfeiffer la voce, dar și la claviaturi) și Rosy Vista (trupa de fete refăcută). Pe CD-ul din 2014 cu muzica emigranților, care a însoțit prima carte a diasporei muzicale, la loc de cinste se află și o piesă de-a Ancăi - „Mama“ – o alegere grea, între atâtea alte înregistrări foarte bune, rodite în concertele din Germania („Tomorrow“, „Desert Color“, „In memoriam / dedicated to Anca Bratu“ – aceasta în limba română). Dacă veni vorba de live-uri, musai să pomenesc un concert înregistrat impecabil, video și audio, la celebrul club Capitol din Hannover, în decembrie 2012. Un DVD / bluray - „Ossy Serum live“ - postat secvențial pe youtube, unde vă invit să ascultați măcar „Out of control“!

Din discografia Ancăi, voi menționa doar lansările recente: cu Ignore The Sign, CD-ul „A cross to line“ (2018); în mai 2020, au postat videoclipul „Content Generator“, pe care din nou îmi permit să îl recomand... Cel mai recent CD semnat Rosy Vista (2019) e cu poveste: „Unbelievable“ conține înregistrări proaspete, dar și multe recuperări - cu piese din perioada EP-ului din 1985, „You better believe it“, care trebuia să conțină de fapt mai multe melodii. Plus

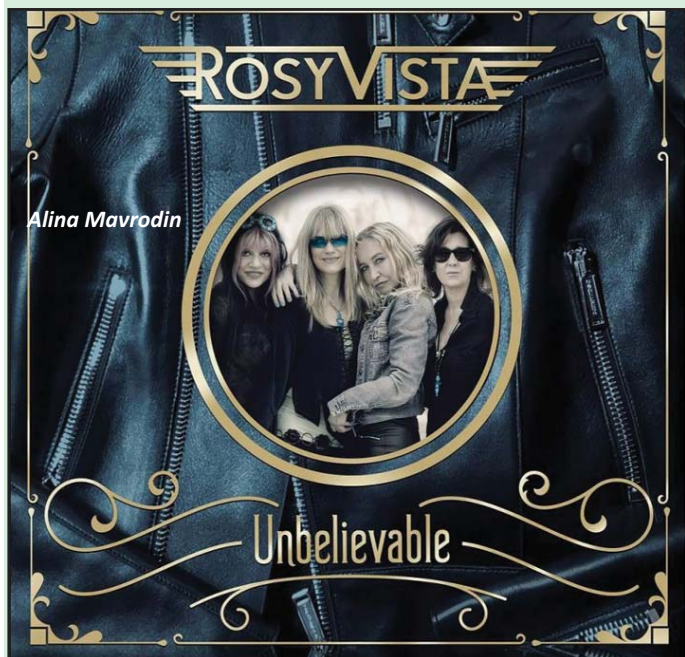
Catena, 1974

Restituiri

„(H)Opatina“ „Born to be wild“... Tot din carantină, și fetele au un nou video - balada acustică „Uuuu, it's always love“ - dacă nu mă înșel, editat chiar de Anca (clar e stilul ei)... Ambele CD-uri au gravată prestigioasa etichetă SPV / Steamhammer!

Dacă am menționat „Hopatina“, piesa este un remake al singurei melodii oficiale Catena din România - „Dorința“ - de pe un disc culegere Electrecord. În iunie, Anca a fost de acord cu reînregistrarea piesei în proiectul Rockul Carantinei, participând cu aplomb alături de fete rock din generațiile următoare: Cristina Puia de la Roma, respectiv Olivia Păun, Alexandra Pop și Nina Neagu din România. Videoclipul face valuri pe youtube, inserând câteva strofe până acum inexistente... Eu le voi cita doar pe cele cântate de Anca:

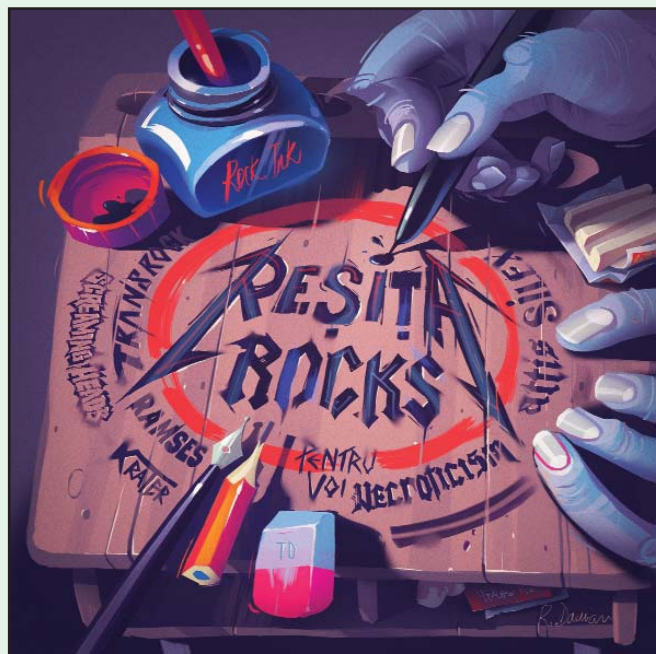
„Dacă preferi să fii un nor din nori / ridică-ți pleoapele spre zări. / Vor picura din tine stropi de jar, / vântul te va purta hoinar. // Dacă preferi să nu rămâi stingher, / unește-ți mâna ta de-a mea. / Cealaltă mână s-o lipești de cer / și lanț de foc se va forma!“ Compusă în joacă, pentru un program de pe litoral, unde Catenele evoluau pe afiș cu o trupă de balet, piesa s-a impus așa cum nu s-a așteptat nimeni. Un gând hoinar: „Sunt bucurasă că am rămas și în muzica de acasă, fie și virtual. Îmi scriu foarte mulți fani rock din România, ceea ce pentru mine contează enorm. Mi-am dorit foarte mult, în ultimii 30 de ani, să cânt măcar o dată acolo, cu una dintre formațiile mele din prezent. Poate că, după încheierea crizei, voi găsi și un organizator interesat, colegii mei abia așteaptă!“ ...Și lanț de foc se va forma... (foto: facebook Anca Graterol!)

Reșița Rocks - „Născuți din foc“

Pe Toni Dijmărescu îl știu din anii '90, în contextul grupului reșițean Screaming Heads (formație hardcore - una dintre primele trupe de gen din România). Acesta a fost și cea mai importantă egidă sub care a activat, până la plecarea sa din țară; alte colaborări cu nume și titlaturi de răsunet s-au derulat punctual și continuă până în prezent, în ciuda faptului că Toni e stabilit de mulți ani la Neunkirchen / Saar, în Germania. Mai mult, deși este angajat în industria tehnicii medicale, el are o carieră rock în țara celei mai dinamice scene / piețe rock, din punctul meu de vedere - cu PHF, Her Prayers Fail și mai cu seamă Heilige Bruehder, în prezent cu Serpentin. În România, formația sa de suflet avea să se dizolve, dar Dijmărescu a pus umărul serios la „Reinforced“, discul lansat în 2012, sincronizat cu un concert revival Screaming Heads.

Discul de față reprezintă împlinirea unui vis urmat din 2016 de Toni, împreună cu doi dintre foștii săi coechipieri, Adrian Nițulescu și Flavius Suci. Reșița Rocks a început ca un proiect de recuperare (salutară, unic în rockul românesc) de reînregistrare a unor compoziții din repertoriul trupelor semnificative din Reșița anilor '80 - '90 (Pentru Voi, Transrock, Ramses, Silex), dar și din cel al formațiilor din care cei trei au făcut parte în acea perioadă: Screaming Heads, Attis, Krater, Necroticism, Argotic. Piesele erau înregistrate separat - ei locuind în țări diferite - apoi trimise în Spania, unde Flavius le mixa și masteriza. Astfel au luat naștere colaborări inedite alături de soliștii Călin Pop (Celelalte Cuvinte), Costin Adam (Phoenix), Vlad Bușcă (L.O.S.T.), Dana Borteanu, Octavian „Vita“ Horvath (Implant Pentru Refuz), Ovidiu Anton, Rocco.

Ceea ce a devenit în zilele pandemiei singura formă de muncă de studio a colegilor de breaslă din lumea întreagă, Toni & Co exersaseră de patru ani. Proiectul Rockul Carantinei, apărut în aceeași perioadă de criză, de reînregistrare a unor piese celebre din istoria rockului românesc (în care a fost solicitat și Dijmărescu), este - nu-i așa? - un... România Rocks! Cu deosebirea că piesele rockului reșițean (postate pe youtube... până au atins masa critică) au luat o opțiune serioasă de a fi oficializate pe un disc, produs sub prestigioasa etichetă Universal Music / Load Rage Records, fizic, dar și în format digital. Reșița Rocks nu mai este un proiect, ci un tribut cu valoare adăugată de ilustrații colaboratori, muzicieni rock din toată țara, care au crezut la unison într-o idee generoasă a inițiatorilor. Și în reîncarnare:)... sau în viața după moarte. Heavy metal!

Paginide **Doru IONESCU**

Mondial, romanțe fără ecou...

Anii '70 ai secolului trecut au marcat și la noi nașterea câtorva formații vocal-instrumentale, "de chitare electrice", în plină ascensiune a muzicii "beat", cu ecou major printre tineri în urma succesului filmului "Tinerii" (The Young Ones), cu Cliff Richard și The Shadows (cu excelentul chitarist Hank Marvin). Până la dominația planetară a legendarilor Beatles, adolescenții din România vibrau deja la ritmurile moderne, inedite ale unor formații cum ar fi Sincron (condusă de compozitorul Cornel Fugaru), Entuziaștii (unde era baterist fostul meu coleg de școală Ucu Cazaban, pe care aveam să-l reîntâlnesc peste ani în SUA), Cometele, Sideral, Olympic '64 (lider incontestabil Dimitrie "Piky" Inglessis). Pe acest fond de emulație muzicală apare în 1966 la Clubul "303" al Politehnicii, de care sunt tare mândru din perioada studenției, o nouă formație, înființată de studentul

politehnist, originar din Tulcea, Filip Merca (chitară bas), poreclit "Grecul" de către colegi. Plecat în 1979 peste Ocean, l-am revăzut acum câțiva ani la magazinul "Muzica", unde își lansa un album la casa de discuri Eurostar cantautoarea, din Tulcea și ea, Corina Elena Badea, al cărei tată cântase în junețe alături de Merca. După câteva modificări de personal (unul din primii soliști vocali a fost Mihai Constantinescu, iar chitarist Dan Panaitescu), se stabilizează o formulă de bază, ce-i includea pe Gabriel Drăgan, Radu Stoica (vocal), Filip Merca (bas), Gabriel Litvin (chitară solo), Dragoș Vasiliu (chitară ritmică), Romeo Vanica (pian), Florin Dumitru (baterie), cărora li se adaugă în 1968, venind de la Sideral, Mircea Drăgan (claviaturi). Observați faptul că existau doi soliști vocali, Gabriel Drăgan fiind responsabil cu piesele lirice - uriașele succese "Romanță fără ecou" (Iubire, bibelou de porțelan), "Atât de fragedă", "Departa sunt de tine", lui Stoica revenindu-i cântecele mai rock - "De va veni la tine vântul" sau "Primăvara". Succesul uriaș, concretizat prin difuzări intense la radio și vânzări masive de discuri Electrecord (EP în 1969, LP în 1971), s-a datorat indiscutabil înzestrărilor componistice ale lui Romeo Vanica și Mircea Drăgan (absolvent de Conservator, devenit lider al formației),

precum și apelării la versuri din creația unor mari poeți (Eminescu, Minulescu, Goga, Topârceanu). În primii ani cei mai mulți dintre componenți erau studenți la Politehnică, apoi însă au sosit și de la alte facultăți: Conservator (Vanica, Drăgan), Construcții (Litvin), Arhitectură (Stoica). Avantajul de a avea doi "conservatoriști" în formație, compozitori și orchestratori, era imens. Vanica folosea fie pianul, fie clavitonul (un pian electric autohton, produs de fabrica "Doina", de fapt un amplificator românesc cu difuzor bulgăresc, de 12,5 W), iar Drăgan - orga electronică. Cum stilurile se schimbă, la fel și membrii formației, urmează un ușor recul, până la destrămarea din 1979, în ciuda faptului că se perindă prin trupă instrumentiști de valoare, care ulterior aveau să strălucească în formații de top cum ar fi Phoenix, FFN, Sfinx, Semnal M, Romanticii, Roșu și Negru, semn clar că Mondial a fost o pepinieră de talente, un veritabil laborator pop-rock. Astfel, au trecut prin Mondial, de-a lungul anilor, pentru perioade mai lungi sau meteoric, Doru Tufiș, Dorel Vintilă Zaharia, Tiberiu

Repliuc, Harry Coradini, Iosif Egri, Liviu Hrișcu, Adi Manolovici, Cornel Liuba, Iuliu Merca, Mihai Cernea, Vlad Gabrielescu, Sorin Tudoran, Puiu Hațeganu, Nicolae Enache, Horia Bădău (claviaturi, la debut), Idu Barbu. În 1998 sunt reluate o serie de concerte nostalgice, având loc, la Casa de cultură a studenților din București, chiar un festival Mondial, inițiat de cel mai mare iubitor de muzică modernă (și din acest motiv extrem de blând la "viză"!) cenzor de la Radio România, Dezideriu "Papa" Horvath. Titulatura exactă a acelei manifestări: "Festivalul-concurs național studențesc pop-rock "Iubire, bibelou de porțelan"" (două ediții, în 1998 și 2002). Alături de Drăgan, Vasiliu, Gabrielescu, Vanica, Cernea, Tufiș partiturile vocale erau susținute de Radu Ghencea (actualmente solist la Teatrul de revistă "Contantin Tănase") și, până în 2001, de

Claudiu Mirică (plecat în Franța). După anul 2014 nu au mai existat apariții scenice. Dintre cei care au scris istoria acestei formații-etalon a muzicii pop-rock autohtone ne-au părăsit rând pe rând câțiva dintre membrii marcați. Primul a fost Gabriel Drăgan, în 1995, posesorul acelei voci inegalabile asociate cu primele și cele mai mari hit-uri Mondial (ultimele sale înregistrări au fost în 1993). În 2014 s-a stins din viață, la 69 de ani, compozitorul legat indisolubil de aceste prime succese, Romeo Vanica; interesant este faptul că între 1994-2009 a fost angajat al Radio România la secția de... Știri (l-am auzit de câteva ori în această postură citind buletine informative). În 2018 ne-a părăsit Dragoș Vasiliu, inginer care povestea la un moment dat: "Cântam la început cu microfoane de magnetofon! Instrumentele erau foarte scumpe. O leafă de inginer stagiar era 700 de lei, iar noi am cumpărat un amplificator cu 14.500!". Iar în octombrie 2019 li s-a adăugat în Ceruri Mihai Constantinescu, care la 20 de ani încă nu era student și nu se apucase serios de muzică ușoară, debutând în postura de cantautor în 1969 (în Mondial el cânta mai ales piese preluate de la soliști francezi).

De numele formației Mondial se leagă o serie de premiere: apariția pe discuri Amiga în RDG, editarea unui

disc pentru export, cântat în engleză, alături de... Gică Petrescu, primul turneu, în 1970, al unei formații românești în URSS și peste Prut (la Chișinău a fost o adevărată revoluție, cu mii de spectatori entuziaști). Înafara titlurilor amintite au rămas multe altele în memoria noastră afectivă: "Orbul" (compozitor Mihai Cernea), "Omule!" (Vlad

Gabrielescu), "Amicii mei", "Patida-dam-dam", "Sunt eu" (autor Iuliu Merca - nici o legătură de rudenie cu Filip), "Pe harta Europei", ciclul "Vântul"- "Nopti de veghe"- "Vara", "Codrul", "Romanța inimii", "Regina străzilor"... Așa cum a procedat cu CD-ul reunind înregistrări cu diversele formule Romanticii, apărut la casa de discuri Eurostar anul

trecut, i-aș propune lui Mircea Drăgan, singurul care poate purcede la o asemenea întreprindere, să strângă pe un album toate creațiile importante ale formației Mondial. Ar fi un act de firească restituire - un volum esențial pentru fonoteca de aur a muzicii pop-rock românești. În imaginile alăturate apar, atât pe scenă, cât și în culise, reîntâlnindu-se după 30 de ani de trudă și succese muzicale, Mircea Drăgan, Doru Tufiș, Romeo Vanica, Vlad Gabrielescu, Dragoș Vasiliu, Mihai Cernea, alături de mult mai tânărul solist vocal Claudiu Mirică.

U. OCTAVIAN

Recunoașteți personajele?

- De pe litoral, de la Constanța, ne venea cu ani în urmă duetul de mare succes în epocă Valahia, alcătuit din Mihai Trăistariu și Dorin Topală. Cine poate uita cum Suzana le furase banana? Astăzi cel dintâi este în continuare un cântăreț de succes, care speră să poată reedita succesul de la Eurovision cu melodia "Tornero", iar Topală s-a reprofilat, făcând carieră în marină.

- O Nicoleta din Ploiești. În anii '90, de când datează imaginea alăturată, se numea încă Nicoleta Niță și cucerea nu numai prin calitățile vocale, dar, după cum se vede, și prin cele fizice. Căsătorindu-se cu instrumentul și compozitorul Laurențiu Matei, din orchestra Teatrului de revistă "Majestic" din Ploiești, ea a devenit

Nicoleta Matei, apoi, simplu, Nico, fiind astăzi o artistă importantă a genului, între altele cu numeroase premii pentru culorile României (a colaborat cu

compozitorul Cornel Fugaru) și cu reprezentarea țării noastre la finala Eurovision cu o piesă de Andrei Tudor, în duet cu tenorul Vlad Miriță.

- În imaginea alăturată nu se mai pune problema dacă recunoașteți personajele, ci dacă vă amintiți comedia cinematografică "A doua cădere a Constantinopolului", care i-a consacrat pe Loredana Groza și Aurelian Temișan, în anii '90, și în postură de actori talentați. Ambii și-au dezvoltat în timp aceste aptitudini: Loredana joacă în diverse musical-uri, între care "Mamma mia", în timp ce Temișan figurează pe afișul a numeroase piese de teatru, fără a neglija nici unul din ei, firește, muzica ușoară. (D. M.)

A fost cândva șlagărul... (II)

Probabil multă lume se va întreba de ce acel "cândva" din titlu, dar adverbul este cât se poate de îndreptățit. Nu este vorba aici doar de nostalgia vremurilor când existau festivaluri și concursuri importante, la care se lansau zeci de melodii fredonate ulterior de toată lumea. Într-o analiză profesionistă, obiectivă nu-și au loc subiectivismele, așa încât apelăm la statistică și la cifre necruțătoare: hai să punem pe o coloană cântecele de mare succes lansate anterior și pe o alta titlurile familiare marelui

Corina Chiriac

public din ultimele, să zicem, două decenii (pentru că în anii '90, cel puțin la început, talentul compozitorilor noștri era încă pus în valoare de competiții stimulative). Evident, așa cum se va vedea și din serialul de față, raportul este copleșitor în favoarea creațiilor mai vechi. Pe drept cuvânt, unii nu-și explică fenomenul, pentru că avem în continuare compozitori remarcabili, capabili oricând să dea la iveală refrene memorabile. Dar unde s-o facă și pentru cine? Concursuri de creație nu mai sunt, iar muzica ușoară românească în ansamblul ei este o cenușăreasă în mass-media. Adăugați și plecarea dintre noi, în vremea din urmă, a unor creatori excepționali și tabloul se întregește în culori sumbre. Am tot pledat în revista noastră pentru votarea în Parlament a unei legi de protejare a patrimoniului muzicii ușoare românești, cu un procent minimal de 40-50% la difuzarea măcar pe posturile publice de radio și TV, deși și cele particulare tot pe teritoriul țării noastre își desfășoară activitatea, cu profituri mari, deci ar trebui să se supună aceluiași legi, așa cum se întâmplă în țări cum ar fi Franța, Grecia, Germania, Serbia, Italia. Dar ce pretenții putem avea de la un Parlament care n-a mișcat un deget în favoarea artiștilor loviți de pandemie, unii neavând un concert de mai bine de jumătate de an? În schimb au primit zeci de milioane de euro televiziunile comerciale, care oricum o duceau foarte bine și pe care nu le interesează nici cât negru sub unghie cultura națională!

Scriam mai sus că în anii '90 încă exista o preocupare majoră pentru reconsiderarea bijuteriilor muzicii ușoare

românești, cu un respect profund pentru maestrul genului. După cum se știe, după 1989 au dispărut multe din competițiile de muzică ușoară de tradiție, cum ar fi cele de la Bacău, Constanța, Băilești, Râmnicu-Sărat, Onești, iar altele au alunecat pe toboganul suficienței și al minimei rezistențe, ca pentru a fi "bifate" la nivel local, cum ar fi "Flori de primăvară" (Călărași) sau "Mihaela Runceanu" (Buzău). În 1993 s-a născut în schimb la Craiova Festivalul-concurs de muzică ușoară românească "Ion Vasilescu", prin contribuția financiară a Ministerului Culturii (unde era pe atunci consilier dirijorul de la Teatrul de Operetă Traian Miricioiu) și cu o colaborare fructuoasă cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Prefectura județului Dolj și Inspectoratul județean pentru cultură au fost motorul local al manifestării (puțini, dar bravi - Mihai Duțescu, Nicolae Mareș, Cornel Bălosu sau regretata doamnă Cleo Domozină), așa încât pe scena Teatrului Liric din Craiova publicul a avut ocazia să aplaude mari legende ale genului, care chiar îl cunoscuseră pe marele compozitor - Gică Petrescu, Dorina Drăghici (ambii au făcut parte și din juriu), Mia Braia, Nicolae Nițescu. Juriul a mai cuprins pe George Sbârcea (președinte), Edmond Deda, Ion Cristinoiu, Viorel Gavrilă, Eugen Rotaru, Traian Miricioiu. Au mai susținut recitaluri în cele 3 seri de festival Marina Florea, Oana Sirbu, Aurelian Temișan, Adrian Enache, care au recreat în tipare moderne șlagăre de altădată. De mare atractivitate a fost secțiunea de concurs, unde, prin regulament, fiecare finalist a dat viață obligatoriu, în acompaniamentul orchestrei Teatrului de revistă din Ploiești (dirijori: Viorel Gavrilă, Traian Miricioiu), unei

Ion Vasilescu

melodii aparținând lui Ion Vasilescu, ocazie unică pentru tinerii soliști de a face cunoștință cu refrene nemuritoare, iar pentru spectatori de a fredona emoționați cântece din tezaurul genului. Astfel, am reascultat cu bucurie melodii cum ar fi "Fetițele din București", "Inima e-un telefon", "Să-mi cânti un cântec de iubire", "Nu mă uita", "Cântă-mi să

uit dragostea", "Vrei să ne-ntâlnim sâmbătă seara?", "Nu-ți pare rău când vezi că plâng?", "Cel mai frumos tango din lume", "Ți-am dat un mărișor", "Glasul roților de tren", "Hai acasă, pușor", "Hai să-ți arăt Bucureștiul noaptea", "Așa-mi bate inima", "Habar n-ai tu!", "Mi-am pus busuioc în păr", "Țărăncuță, țărăncuță", "La balul de sâmbătă seara", "Firicel de floare-albastră", "Astă-seară să dansezi numai cu mine", "Mi-e drag de tine"... Doamne, ce regal de cântec românesc! Asta în condițiile în care, aflăm, la festivalul "Radu Șerban" de la Caracal aproape că nu se cântă melodiile acestuia, iar la "Aurelian Andreescu", cum am și scris, s-a cântat doar o singură piesă făcută celebră de vocea marelui interpret... Din păcate, ca orice lucru bun în țara asta, festivalul de la Craiova n-a avut viață lungă din clipa în care entuziaștii promotori n-au mai existat, în mai 1996 având loc ediția a 3-a, ultima. Regretul este cu atât mai mare, cu cât numele celui mai important creator de stil și școală din muzica ușoară românească era cinstit așa cum nu se întâmpla la manifestări similare dedicate unor compozitori: program de sală impecabil (adevărată exegeză muzicologică a creației compozitorului omagiat), afișe remarcabile, invitarea în recital a unor "monștri sacri", orchestră profesionistă pe scenă. Cât de falsă este teoria

acompaniament), Eugen Rotaru, Ștefan Cărăpănceanu, iar în recital au fost de această dată artiști din generația ceva mai tânără - Monica Anghel, Marius Țicu, Mirabela Dauer, Gabriel Dorobanțu, Aurelian Temișan, Daniel Iordăchioae, Valentina Fărcășanu (Trofeul Mamaia 1995). La această a 3-a ediție n-a mai fost totul perfect (așa e la noi, începem bine și pe urmă o lăsăm mai moale...) și nici palmaresul n-a făcut excepție pe de-a-ntregul. Mă bucur că timpul mi-a dat dreptate, pentru că am pledat în juriu pentru victoria Nicoletei Niță din Ploiești (actuala Nico), cu o știință superioară a cântului și remarcabil rafinament

Cătălina Toma

(firesc, 25 de ani față de doar 17 ai câștigătoarei Trofeului, Elena Pavel). Din creația lui Ion Vasilescu, Nicoleta (puteți crede că un juriu de preselecție obtuz a respins-o în acea perioadă la Mamaia?), distinsă cu premiul I, a interpretat "Astăzi e ziua ta", iar Pavel - "Mi-am pus busuioc în păr". Într-un festival mai degrabă sobru (normal), o pată de culoare a reprezentat-o talentata Cătălina Toma din Buzău (premiul II), viitoarea celebră nonconformistă, cu o piesă de Cornel Fugaru și "Mi-e drag de tine" de Ion Vasilescu. Premiul III a fost împărțit de o altă înzestrată buzoiancă, Mădălina Manolache, și de Minodora Muntean din Reșița, ambele optând pentru "Firicel de floare-albastră", în timp ce, din păcate, în palmares n-au mai putut intra frumoasa Alina Ciure din Baia-Mare sau Ramona Negrea din Craiova (care ulterior a făcut carieră în Germania sub numele de Ramona Nera).

Amintirile lui Edmond Deda

Cu ocazia primei ediții am profitat și l-am provocat la un interviu pe compozitorul Edmond Deda, care aniversa nu mai puțin de 60 de ani de carieră.

- După Ionel Fernic, pe care pe drept cuvânt l-ați considerat un ctitor al genului, cine a urmat?

- Unul a fost Petre Andreescu, autorul tangoului "Sub balcon eu ți-am cântat o serenadă", care a mai scris

Alina Ciure

unor tineri realizatori Radio-TV de azi cum că muzica marilor compozitori de altădată nu mai este "de actualitate" ne-a dovedit-o audiența acestui festival, cât și succesul constant și uriaș înregistrat de Dan Spătaru cu melodia "Țărăncuță, țărăncuță" în fața unor tineri spectatori. Revenind la această a 3-a ediție, juriul a fost alcătuit din Anton Șuteu (președinte), Cornel Fugaru, Marius Țicu, Viorel Gavrilă (aflat și la pupitrul orchestrei de

câteva tangouri reușite. Un altul a fost Nell Martini. Elly Roman chiar a anticipat, luând-o poate chiar înaintea lui Ion Vasilescu, care de fapt la început era tentat de muzica de cameră. Vasilescu a luat o Mențiune specială "George Enescu" pentru o piesă clasică. Enescu l-a felicitat și l-a întrebat ce mai compune. "Desigur, muzică de cameră, dar îmi umblă prin cap o mulțime de cântecele, de teme din acestea". Și a început să-i cânte fragmente de romanțetangouri, cerându-și scuze față de Enescu: "Nu vă supărați, astea îmi umblă mie prin cap și nu știu cum să mă debarasez de ele...". Prompt, marele compozitor i-a spus: "Scrie-le!". "Da, dar un tango nu este muzică superioară". Enescu însă i-a replicat: "Personal, prefer un tango bun unei simfonii proaste!". După această "undă verde", Vasilescu a compus primele sale tangouri. I le-a arătat lui Enescu, care l-a sfătuit să-l consulte pe Grigoraș Dinicu. Așa a și făcut, după care, la "Continental", vioara fermecată a lui Dinicu lansa una după alta melodiile lui Vasilescu. Într-o seară, apar în local textierii N. Vlădoianu și Nicușor Constantinescu. Ascultă, își dau seama de talentul proaspătului compozitor și-i propun o unire a forțelor. Așa s-a creat, poate pentru prima oară, un "team" puternic, cu viață lungă, care a dat la iveală atâtea și atâtea șlagăre.

- De inspirație...

- Folclorică, desigur, dar nu forțat folclorică. Când le auzeai simțai că sunt de la noi, deși nu aveau în ele nici

Edmond Deda

"Perinița", nici "Foaie verde". Când Vasilescu vroia să scrie "Foaie verde" știa s-o facă precum nimeni altul. Să ne amintim de nemuritoarele "Mi-am pus busuioc în păr", "Cântă d-alea d-ale noastre" și altele, concepute în culoarea respectivă. Din cauza asta, Vasilescu a fost pentru mine, pentru maestrul Mălineanu și pentru alții exemplul pe care l-am urmat cu toții. Eu, mărturisesc, am încercat... Poate că de-aici se trage "Busuiocul", melodie interpretată de Mara

Ianoli-Mălineanu și Trio Grigoriu, iar mai târziu "Of, inimioară", "Inimă, nu fi de piatră" și "Zii, lăutare". Incontestabil erau de esență folclorică, dar cu o notă de originalitate, astfel încât o mulțime de interpreți străini s-a repezit să preia aceste cântece la "Cerbul de aur". Există un caiet cu 80 de melodii, editat de Uniunea Compozitorilor. În el, unii dintre confrăți aveau 3-4, chiar 5-6 cântece, dar, paradoxal, nimeni nu le-a ales. Eu (așa se hotărâse în forul nostru) n-aveam decât "Of, inimioară", dar ironia soartei a

Luminița Dobrescu

făcut ca din primul moment să fiu cântat. În 1969, Luminița Dobrescu a interpretat această bucată absolut extraordinară și a câștigat "Cerbul de aur!" A ales-o și Dagmar Frederic din RDG. Manfred Nietzsche, membru în juriu și director muzical al Radioteleviziunii din Berlin, a propulsat-o la celebra sală de music-hall Friedrichstadt Palast, iar Dagmar a continuat s-o cânte pe aceeași scenă 2 ani de zile. Mi s-a comandat de către același Nietzsche o altă piesă pentru sextet plus balet și mi s-a spus să fie cam în același gen. A plăcut și a rămas în program câteva stagioni.

- Ce năduf v-a încercat de ați compus "Of, inimioară"?

- Niciunul. Urma să aibă loc o premieră la Teatrul "Ion Vasilescu". La repetiția generală, ne-am dat seama că actul II era văduvit de un șlagăr. M-am pus pe lucru. A doua zi, mă văd cu Harry Negrin și îi cânt melodia fără text, doar cu "la, la, la". Harry face o pauză, după care murmură, fredonând pe începutul meu de refren: "Of, inimioară"... Așa s-a născut șlagărul acesta, care însă... n-a trecut de comisia de la Radio, unde eram așteptat "cu lucrări valoroase, nu cu cântecele"! După o lună, concurs la Berlin, "Of, inimioară" și Nicolae Nițescu obțin premiul I. La numai o zi mă sună de la Radio aceeași persoană, care-mi cere urgent cântecul!

- Povestești-mi despre succesul absolut de la "Cerbul de aur" 1971, când ați "ademenit" toți "Cerbii" la dvs.

Cei mai frumoși ani

- "Cerbii" s-au încăpățânat să vină ei în bloc spre mine, deși nu le ofeream altceva decât cântece. Ann Louise Hanson din Suedia a luat "Cerbul de aur", iar Helena Vondráčková din Cehoslovacia pe cel de argint, amândouă cu "Of, inimioară". Cea de-a doua cu varianta în limba engleză, care-mi aparține, "Of, dr. Barnard". Textul englezesc se traducea cam așa: "Doctore Barnard, te rog frumos dă-mi altă inimă, inima mea s-a prostit pentru că este îndrăgostită și nu mai face doi bani... și mi-a dat altă inimă, care după puțin timp a pățit-o la fel; nu-i nimic, îmi păstrez inima asta cât poate să cunoască ce-i dragostea..."

- Iar "Cerbul de broz" l-a luat Corina Chiriac.

- Stați să vă spun toată istoria. Mă întâlnesc într-o zi

inspirat și unele pasaje în cărțile mele. O alta a fost "Euterpe în vacanță" - de fapt un protest împotriva cântecelor de slavă, de tămâiere nejustificată și penibilă a "providenței" care ne jucase farsa de a ne pune în frunte pe cei care erau atunci.

Nicolae Nițescu

Edmond Deda a scris peste o mie de cântece, 15 musical-uri, cel mai cunoscut fiind "Corina", după "Jocul de-a vacanța" de Mihai Sebastian, cu Angela Similea și Florin Piersic, a publicat câteva cărți. La "Clubul sentimental" (realizatoare Ioana Bogdan) din 1997, de la Teatrul Dramatic din Brașov, cu ocazia "Cerbului de aur" din acel an, în expoziția foto din foyer trona la loc de cinste un instantaneu în care compozitorul apare alături de Cliff Richard. Din păcate, ulterior legenda muzicii ușoare românești a fost total ignorată de responsabilii festivalului, care au transformat festivalul într-o manifestare comercială, rece, uitând un lucru esențial și anume că orice act artistic trebuie să aibă suflet. Sau, dacă vreți, "inimioară"...

Mihai CHIHER

Mădălina Manolache

cu Mircea Chiriac, regretatul compozitor, tatăl Corinei, care-mi zice: "Măi, Edmond, n-ai putea să faci tot un fel de "Of, inimioară" pentru Corina? Participă și ea la "Cerb" acum și i-ar trebui ceva care s-o ducă la succes". Atunci am compus "Inimă, nu fi de piatră", tot pe versurile lui Harry Negrin. Culmea este că n-a mai apucat să fie tipărită în caietul festivalului, dar Corina a prezentat-o ca pe o melodie aleasă de ea.

- Era în primă audiție absolută?

- Da, cum am terminat-o a și luat drumul scenei brașovene. Îmi amintesc că pentru ea m-au felicitat și cei din juriu. Valeriu Rîpeanu și înainte Ioan Grigorescu, din conducerea Radioteleviziunii, au oferit personalităților din juriile celor patru ediții cartea mea "Parada muzicii ușoare românești", cu dorința de a fi cunoscută și de a se ști că există un fel de istorie românească a genului. De altfel, "Cerbul de aur" mi-a

Nicu Stoenescu, Dorina Drăghici

Trecute vieți de festivaluri...

Scriam de curând, cu obidă, că peisajul festivalier, pe tărâmul muzicii ușoare, s-a îngustat teribil după 1989 și din păcate chiar în ultimii ani. Cea mai dureroasă a fost dispariția, la Medgidia, a Festivalului internațional "Dan Spătaru", exact în momentul când câștigase notorietate și prestigiu, inclusiv peste hotare, venind concurenți din toate colțurile lumii. Decizia i-a aparținut atunci primarului instalat doar de câteva luni, semnalul clar al aversiunii sale față de o manifestare inițiată de altcineva (fostul primar, mare iubitor de muzică, regretatul Marian Iordache) fiind dat prin faptul că nu a invitat la primărie și nici n-a dorit să cunoască, să salute personalitățile (juriu, compozitori, orchestra Ionel Tudor, vedete) prezente la cea ultimă, din păcate, ediție, deși la un moment dat s-a aflat la câțiva metri de ele! Paul Surugiu-Fuego ne spunea că îl cunoaște, că în funcția anterioară, de primar al unei comune, părea atașat de lumea spectacolului, așa încât singura, tristă, explicație ar fi aceea că dânsul nu iubește muzica ușoară și marile nume ale genului, fiind amator de muzică populară, dance, hip-hop, așa cum au dovedit evenimentele ulterioare, foarte

decembristă, una internațională, realizată în 1990 de Titus Munteanu: Gabriel Cotabiță a adus Trofeul festivalului cântecului lui Cornel Fugaru "Ave Maria", interpretat atunci alături de Teatrul de modă "Prestige" de la Chișinău.

Un alt concurs dispărut este "Tele-Top", difuzat la TVR la începutul anilor '70, realizat de Elisabeta Mondanos

Mihai Constantinescu, Teletop, anii '70

Angela Similea, Stela Enache, Florin Teodorescu

sub egida Redacției de tineret a televiziunii. Am prezentat câteva ediții, unele desfășurate în aer liber, în Parcul Herăstrău (deși atunci nu era... pandemie!), având-o nu o dată drept parteneră pe cunoscuta actriță Rodica Mandache. Mihai Constantinescu, aflat la început de carieră, la una din ediții, după cum se vede, înveșmântat cu un simpatic cojoc, a fost unul dintre protagoniștii acestui concurs, într-un fel precursor al "Șlagărelor în devenire" din anii '80, competiție pe care am realizat-o împreună cu regretatul Titus Munteanu (la acesta ne vom referi într-un articol separat, fiindcă a fost un uriaș izvor de melodii de succes). În anii '90, tot la TVR cunoscuta Aurora Andronache a realizat un "Top TV" pe care de asemenea am avut bucuria să-l prezint,

costisitoare, cu care a înlocuit celebrul festival, singura manifestare ce mai scotea din anonim micul oraș dobrogean. Inimosul, competentul director al festivalului, Daniel Gheorghe, a fost și el îndepărtat și de atunci tot speră că va putea reînvia festivalul sub egida primăriei din Constanța (oraș unde Dan Spătaru a petrecut ani glorioși, sub flamura Teatrului "Fantasio"), dar până acum speranțele i s-au dovedit deșarte. Și cum să nu fie așa, când primăria constănțeană a desființat (noi tot vorbim de o întrerupere, dar...) evenimentul nr. 1 al muzicii ușoare românești, festivalul național de la Mamaia? Cea mai clară dovadă este dezinteresul (sau poate or fi niscai interese de care noi nu știm?) cu care Primăria și Consiliul județean tratează legendarul Teatru de vară din Mamaia, ajuns o ruină. Nu-i vorbă, festivalul putea să se desfășoare și la grădina Soveja, aflată la granița dintre Mamaia și Constanța, care mai fusese gazdă, dar și aceasta a fost total neglijată, nefiind nici măcar acoperită. Așa încât Mamaia, stațiunea de top a litoralului românesc, invită acum publicul la concerte găzduite de diverse piațete (Perla, Cazino) sau la... Acvarium! La prima ediție post-

Loredana Rusu, Maria-Magdalean Cotro - laureate la Amara

filmând prin diverse cotloane ale magaziei de decoruri... Dar instituția din Calea Dorobanților a avut întotdeauna "talentul" rar de a abandona proiecte extraordinare, care astăzi ar fi ajutat-o să evite postura de codașă în rândul posturilor TV, ca audiență. Cu o condiție: să le modernizeze, să le dezvolte, dar să nu le întrerupă! La "Atenție, se cântă!", emisiunea lui Horia Moculescu prezentată de el împreună cu actrița Alexandra Velnicu, ne-am referit adesea, fără ca semnalele noastre să aibă vreun ecou la conducerea TVR.

O competiție extraordinară, cu un specific aparte, a fost cea inițiată de Marina Almășan, Festivalul național al cântecului de dragoste, găzduit de clubul bucureștean "Why not?". Imposibil de înțeles de ce TVR nu a permanentizat o manifestare cu buget minimal, de mare audiență, în care apărea toată floarea muzicii ușoare românești! Dar se pare că la postul public ideal e să n-ai inițiative, să nu faci nimic, altminteri ți se pune imediat "piedică"... Am cunoscut și această manifestare din interior, în ipostaza de co-prezentator alături de Marina Almășan (la ultima ediție rolul fiind preluat de compozitorul Horia Moculescu), deci știu bine ce emulație stârnea concursul, cum se pregăteau din timp compozitorii, textierii și interpreții, câte șlagăre autentice

Finaliști Mamaia '89

înlocuiți de tineri cu aceleași pasiune, valoare, idei, modestie și talent... De la bun început ambele întreceri au fost extrem de stimulative, lansând interpreți care și astăzi, după atâtea decenii, strălucesc pe firmamentul celor două genuri. Cum și "Steaua fără nume" a făcut obiectul unui material separat, nu mai insistăm, dar este încă o dată trist că TVR n-a știut sau n-a vrut să-și conserve brand-ul, oferind supremație altor posturi TV, care însă, prin diverse "Voci ale României", "Românii au talent", "X Factor",

formate importate, deci nu originale ca "Steaua fără nume", au impus competiții multinaționale ("românescul" din titlatură este adesea superfluu), în care nu se cântă mai deloc muzică ușoară românească și nici nu s-au descoperit

cine știe ce mari voci autohtone. Așa cum au fost la vremea respectivă Corina Chiriac, Cornel Constantiniu, Doina Spătaru, Loredana Groza, Oana Sîrbu, Alina Mavrodin, Alexandra Canareica, Mihaela Runceanu, Ramona Bădescu, Marcel Roșca, Jeanina Matei, Mihaela Oancea, Eva Kiss, Carmen Rădulescu, Doina Limbășanu, Angela Ciochină, Gina Pătrașcu, pentru a ne referi doar la câteva nume care ne vin acum în minte și care și astăzi reprezintă ceva în peisajul genului. Reputata interpretă Matilda Pascal Cojocărița datorează și ea mult "Florii din grădină", recunoștința față de Simona Patraulea fiind evidentă în imaginea alăturată.

După cum se știe, în intervalul 1976-1983 festivalul de muzică ușoară de la Mamaia nu s-a desfășurat, fiind întrerupt datorită atacurilor violente din revista "Flacăra" condusă de Adrian Păunescu, în care era promovată doar muzica folk ("muzica tânără", de parcă aceea ușoară era... bătrână!) cântată pe scena cenaclului revistei, care a avut merite indiscutabile, exceptând exagerările și intoleranța. Așa încât secretarul de stat la Consiliul Culturii, Ladislau Hegheduș, cel mai mare susținător al muzicii ușoare românești din deceniul 9 al secolului trecut, a purces la o întreprindere inteligentă, organizând, împreună cu UCMR, o replică bucureșteană a manifestării de pe litoral, dar de mai mare amploare. Pe lângă faptul că dura mai mult (de pildă ediția a doua, din decembrie 1980, a ținut 9 zile!), audiența era net superioară, la "Polivalentă" (Palatul sporturilor și culturii) intrând 6000 de spectatori, cu toate acestea biletele se epuizau rapid. În

Matilda Pascal Cojocărița, Simona Patraulea

au cucerit premii aici. Și nu întâmplător, fiindcă juriul era de mare profesionalism și competență, mult peste cel de la Mamaia, de pildă. Iată în imaginea alăturată juriul la una din ediții, incluzând, de la stânga la dreapta, pe Marius Țeicu, Titus Andrei, poetul Lucian Avramescu (doar era vorba de cântece de dragoste, nu?), maestra de sunet Alexandra Cepraga, Anton Șuteu (președinte al juriului), un muzician din Japonia, Andrei Partoș, Viorel Gavrilă.

Două dintre cele mai vizionate concursuri TVR antedecembriste au fost cu certitudine "Steaua fără nume" (de muzică ușoară) și "Floarea din grădină" (de muzică populară), ambele inițiate și realizate de regretații Simona Patraulea și Sorin Grigorescu. După cum se poate observa, locul marilor profesioniști de altădată a rămas gol, nefiind

plus, scena încăpătoare permitea montarea unor decoruri grandioase, spațiu generos pentru orchestre (câteva pe ediție), coruri, dansatori și camerele televiziunii. Prima ediție a avut loc în 1979, iar începând de la ediția a treia, "Melodii '81", festivalul a fost programat în primele săptămâni ale anului următor, cu competiții separate pentru prime-audiții, respectiv pentru piesele lansate în anul precedent. Cum și acest eveniment excepțional merită o tratare separată, o vom face în viitor, ca un firesc omagiu pentru compozitorii, textierii, dirijorii, instrumentiștii și interpreții din acel deceniu extrem de prolific. În imaginea alăturată, o secvență din Gala laureaților de la "Melodii '80", cu Angela Similea, Dorin Teodorescu și Stela Enache.

Dacă tot am amintit de prima ediție de după Revoluție a festivalului de la Mamaia, să ne oprim puțin și asupra aceleia din 1989 - una din ultimele în care emulația a fost uriașă, cu tineri talentați veniți din toate colțurile țării și impunându-se în peisajul genului. În fotografia de grup care-i reunește pe finaliștii ediției '89 îi regăsim pe câțiva dintre laureații de care lumea își amintește (nu toți au reușit asta...): Alin Cibian (Hunedoara) - Trofeul Mamaia, Marius Dragomir (Brașov, cel cu "Party în Transsylvania" de mai târziu) - pr. I, Aurelian Temișan (Craiova) - Pr. Tinereții, Roxana Vulpescu (Constanța) - pr. II, Ovidiu Baciu (Alba) - pr. III, Geanina Olaru (Bacău) - pr. III, Iunia Tănase (București) - premiul

concursuri de creație și de interpretare, dar și cu recitaluri excepționale ale unor staruri internaționale cum ar fi Al Bano și Romina Power, Sandra și alții. Din păcate, de atunci Capitala nu e capabilă să ne propună nici o competiție de muzică ușoară serioasă (înafara celor pentru copii, destul de numeroase), mediatizată corespunzător. Ar fi festivalurile de interpretare "Florin Bogardo" (întrerupt din

păcate după o primă ediție...) și "Aurelian Andreescu", ambele găzduite de Teatrul de revistă "Constantin Tănase", dar să recunoaștem că nu e normal ca TVR să deplaseze la

Criticii. Dar în fotografie apar și nelaureații care ulterior au făcut mult mai mult să se vorbească despre ei decât unii premiați: Adrian Enache, Aneta Nedeleșcu (ambii din Galați), Luminița Dumitrescu (Bihor), Georgeta Cernat (București), Gabriela Moraru (Constanța), Brândușa Acsânte (Iași), Loredana Otrocol (Timișoara), Ioan Capanu (Sibiu), semn că întotdeauna membrii juriilor au scăpări, nereușind mai ales să anticipeze perspectiva de viitor, capacitatea de progres, scânteia de talent ascuns. În anii '90 au avut loc la Sala Palatului doar câteva ediții ale unui ambițios festival internațional de muzică ușoară, cu

câteva ani sute de oameni la Brașov, pentru "Cerbul de aur", în schimb marile săli ale Bucureștilor și cei mai bine de 2 milioane de locuitori să fie văduviți de o sărbătoare a genului. Fotografia pe care am ales-o înfățișează o echipă de fericiți laureați. De la stânga la dreapta: poetul George Țârnea, un impresar de la ARIA, Mirabela Dauer, compozitorul Marcel Dragomir (autorul melodiei premiate, "E bine-bine, e foarte bine!") și oaspeții africani, toate piesele finaliste fiind cântate de un solist român și altul de peste hotare.

Chiar dacă la ora când scriu aceste rânduri festivalul național de muzică ușoară de la Amara n-a avut încă loc și nu avem încă semnale încurajatoare dinspre organizatori (cu criza asta de Covid-19 am evitat să scriu... "pozitive"!), nutresc încă speranța că Primăria din Amara și Consiliul județean Ialomița vor găsi o soluție pentru a nu se rata ediția 2020 a unei manifestări care nu s-a întrerupt niciodată din 1968! Și au fost de atunci și cutremure, și inundații, și revoluții... Speranța mi se bazează pe faptul că oricum evenimentul avea loc în aer liber, deci restricțiile actuale n-ar fi o problemă, iar un spațiu corespunzător se va găsi. Cu firească nostalgie, dar și cu convingerea că în curând vă vom putea oferi alte tradiționale fotografii de la umbra falnicei salcii din curtea Grădinii de vară de la Amara, de la ediția 2020, iată două fericite laureate din trecut, Loredana Rusu și Maria-Magdalena Cotro, ambele din Galați.

Octavian URSULESCU

Lelia Floresco: „Je viens de loin”

Craiova a dat pe vremuri două soliste cu numele de familie Florescu la festivalul de la Mamaia, Camelia (care a obținut un premiu important și are în continuare o activitate susținută) și Lelia, stabilită în Franța. În postură de profesoară, Lelia colaborează la Paris cu actrița Mireille Darc și pe această filieră, așa cum am consemnat la vremea respectivă, i-a facilitat compozitorului Virgil Popescu (și el craiovean) întâlnirea cu idolul acestuia, Alain Delon. Și iată că albumul de față, editat de casa de discuri Eurostar (producător Paul Stîngă) vine ca un fel de revanșă a cunoscutului muzician, fiindcă este unul de autor. Astfel, Virgil Popescu semnează muzica, orchestrațiile, este protagonist la chitară bass și sampling percussion, plus backingul vocal susținut alături de interpretă! Lelia Floresco este autoare majoritară a versurilor, doar la “Pentru tine voi cânta” (singura piesă în limba română) este Angel Grigoriu – de altfel discul pare destinat publicului francez, interpreta oferindu-ne în booklet doar câteva considerații în limba lui Voltaire. Între realizatori întâlnim nume cunoscute, cum ar fi Puiu Pascu (claviaturi), Sorin Romanescu, Claudiu Răducanu (chitară acustică), Vladimir Sergheev (masterizare). Înregistrările au fost efectuate la Best Sound Studio, cu Virgil Dușan la pupitru. Albumul vine ca o mărturie a faptului că înainte de '89, la festivalul de la Mamaia și la alte competiții naționale de gen, se lansau tineri cu mult mai multă personalitate ca în prezent.

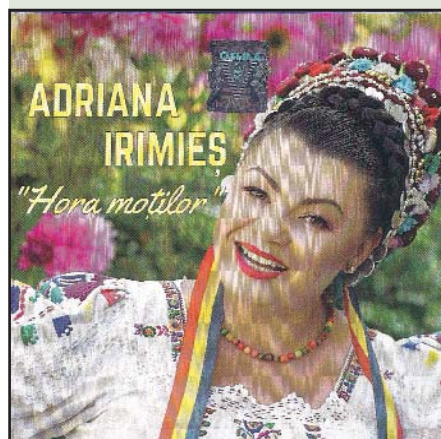
Marioara Man Gheorghe: „Măria îi nume sfânt”

Originară din com. Hodac, județul Mureș, îndrăgita interpretă locuiește cu familia în comuna Clinceni, unde soțul este preot. Artista conduce acolo un minunat grup de copii, “Mlădițe ilfovene”, pe care l-am admirat nu o dată în spectacolele organizate de Valentina Spânu cu asociația sa, “Credință și demnitate”. Dar, firește, înainte de toate Marioara Man Gheorghe este o cântăreață cu un repertoriu bogat și apariții pe micile ecrane și la radio. De altfel, în booklet este recomandată cu căldură de reputata specialistă, prof. dr. Elise Stan, binecunoscută realizatoare TV. Albumul include 21 de titluri înregistrate alături de

patru orchestre valoroase, în trei dintre ele propunându-ne atractive duete cu fiica sa, frumoasa vedetă de muzică ușoară Elena Gheorghe. Discul este editat de Ijac Studio Music din jud. Gorj, căruia i-am recomanda o mai mare atenție la tipar, adesea textele, numele formațiilor și titlurile fiind greu de citit.

Adriana Irimieș: „Hora moșilor”

Dirijorul și orchestratorul Stelian Stoica, cel care o acompaniază în fruntea orchestrei Jidvei-România, îi face solistei o caldă recomandare în booklet, subliniind că bună parte din cele 14 piese sunt creațiile ei personale, muzică și

text. Asemeni tuturor interpreților din spațiul transilvănean, Adriana Irimieș ni se înfățișează cu veșminte populare de mare frumusețe, cu cocardă și brâu cu însemne tricolore, iar titlurile sunt și ele grăitoare pentru un anume spirit patriotic care la sud de Carpați a cam dispărut. În faza piesei titulare se remarcă “Asta-i România”, “Priceasnă de război”, “Dragostea de ardeleană”, “Măi dușmane câine rău”, “Păsărică din Ardeal”, “Trece trenul prin Carpați”. Sunet și mixaj: Săndel Filip. (I. S)

Revistă lunară de informare, opinie și dezbateri editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ȘI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
și finanțată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor șef:
Mihai COSMA

Redactori: Octavian URSULESCU
Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacție: Costin ASLAM

Correspondenți naționali:
Sanda HÂRLAV-MAISTOROVICI, Mariana POPESCU,
Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ȘUTEU, Alex VASILIU,
Petre-Marcel VÂRLAN

Semnează în acest număr:

Eduard ANTAL, Dumitru AVAKIAN, Loredana BALTAZAR,
Carmen CHELARU, Sebastian CRĂCIUN, Oana GEORGESCU,
Doru IONESCU, David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA,
Doina MOGA, Carmen STOIANOV, Vasile VASILE

www.ucmr.org.ro

<http://biblioteca-digitala.ro/?pub=289-actualitatea-muzicala-uniunea-compozitorilor-si-muzicologilor-din-romania>

Adresa redacției: București, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071,
România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67

E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL

TEL: 021-242.30.32

ISSN: 1220-742x